

Spis treści

WSTĘP.....	3
ROZDZIAŁ I DIAGNOZA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ W GMINIE HALINÓW	5
1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY HALINÓW	5
Informacje podstawowe.....	5
Demografia.....	7
Warunki zamieszkania.....	9
2. RYNEK PRACY	9
Sytuacja na lokalnym i regionalnym rynku pracy	9
3. POMOC SPOŁECZNA.....	14
Podstawy prawne.....	14
Informacje podstawowe.....	16
Lokalna infrastruktura socjalna	18
Praca socjalna	20
Analiza wydatków na pomoc społeczną, dodatki mieszkaniowe i świadczenia rodzinne	22
4. GRUPY WYMAGAJĄCE WSPARCIA	28
Długotrwale bezrobotni	28
Alkoholizm i inne uzależnienia	29
Niepełnosprawność i przewlekle chorzy	31
Bezdomność	33
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych, wielodzietnych i wielopokoleniowych.....	34
Przemoc w rodzinie	36
5. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	36
Placówki oświatowe.....	37
Ośrodki kultury i sportu	38
6. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE	40
ROZDZIAŁ II ANALIZA PROBLEMÓW W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ W GMINIE HALINÓW	42
1. OBSZARY WYMAGAJĄCE DZIAŁANIA STRATEGICZNEGO.....	45
Edukacja	47
Kultura.....	48
Sport i rekreacja.....	49
Ochrona zdrowia	51
Ubóstwo i wykluczenie społeczne.....	52
Bezrobocie.....	54
Przemoc w rodzinie	55

Polityka prorodzinna	57
Polityka senioralna	58
Organizacje pozarządowe i społeczeństwo obywatelskie	59
Wyniki analizy	62
ROZDZIAŁ III CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE.....	64
ROZDZIAŁ IV ZGODNOŚĆ STRATEGII Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI...	73
ROZDZIAŁ V MONITORING STRATEGII.....	75
Monitoring i kontrola realizacji.....	75
Ocena efektów realizacji	77
Zestaw wskaźników do monitorowania, kontroli i oceny efektów realizacji.....	78
ROZDZIAŁ VII MODEL LOKALNEJ WSPÓŁPRACY	80
Działania związane wprowadzeniem Modelu Lokalnej Współpracy.....	83
Organizacja i funkcjonowanie Modelu Lokalnej Współpracy w gminie Halinów	86
Zasady działania oraz procedury wdrażania Modelu Lokalnej Współpracy	95
Spis tabel	98
Spis wykresów.....	100
Spis rysunków	100

WSTĘP

Podstawą do opracowania i uchwalenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Halinów jest art. 16b ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku. Zgodnie z wytycznymi ustawy oraz wolą władz gminy dokument ma zawierać w szczególności następujące elementy:

- cele strategiczne projektowanych zmian,
- kierunki niezbędnych działań,
- sposoby realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
- cele operacyjne i rekomendacje,
- monitoring realizacji działań.

Część pierwsza strategii dotyczy szczegółowej diagnozy sytuacji społecznej w gminie Halinów. Została opracowana na podstawie danych statystycznych, dokumentów, analizy stron internetowych Gminy i jednostek wykonujących zadania z zakresu polityki społecznej. Szczegółowe dane są niezbędne do opracowania dalszej części dokumentu a więc celów strategicznych, operacyjnych oraz rekomendacji.

Po części diagnostycznej została przeprowadzona szczegółowa analiza problemów społecznych, które zidentyfikowano w gminie Halinów. W tym celu wydzielono obszary wymagające działania: edukacja, kultura, sport i rekreacja, ochrona zdrowia, ubóstwo i wykluczenie społeczne, bezrobocie, przemoc w rodzinie, polityka prorodzinna, polityka senioralna, organizacje pozarządowe i społeczeństwo obywatelskie.

W ramach poszczególnych obszarów została przeprowadzona analiza SWOT, czyli analiza uwarunkowań wewnętrznych - mocnych i słabych stron Gminy oraz analiza uwarunkowań zewnętrznych – szans i zagrożeń. Ta część dokumentu stanowi podstawę do wyodrębnienia problemów istniejących w sferze społecznej w gminie Halinów.

Kolejnym etapem budowy strategii było opracowanie celów odpowiadających aktualnym potrzebom gminy w dziedzinie polityki społecznej. W strategii został wyodrębniony jeden cel główny, cele operacyjne i rekomendacje odpowiadające poszczególnym obszarom lokalnej polityki społecznej.

Cele operacyjne są jednocześnie rekomendacjami dla Gminy w zakresie podejmowania działań. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem koncepcyjnym,

długookresowym, dlatego niektóre z propozycji dotyczą aktualnej sytuacji (jak np. korzystanie z konkretnych programów rządowych), inne zaś określają cele możliwe do zrealizowania w przyszłości.

Strategia stanowi zatem z jednej strony aktualną diagnozę sytuacji gminy i jej mieszkańców, z drugiej zaś strony jest pragmatyczną próbą antycypowania zmian społecznych i kierunków rozwoju.

ROZDZIAŁ I DIAGNOZA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ W GMINIE HALINÓW

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY HALINÓW

Informacje podstawowe

Gmina Halinów jest położona w centralnej części województwa mazowieckiego. Dzieli się na 22 sołectwa: Brzeziny, Budziska, Cisie, Chobot, Desno, Długa Kościelna, Długa Szlachecka, Grabina, Hipolitów, Józefin, Kazimierów, Królewskie Brzeziny, Krzewina, Michałów, Mrowiska, Nowy Konik, Okuniew, Stary Konik, Wielgolas Brzeziński, Wielgolas Duchnowski, Zagórze, Żwirówka oraz miasto Halinów. Halinów otrzymał z dniem 1 stycznia 2001 roku prawa miejskie, stając się równocześnie jednym z najmłodszych miast w Polsce. Gmina Halinów położona jest w odległości 10 km na wschód od granic Warszawy, zajmując strategiczne położenie w transeuropejskim korytarzu transportowym Zachód-Wschód, a także w paśmie podwyższonej aktywności gospodarczej wzdłuż jednego z głównych kierunków rozwoju aglomeracji warszawskiej. Gmina wpisuje się tym samym w obszar oddziaływań metropolitalnych stolicy.

Rysunek 1 Rys.1 Mapa gminy Halinów – powiązania komunikacyjne

Źródło 1: <http://www.halinow.pl/135-4d46ed7c7434d.htm>

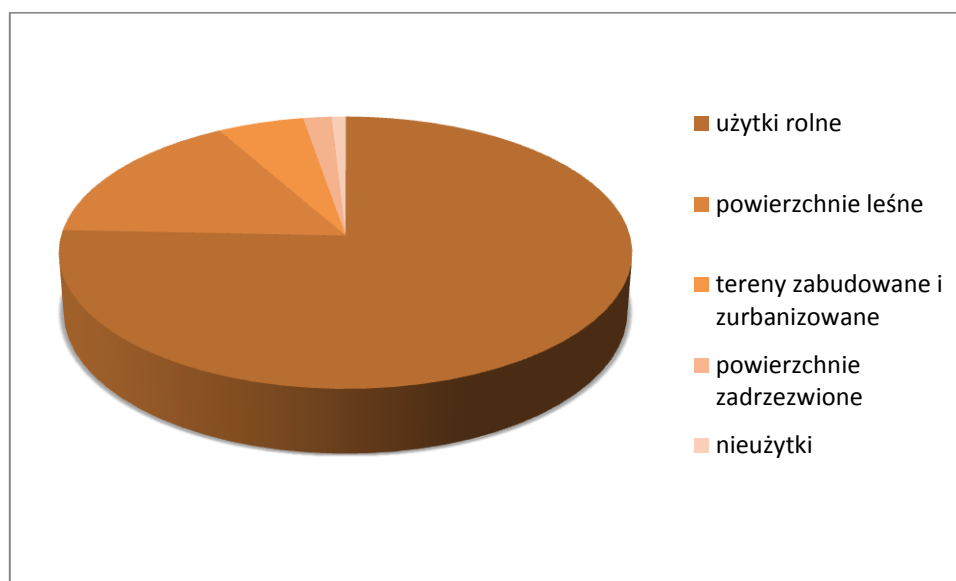
Pod względem liczby ludności gmina Halinów zajmuje 3 miejsce w powiecie mińskim. Zamieszkuje ją 14 712 mieszkańców. Gęstość zaludnienia wynosi 233 osoby na km². Saldo migracji ogółem wynosi 231.

Obszar gminy znajduje się na terenie Równiny Wołomińskiej, która wchodzi w skład Niziny Środkowomazowieckiej. Północna i południowa część gminy Halinów znajduje się na terenie Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Południowa część została wyłączona z procesów urbanizacyjnych, dominują w niej funkcje turystyczne ze względu na potrzebę ochrony walorów przyrody. Z kolei część północna jest atrakcyjna krajobrazowo ze względu na cenne okazy drzew, chronione wydmy porośnięte borem sosnowym, stawy oraz obszary bagienne. Tereny leśne stanowią ok. 16,1% ogólnej powierzchni gminy (ok. 1032ha).

Gmina Halinów jest gminą miejsko-wiejską, zajmującą 63km². Użytki rolne na terenie gminy stanowią 75,6% powierzchni, z czego 41% to grunty rolne, 27,4% to łąki, sady i pastwiska, 7,2% to grunty rolne zabudowane oraz grunty pod stawami i rowami. Powierzchnie leśne stanowią 16,1% a powierzchnie zadrzewione i zakrzaczone 1,8% powierzchni gminy. Z kolei tereny zabudowane i zurbanizowane zajmują 5,5% powierzchni i stale wzrastają. Nieużytki na terenie gminy zajmują 0,9% jej powierzchni.

Wykres 1 Struktura użytkowania gruntów w gminie Halinów

Źródło 2: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Halinów

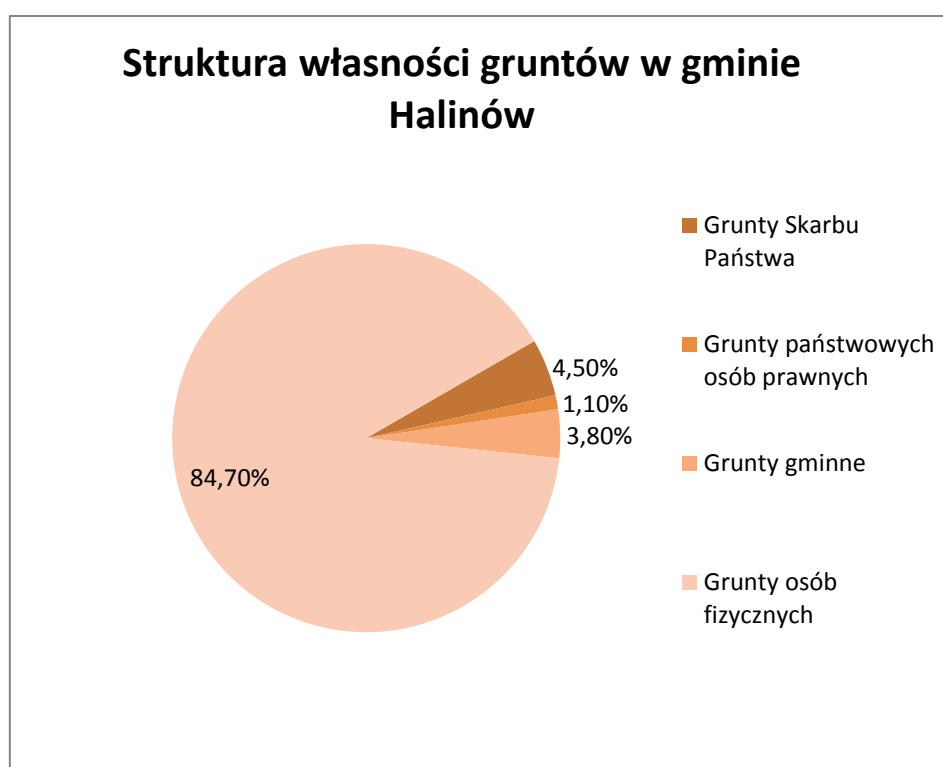
Na terenie gminy Halinów pod ochroną znajdują się takie obiekty jak: park w Długiej Kościelnej, cmentarz mariawicki, cmentarz rzymskokatolicki, park w Halinowie, park w Nowym Koniku, cmentarz parafialny w Okuniewie, 46 pomników przyrody. Obiekty wpisane do rejestru zabytków to dzwonnica i plebania przy Kościele p.w. Św. Anny

w Długiej Kościelnej, plebania oraz kaplica cmentarna Kościoła p.w. Św. Stanisława Kostki w Okuniewie oraz cmentarz żydowski i dwór z parkiem w Okuniewie.

Większość gruntów na terenie gminy jest w posiadaniu osób fizycznych. Są to w większości użytki rolne, grunty zurbanizowane i zabudowane oraz grunty leśne. Udział gruntów będących we władaniu innych podmiotów jest niewielki i często nie przekracza progu 5%. Poniższy wykres przedstawia szczegółową strukturę własności gruntów w gminie.

Wykres 1 Struktura własności gruntów w gminie Halinów

Źródło 3 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Halinów 2010r.

Demografia

Gminę Halinów zamieszkuje 14 712 mieszkańców, z czego 7514 to kobiety. Poniższa tabela wskazuje liczbę ludności na przestrzeni ostatnich pięciu lat. Dane Głównego Urzędu Statystycznego na lata 2012-2014 wskazują, że liczba mieszkańców gminy Halinów do roku 2013 sukcesywnie wzrastała. Jest to związane z wysokim przyrostem naturalnym. W 2013r. wskaźnik ten wynosił 69. Przyrost naturalny jest to różnica pomiędzy liczbą narodzin a liczbą zgonów. W 2013r. urodzeń żywych na terenie gminy było 172 a zgonów 103.

Tabela 1 Liczba ludności w gminie, powiecie mińskim i województwie mazowieckim w latach 2010-2014

Rok	2010	2011	2012	2013	2014
gmina Halinów	14 165	14 484	14 769	15 070	14 651
Powiat miński	147140	148118	148929	149897	150889
Województwo mazowieckie	5267072	5285604	5301760	5316840	5334511
Gmina jako % powierzchni					
Powiatu	9,626885959	9,77869	9,916806	10,05357	9,709787
województwa	0,268934998	0,274027	0,278568	0,283439	0,274646

Źródło 4 Główny Urząd Statystyczny i Urząd Miejski w Halinowie

W gminie Halinów w 2015r. na 100 mężczyzn przypadały 104 kobiety. Gęstość zaludnienia wynosiła 233 osoby na m². Poniższy wykres przedstawia strukturę ludności według płci i wieku w 2013r.

Poniższa tabela prezentuje dane dotyczące liczby ludności pod względem płci.

Tabela 2 Statystyka mieszkańców według wieku i płci na dzień 30.06.2015r.

Wiek	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem
0-2	291	263	554
3	105	94	199
4-5	232	213	445
6	109	109	218
7	116	124	240
8-12	481	447	928
13-15	287	265	552
16-17	189	164	353
18	100	81	181
19-65	4686	-	4686
19-60	-	4442	4442
>65	602	-	602
>60	-	1312	1312
ogółem	7198	7515	14712

Źródło 5 Urząd Miejski w Halinowie

Podstawowy podział społeczeństwa pod względem wieku dzieli je na trzy grupy: ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym. Dane dla gminy Halinów i powiatu mińskiego zostały umieszczone w poniższej tabeli. Liczba mieszkańców

w wieku poprodukcyjnym jest niższa od liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym. Taka sytuacja to pozytywne zjawisko, w szczególności z punktu widzenia zadań pomocy społecznej.

Tabela 3 Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w gminie Halinów, powiecie mińskim i województwie mazowieckim w 2014 r.

Jednostka/Ludność w wieku	Przedprodukcyjnym	Produkcyjnym	Poprodukcyjnym
gmina Halinów	3612	9594	2135
powiat miński	31096	93630	2135
województwo mazowieckie	988011	3304741	1041759

Źródło 6 Główny Urząd Statystyczny i Urząd Miejski w Halinowie

Warunki zamieszkania

W gminie Halinów zasób mieszkaniowy wynosi 4950 lokali mieszkalnych, a przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosi 93,7m². Porównując, w roku 2012 mieszkań było 4860, a powierzchnia użytkowa wynosiła 92,3m². Liczba lokali socjalnych w gminie wynosi 22.

W ciągu ostatnich lat dynamicznie rozwija się budownictwo mieszkaniowe skierowane dla potrzeb ludności, która nie jest jeszcze stałym mieszkańcem, ale planuje się osiedlić na terenie gminy. W 2013r. oddano do użytkowania 122 mieszkania, dla porównania, w 2012r. – 109.

Z kanalizacji korzysta 90% mieszkańców, a z wodociągu 85,9%, a z instalacji gazowej 37,6%.

2. RYNEK PRACY

Sytuacja na lokalnym i regionalnym rynku pracy

Działalność gospodarcza na obszarze gminy ma zasadnicze znaczenie dla dynamiki jej rozwoju. Z racji swojego położenia w sąsiedztwie stolicy, gmina Halinów jest miejscem bardzo dużej aktywności gospodarczej. Świadczy o tym wskaźnik mierzony liczbą firm na 1000 mieszkańców. W chwili obecnej wynosi on 88 i przewyższa średnią krajową – 75 oraz wojewódzką (bez Warszawy) – 65. Obecnie na terenie gminy występują usługi niemal

wszystkich branż, nadal jednak istnieje znaczny potencjał do zagospodarowania i wykorzystania przez nowopowstające podmioty. Według ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej w gminie Halinów, w 2015r. działa 1177 podmiotów gospodarczych. Przeważają małe i średnie przedsiębiorstwa. Są to z reguły powstałe w ostatnich latach firmy prywatne w sferze: handlu, usług, produkcji, transportu, gastronomii. W większości z nich zatrudnione jest mniej niż 5 osób. Systematycznie wzrastająca liczba firm świadczy o wysokiej dynamice rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.

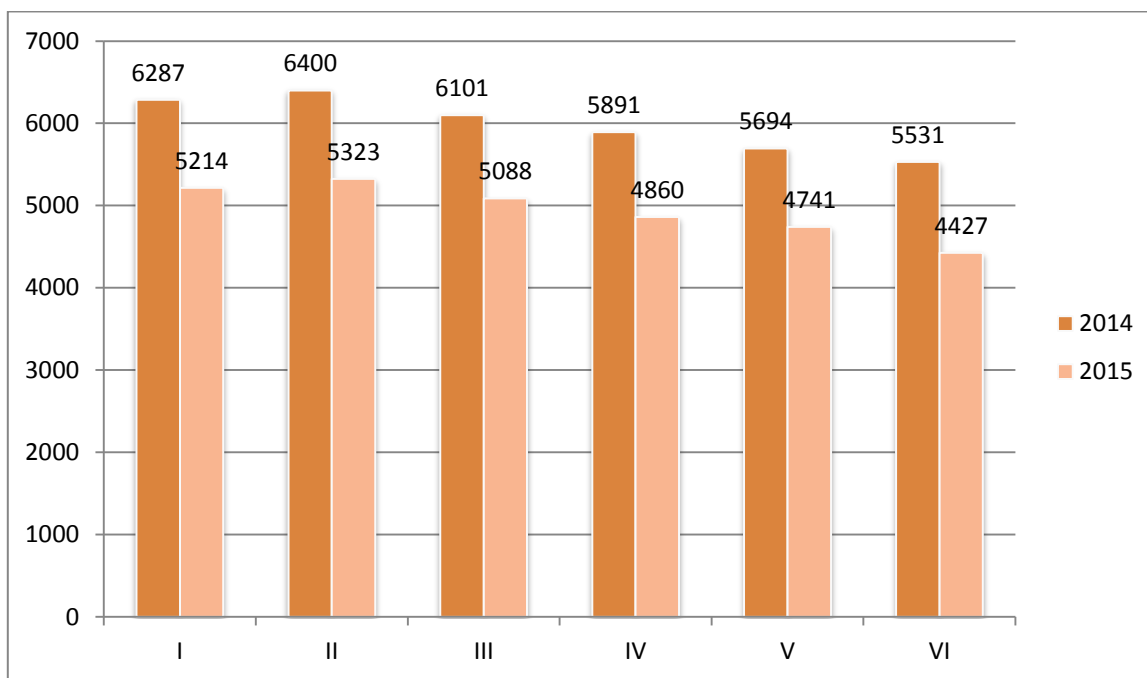
Do największych firm funkcjonujących na terenie gminy należą:

- „Colgate-Palmolive Poland” sp. z o.o. w Warszawie, Zakład w Hipolitowie,
- „Eko-Sam” Bis, Przedsiębiorstwo Usługowo Handlowe, Zakład w Olesinie,
- „Marcin-Dekor” Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe, Nowy Konik,
- „Chobot” – Fabryka Wnętrz, Prajsnar i Matuszewski” Sp. jawna,
- „Inter Keram”, Wielgolas Brzeziński,
- „Mar Plast” Marek Wysocki, Halinów,
- Piekarnia „Megma” w Halinowie,
- „Taurus” Zakłady Graficzne w Warszawie, Zakład produkcyjny w Kazimierowie,
- „Wodamex” Sp. z o.o. w Warszawie, Wkleśłodrukowa Drukarnia Opakowań w Brzezinach,
- MBM Meat Food Sp. Z o.o. Kazimierów.

Na koniec czerwca 2015r. w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowanych było 4427 osób bezrobotnych (w tym 2184 kobiet) oraz 99 poszukujących pracy (w tym 43 kobiety). W porównaniu do maja liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 314 osób.

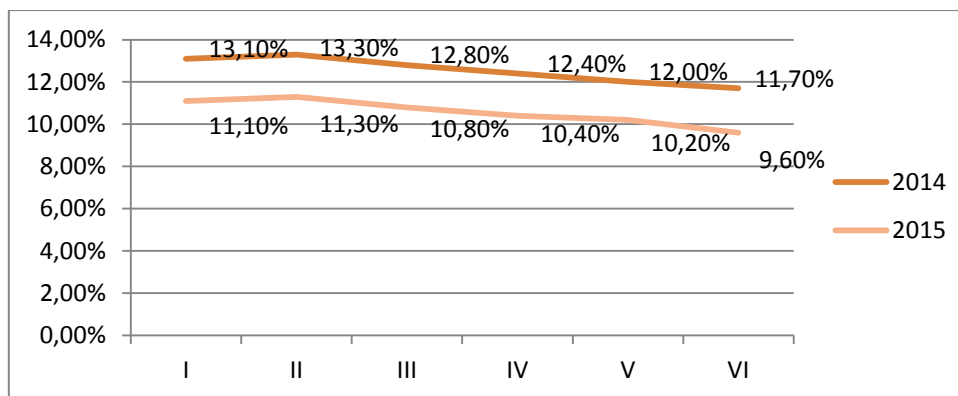
Wykres 2 Liczba bezrobotnych w powiecie w 2014 i 2015 roku

Źródło 7 Powiatowy Urząd Pracy w Mińsku Mazowieckim

Według aktualnie dostępnych danych GUS, stopa bezrobocia w powiecie mińskim wynosiła na koniec czerwca br. 9,6%. W maju 2014 r. stopa bezrobocia w powiecie była o 1,8 pkt proc. wyższa i wynosiła 12,0%. Największy odsetek zarejestrowanych bezrobotnych stanowili mieszkańcy miasta Mińsk Mazowiecki (29,9%), gminy wiejskiej Mińsk Mazowiecki (12,7%), Sulejówka (9,9%) i Halinowa (8,9%). W porównaniu do sytuacji sprzed roku, poziom bezrobocia zmalał we wszystkich gminach powiatu.

Wykres 3 Stopa bezrobocia w powiecie w 2014 i 2015

Źródło 8 Powiatowy Urząd Pracy w Mińsku Mazowieckim

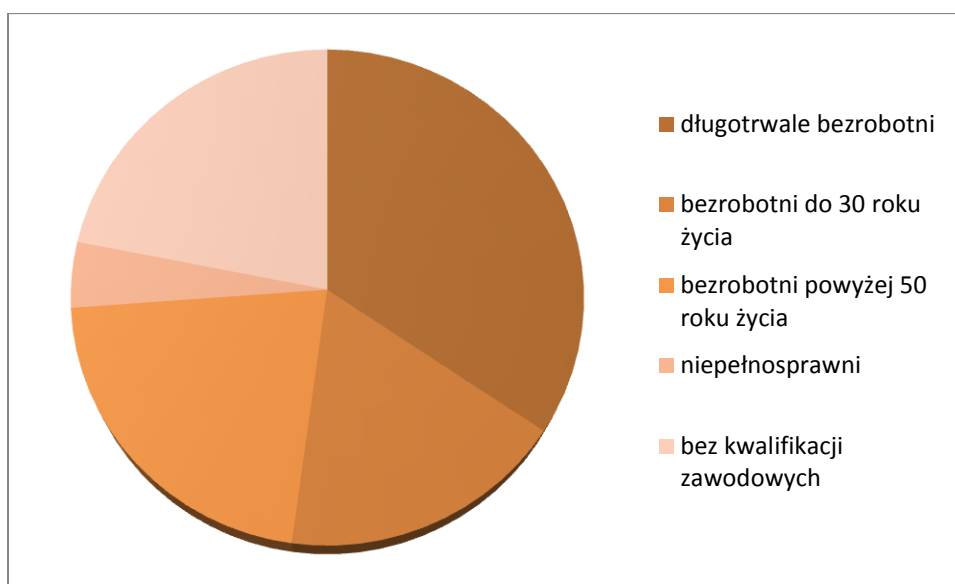

W ujęciu rocznym (czerwiec 2014 – czerwiec 2015) liczba zarejestrowanych bezrobotnych zmniejszyła się o 1104 osoby, a stopa bezrobocia w powiecie zmalała o 2 punkty proc.

Wśród bezrobotnych zarejestrowanych w PUP na koniec I półrocza 2015 r. można wyodrębnić m.in. następujące grupy:

- długotrwale bezrobotni (2250 osób – 50,8% ogółu zarejestrowanych);
- bezrobotni do 30 roku życia (1156 osób – 26,1%);
- bezrobotni powyżej 50 roku życia (1415 osób – 32,0%);
- niepełnosprawni (277 osób – 6,3%);
- bez kwalifikacji zawodowych (1430 osób 32,3%).

Wykres 2 Bezrobotni w gminie Halinów w podziale na grupy

Źródło: PUP w Mińsku Mazowieckim

Pod względem wieku, największą grupę bezrobotnych stanowiły osoby mające od 25 do 34 lat – 1187 osób (26,8% zarejestrowanych). Struktura bezrobotnych według wykształcenia przedstawiała się w czerwcu br. następująco: wyższe – 547 osób (12,4% ogółu bezrobotnych), policealne i średnie zawodowe – 1091 osób (24,6%), średnie ogólnokształcące – 540 osób (12,2%), zasadnicze zawodowe – 1189 osób (26,9%), gimnazjalne i poniżej – 1060 osób (23,9%).

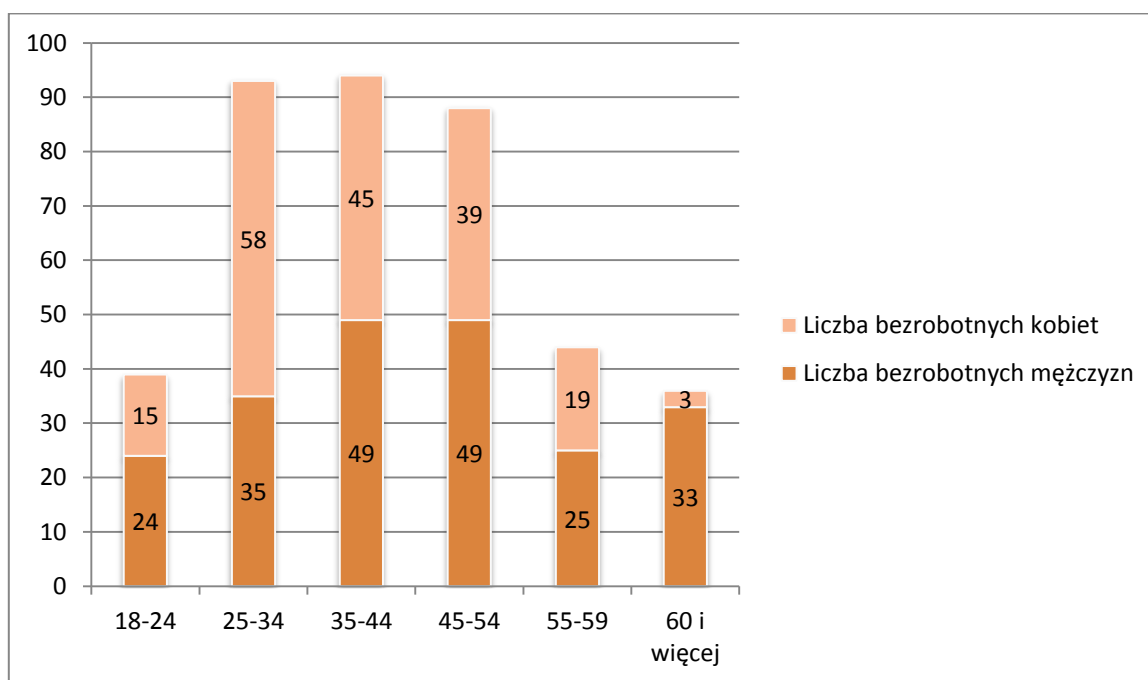
Wśród bezrobotnych zarejestrowanych w PUP na koniec czerwca 512 osób (11,6%) nie posiadało żadnego udokumentowanego stażu pracy. 619 osób (14,0%) posiadało staż

nieprzekraczający 1 roku. Największą grupę bezrobotnych stanowią osoby ze stażem od 1 roku do 5 lat – 868 bezrobotnych (19,6%). Najmniejszy odsetek wśród zarejestrowanych stanowili bezrobotni z co najmniej 30-letnim stażem pracy – 263 osoby (5,9% ogółu bezrobotnych).

Na koniec II kwartału 2015r. w gminie Halinów zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Mińsku Mazowieckim było 8,9% mieszkańców. Są to 394 osoby, z czego 179 to kobiety. Z perspektywy wieku najwięcej bezrobotnych jest w przedziale 35-44 (96) oraz 25-44 (93). Szczegółowa liczba bezrobotnych w przedziałach wiekowych została przedstawiona na poniższym wykresie.

Wykres 4 Liczba bezrobotnych w gminie Halinów ze względu na wiek na koniec II kwartału 2015r.

Źródło 9 Powiatowy Urząd Pracy w Mińsku Mazowieckim

Biorąc pod uwagę wykształcenie najwięcej bezrobotnych posiada wykształcenie gimnazjalne i niższe – 109 osób, zasadnicze zawodowe – 106 osób, policealne i średnie zawodowe – 105 osób. Najmniej bezrobotnych jest o wykształceniu średnim ogólnokształcącym – 35 osób oraz wyższym – 39 osób. Najwięcej bezrobotnych w gminie Halinów posiada staż pracy od 10 do 20 lat – 79 osób, 20-30 lat przepracowało 71 bezrobotnych, 69 bezrobotnych posiada staż pracy 5-10 lat. Staż pracy nie przekraczający 1 roku posiada 59 bezrobotnych, a do 5 lat – 57. Najmniej jest osób, których staż pracy wynosi powyżej 30 lat, jest to 25 osób. Bez stażu pracy jest 34 bezrobotnych.

Tabela 4 Liczba bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy w gminie Halinów

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych	W tym kobiety
Do 30 roku życia	80	39
W tym do 25 roku życia	39	15
Długotrwale bezrobotni	207	84
Powyżej 50 roku życia	139	45
Niepełnosprawni	9	3

Źródło 10 Powiatowy Urząd Pracy w Mińsku Mazowieckim

3. POMOC SPOŁECZNA

Podstawy prawne

Warunki prawne i organizację systemu pomocy społecznej określa ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2008 r. Nr 115, poz. 728 z późn. zm.). Ustawa o pomocy społecznej określa: zadania w zakresie pomocy społecznej; rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania; organizację pomocy społecznej; zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139 poz. 992 z późn. zm.) reguluje nowy system pozaubezpieczeniowych świadczeń społecznych, finansowanych w całości ze środków budżetu państwa, całkowicie odrębny od systemu pomocy społecznej. Przepisy wprowadzają pojęcie zasiłku rodzinnego i jego dodatków. Świadczeniami rodzinnymi są:

- zasiłek rodzinny i jego dodatki,
- świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenia pielęgnacyjne,
- zapomoga wypłacana przez gminy,
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka,
- świadczenia rodzicielskie.

Pobieranie zasiłku rodzinnego ma na celu częściowe pokrycie kosztów związanych z utrzymaniem dziecka.

Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.). **Ten akt prawny** stwarza szansę na powrót do społeczeństwa osobom, które

z różnych powodów znalazły się na marginesie życia społecznego. Ustawa ma zastosowanie przede wszystkim do osób, które nie posiadają własnych dochodów, a w szczególności osób bezdomnych w procesie wychodzenia z bezdomności, osób uzależnionych od alkoholu w procesie leczenia, osób uzależnionych od narkotyków w procesie leczenia, osób chorych psychicznie, długotrwale bezrobotnych, byłych więźniów oraz uchodźców. Drugą formą pomocy przewidzianą w ustawie jest wsparcie zatrudnienia osób, które uległy wykluczeniu społecznemu. Ustawa ta stanowi istotne narzędzie reintegracji społecznej.

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.) określa zadania własne gminy w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów patologii społecznych.

Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. Nr 111, poz. 535, z późn. zm.). Według ustawy ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. Ustawa przewiduje, że w działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne.

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. nr 96, poz. 873 z późn. zm.). Ustawa jest aktem prawnym, wprowadzającym kompleksowe rozwiązania dotyczące podstawowych dziedzin działalności organizacji pozarządowych w Polsce. Obszary, które reguluje ustawa to: prowadzenie działalności pożytku publicznego (działalność odpłatna i nieodpłatna pożytku publicznego), uzyskiwanie przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz konsekwencje z tym związane (warunki uzyskania statusu organizacji pożytku publicznego), nadzór nad prowadzeniem działalności pożytku publicznego, wolontariat.

Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 z późn. zm.) określa zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej. Zadania te są realizowane przez instytucje rynku pracy działające w celu: pełnego i produktywnego zatrudnienia; rozwoju zasobów ludzkich; osiągnięcia wysokiej jakości pracy; wzmacniania integracji oraz solidarności społecznej.

Pośrednie znaczenie dla lokalnej polityki społecznej mają: ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74 z późn. zm.), która określa zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym, zasady ustalania składek na ubezpieczenia społeczne, a także zasady funkcjonowania Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Funduszu Rezerwy Demograficznej oraz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych; ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027) określa: warunki udzielania i zakres świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Istotne znaczenie dla praktycznej realizacji lokalnej polityki społecznej w gminie mają też akty normatywne organów samorządowych tj. uchwały rady gminy i zarządzenia burmistrza.

Informacje podstawowe

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych tym, którzy nie są w stanie sami ich pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Wspiera ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej (minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, wojewodowie) i samorządowej (marszałkowie województw, starostowie na poziomie powiatów oraz wójtowie, burmistrzowie (prezydenci miast) na poziomie gmin. Realizując zadania pomocy społecznej współpracują oni, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Prawo do świadczeń z pomocy społecznej przysługuje:

- osobom posiadającym obywatelstwo polskie mającym miejsce zamieszkania i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- cudzoziemcom mającym miejsce zamieszkania i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:
  - na podstawie zezwolenia na osiedlenie się, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich, zezwolenia na zamieszkanie na

czas oznaczony w związku z zamiarem wykonywania pracy lub działalności gospodarczej lub w związku z uzyskaniem w Rzeczypospolitej Polskiej statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej;

- na podstawie zgody na pobyt tolerowany - w formie schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania oraz zasiłku celowego;
- mającym miejsce zamieszkania i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywatelom państw członkowskich Unii Europejskiej, państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) - stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej oraz członkom ich rodzin w rozumieniu art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobytku oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (Dz. U. Nr 144, poz. 1043 z późn. zm.), posiadającym prawo pobytu lub prawo stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Osoba lub rodzina, ubiegająca się o pomoc społeczną może zgłosić się do właściwego ośrodka pomocy społecznej. Decyzje o przyznaniu lub odmowie przyznania pomocy wymagają uprzednio przeprowadzenia przez pracownika socjalnego rodzinnego wywiadu środowiskowego. Decyzje w sprawach świadczeń pomocy społecznej wydawane są w formie pisemnej i mają charakter decyzji administracyjnych. Od każdej decyzji służy prawo odwołania.

Prawo do świadczeń pieniężnych przysługuje osobom i rodzinom, których posiadane dochody nie przekraczają kryteriów dochodowych ustalonych w oparciu o próg interwencji socjalnej. Od dnia 1 października 2012 r. dla osoby samotnie gospodarującej jest nim dochód nie przekraczający kwoty 542 zł, natomiast dla osoby w rodzinie – kwota 456 zł. Rada gminy, w drodze uchwały, może podwyższyć kwoty uprawniające do zasiłków okresowego i celowego w oparciu o własne możliwości i zgodnie z realizowaną lokalną polityką społeczną.

Pomoc społeczna polega w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu świadczeń,
- pracy socjalnej,
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,

- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Główne cele pomocy społecznej to:

- wsparcie osób i rodzin w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej, doprowadzenie - w miarę możliwości - do ich życiowego usamodzielniania i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka,
- zapewnienie dochodu na poziomie interwencji socjalnej – dla osób nie posiadających dochodu lub o niskich dochodach, w wieku poprodukcyjnym i osobom niepełnosprawnym,
- zapewnienie dochodu do wysokości poziomu interwencji socjalnej osobom i rodzinom o niskich dochodach, które wymagają okresowego wsparcia,
- zapewnienie profesjonalnej pomocy rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej, w tym przemocą w rodzinie,
- integracja ze środowiskiem osób wykluczonych społecznie,
- stworzenie sieci usług socjalnych adekwatnych do potrzeb w tym zakresie.

Lokalna infrastruktura socjalna

Pomoc społeczną na terenie gminy Halinów realizują takie jednostki jak Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Punkt Wsparcia Rodziny, placówki wsparcia dziennego, organizacje pozarządowe.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej obejmuje swoją właściwością obszar całej gminy Halinów. Realizuje zadania własne gminy i zadania zlecone. Do zadań własnych gminy należą:

- opracowanie projektu realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka,
- sporządzenie bilansu potrzeb gminy w zakresie pomocy społecznej,

- udzielenie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych i celowych,
- przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,
- opłacenie składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe za osobę w rodzinie, która zrezygnuje z zatrudnienia z koniecznością sprawowania bezpośredniej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie zamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem,
- praca socjalna,
- organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania,
- tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dziećmi i rodziną,
- dożywianie dzieci,
- sprawianie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
- sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu informatycznego.

Do zadań zleconych należą:

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
- przyznawanie i wypłacanie świadczeń rodzinnych,
- opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu NFZ,
- organizowanie i świadczenie specjalnych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną,
- realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia,
- zapewnienie środków na realizację i obsługę zadań z budżetu państwa.

Punkt Wsparcia Rodziny oferuje profesjonalną pomoc osobom: uzależnionym współuzależnionym, doznającym przemocy oraz stosującym przemoc. Informacji i pomocy udzielają pracownicy socjalni i policjanci mający bezpośredni kontakt z osobami i rodzinami doświadczającymi przemocy.

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej od 2012r. działa punkt informacyjny do przeciwdziałania przemocy w rodzinie, którego zadaniem jest udzielenie wsparcia i informacji dla wszystkich osób doznających i stosujących przemoc.

Na terenie gminy działają dwie placówki wsparcia dziennego. Łącznie jest w nich 30 miejsc a korzysta z nich obecnie (2015r.) 17 osób. Placówki zatrudniają 2 osoby. Ponadto działa warsztat terapii zajęciowej, z którego korzysta 30 osób.

Praca socjalna

W Polsce praca socjalna jest ściśle związana ze świadczeniem usług w zakresie pomocy społecznej. Prowadzona jest:

- z osobami, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w społeczeństwie ze względu na trudną sytuację życiową, niepełnosprawność lub innego rodzaju dysfunkcje; jej głównym celem jest zwiększenie samodzielności tych osób,
- ze społecznością lokalną, w tym przypadku głównym celem jest współpraca i koordynacja działań instytucji i organizacji pozarządowych odpowiedzialnych za zaspokojenie potrzeb społeczności lokalnej.

Często pracę socjalną określa się pojęciem „pomoc dla samopomocy”, które podkreśla właściwy cel tego rodzaju działań, czyli zwiększenie samodzielności i zaradności życiowej. Jest to pomoc niepieniężna, nie wiąże się bezpośrednio z otrzymywaniem świadczeń pieniężnych w formie np. zasiłków. Pracę socjalną wykonują pracownicy socjalni wyznaczeni przez właściwą instytucję realizującą zadania z zakresu pomocy społecznej, taką jak ośrodek pomocy społecznej, centrum pomocy rodzinie, ośrodek wsparcia, szpital itp. Są to specjaliści różnych dziedzin, pedagodzy, psychologowie, socjolodzy, którzy mają przygotowanie merytoryczne w dziedzinie pracy socjalnej.

Praca socjalna może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny. Jest to pisemna umowa zawarta pomiędzy osobą ubiegającą się o pomoc a pracownikiem socjalnym określającą uprawnienia i zobowiązania stron zmierzające do przezwyciężenia trudnej

sytuacji życiowej danej osoby lub rodziny. Kontrakt przyczynia się do odzyskania zdolności do samodzielnego funkcjonowania w środowisku, prawidłowego pełnienia ról społecznych. W przypadku odmowy zawarcia kontraktu, niedotrzymania jego postanowień, nieuzasadnionej odmowy podjęcia pracy itp. ośrodek pomocy społecznej może odmówić pomocy finansowej lub ją wstrzymać.

W gminie Halinów pracownicy socjalni są zatrudniani przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. W chwili obecnej są to cztery osoby, jedna z nich pełni funkcję p.o. Kierownika Ośrodka. Wszyscy pracownicy socjalni zatrudnieni w MOPS w Halinowie mają odpowiednie kwalifikacje do pełnienia tej funkcji:

- 1. Pracownik:
  - Studia podyplomowe, kierunek: zarządzanie,
  - Studia podyplomowe, kierunek: zarządzanie gospodarką społeczną, specjalność: ekonomia społeczna – specjalizacja z zakresu pomocy społecznej,
  - Studia podyplomowe: pomoc pedagogiczno-psychologiczna i interwencja kryzysowa,
  - Kursy: kurs pomocy socjoterapeutycznej dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym; kurs specjalizacyjny II stopnia w zawodzie pracownik socjalny – kierunek praca socjalna z rodziną wychowującą dziecko;

- 2. Pracownik :
  - Studia licencjackie, kierunek: praca socjalna,
  - Kurs I stopnia: zwiększenie wiedzy i rozwijanie umiejętności w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;

- 3. Pracownik:
  - Studia licencjackie, kierunek: praca socjalna;

- 4. Pracownik:
  - Studia licencjackie, kierunek: praca socjalna.

Analiza wydatków na pomoc społeczną, dodatki mieszkaniowe i świadczenia rodzinne

System pomocy społecznej jako jeden z elementów zabezpieczenia polityki społecznej państwa ma za zadanie wspieranie osób i rodzin, które z przyczyn obiektywnych nie są w stanie zaspokoić swoich elementarnych potrzeb życiowych.

Według ustawy o pomocy społecznej - pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2. 1). Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej pomocy udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- przemocy w rodzinie,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizmu lub narkomanii,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Na korzystanie z systemu pomocy społecznej w Polsce mają wpływ regulacje prawne zawarte w ustawie o pomocy społecznej oraz innych aktach normatywnych. Główną przesłanką przyznania świadczeń jest kryterium dochodowe osoby i rodziny.

Świadczeniami pieniężnymi realizowanymi przez ośrodki pomocy społecznej są:

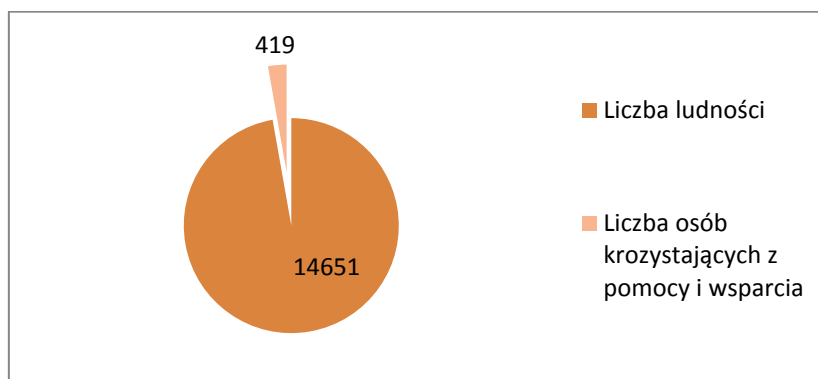
- zasiłek stały,
- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- zasiłek celowy – zwrotny.

Świadczeniami niepieniężnymi z pomocy społecznej są:

- praca socjalna,
- bilet kredytowany,
- składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- składki na ubezpieczenie społeczne,
- sprawienie pogrzebu,
- poradnictwo specjalistyczne,
- interwencja kryzysowa,
- schronienie,
- posiłek,
- niezbędne ubranie,
- usługi opiekuńcze,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze.

Na terenie gminy Halinów liczba osób, które skorzystały z pomocy i wsparcia w 2014r. wynosi 419. Prognozy na 2015r. zakładają, że pomoc zostanie udzielona 460 osobom. Poniższy wykres wskazuje jak ta liczba ma się do ogólnej liczby mieszkańców gminy.

Wykres 5 Liczba osób korzystająca z pomocy i wsparcia w porównaniu do liczby ludności w 2014r.

Źródło 11 Urząd Miejski w Halinowie

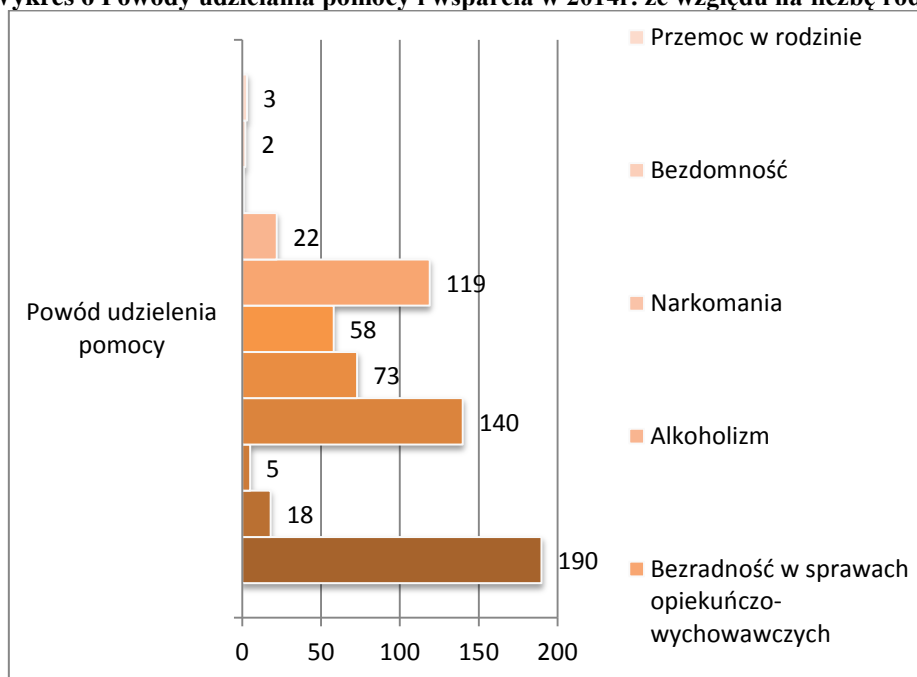
Poniższa tabela wskazuje liczbę osób, którym udzielono pomocy ze względu na powody przyznania.

Tabela 5 Liczba osób, którym zostało przyznane wsparcie

Powód przyznania pomocy/Rok	2014	2015 (prognoza)
Ubóstwo	465	513
Bezrobocia	413	472
Niepełnosprawność	127	130
Długotrwała lub ciężka choroba	148	132
Bezradność w sprawach opiekuńczych i wychowawczych	395	400
Alkoholizm	62	70
Narkomania	1	1
Potrzeba ochrony macierzyństwa	18	20
Przemoc w rodzinie	4	12

Źródło 12 Urząd Miejski w Halinowie

Wykres 6 Powody udzielania pomocy i wsparcia w 2014r. ze względu na liczbę rodzin

Źródło 13 Urząd Miejski w Halinowie

Ze względu na rodzaj wsparcia pomoc dzieli się na świadczenia pieniężne i na świadczenia niepieniężne. W gminie Halinów ze świadczeń pieniężnych korzystało w 2014r.

290 rodzin, co daje 737 osób w rodzinach (przy czym wsparcie udzielono 290 rodzinom). Prognozy na 2015r. zakładają, że takich rodzin i osób, którym udzieli się pomocy będzie 300, a osób w tych rodzinach 780. Poniższa tabela wskazuje zakres pomocy ze względu na rodzaj świadczenia pieniężnego.

Tabela 6 Zestawienie świadczeń pieniężnych ze względu na liczbę osób, liczbę świadczeń oraz kwotę łączną w 2014 i prognoza na 2015

Wyszczególnienie	Rok oceny (2014r.)	Prognoza rok po ocenie (2015r.)
Zasiłek stały		
Liczba osób	65	68
Liczba świadczeń	717	748
Kwota świadczeń w zł	311 433	322 386
Zasiłek okresowy		
Liczba osób	15	25
Liczba świadczeń	77	90
Kwota świadczeń w zł	24 531	28 672
Zasiłek celowy		
Liczba osób	216	240
Kwota świadczeń w zł	193 76	215 289

Źródło 14 Urząd Miejski w Halinowie

Zasiłki stałe są wypłacane w związku z byciem osobą samotnie gospodarującą oraz dla osoby wymagającej wsparcia w rodzinie. Zasiłki okresowe w gminie Halinów wypłacane były ze względu na bezrobocie oraz długotrwałą chorobę.

Tabela 7 Świadczenia pieniężne ze względu na liczbę osób, liczbę świadczeń i kwotę za rok 2014 oraz prognoza na 2015

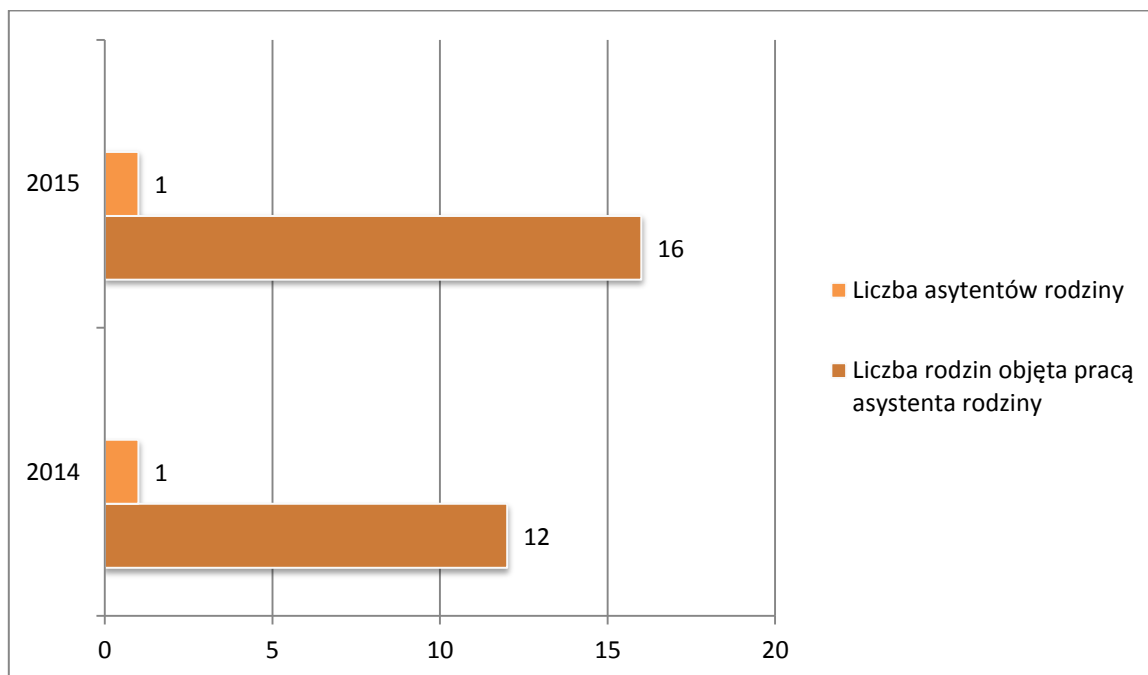
Wyszczególnienie	Rok oceny (2014r.)	Prognoza rok po ocenie (2015r.)
Posiłek ogółem		
Liczba osób	118	120
Liczba świadczeń	19 299	19 626
Kwota świadczeń w zł	135 097	137 387
Sprawienie pogrzebu		
Liczba osób	2	1
Liczba świadczeń	2	1
Kwota świadczeń w zł	10 200	5 000
Odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej		
Liczba osób	8	10
Liczba świadczeń	96	102
Kwota świadczeń w zł	242 089	244 800

Źródło 15 Urząd Miejski w Halinowie

W gminie Halinów w 2014r. nie przyznawano takich świadczeń jak: środki na ubranie oraz schronienie. Ze względu na indywidualne programy pomocy udzielono wsparcia dla rodzin i pieczy zastępczej:

Wykres 7 Indywidualne programy pomocy w 2014 i prognoza na 2015

Źródło 16 Urząd Miejski w Halinowie

Innego rodzaju pomoce i świadczenia w gminie Halinów:

Tabela 8 Innego rodzaju pomoce i świadczenia w 2014 i 2015

Wyszczególnienie	Rok oceny (2014r.)	Prognoza rok po ocenie (2015r.)
Zasiłki rodzinne i dodatku do zasiłków rodzinnych		
Liczba osób	381	381
Kwota świadczeń w zł	1 484 328	1 484 328
Jednorazowy dodatek z tytułu urodzenia się dziecka		
Liczba świadczeń	47	50
Kwota świadczeń w zł	47 000	50 000
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka		
Liczba świadczeń	116	120
Liczba osób w rodzinach	116 000	122 000
Świadczenia opiekuńcze		
Świadczenia pielęgnacyjne		
Liczba świadczeń	427	430
Kwota świadczeń w zł	316 984	516 000

Zasiłek pielęgnacyjny ogółem		
Liczba osób	2 379	2 424
Kwota świadczeń w zł	363 987	370 872
Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka		
Liczba świadczeń	909	920
Kwota świadczeń w zł	139 077	140 760
Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku pow. 16 r.ż. o znacznym stopniu niepełnosprawności		
Liczba świadczeń	664	680
Liczba osób w rodzinach	101 592	104 040
Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby, która ukończyła 75 lat		
Liczba świadczeń	24	24
Kwota świadczeń w zł	3 672	3 672
Specjalny zasiłek opiekuńczy		
Liczba świadczeń	42	44
Kwota świadczeń w zł	21 684	22 880
Zasiłek dla opiekuna		
Liczba świadczeń	106	106
Liczba osób w rodzinach	52 684	52 864
Świadczenie z funduszu alimentacyjnego		
Liczba osób	82	88
Kwota świadczeń w zł	409 280	440 169
Opłacanie składki ubezpieczenia społecznego		
Liczba osób	43	43
Kwota świadczeń w zł	77 132	77 132
Opłacanie składki ubezpieczenia zdrowotnego		
Liczba osób	67	67
Liczba osób w rodzinach	39 702	39 702
Świadczenia pieniężne z prac społecznie użytecznych		
Liczba osób	4	4
Kwota świadczeń w zł	12 912	12 912
Stypendia socjalne dla uczniów i zasiłki szkolne		
Liczba osób	247	250
Kwota świadczeń w zł	56 838	58 100

Źródło 17 Urząd Miejski w Halinowie

Biorąc pod uwagę innego rodzaju usługi pomocy społecznej w gminie Halinów rozkład środków oraz osób korzystających ze wsparcia wygląda następująco:

Tabela 9 Usługi pomocy społecznej w 2014 i prognoza na 2015

Wyszczególnienie	Rok oceny (2014r.)	Prognoza rok po ocenie (2015r.)
Usługi opiekuńcze ogółem		
Liczba osób	4	6
Liczba świadczeń	2 718	2 862
Kwota świadczeń w zł	21 751	22 896

Specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi		
Liczba osób	5	7
Liczba świadczeń	996	1 390
Kwota świadczeń w zł	23 911	33 360
Praca socjalna		
Liczba osób	432	450
Liczba osób w rodzinach	1 182	1 231
Kontrakt socjalny		
Liczba zawartych kontraktów socjalnych	2	6
Liczba osób ogółem objętych kontraktem	2	13

Źródło 18 Urząd Miejski w Halinowie

W 2014r. w gminie Halinów nie były realizowane dodatki mieszkaniowe, związane z zamieszkaniem oraz dodatki energetyczne. Prognozy na 2015r. zakładają, że skorzystają z nich 3 gospodarstwa domowe, a kwota świadczeń wyniesie 3600zł. Z dodatków energetycznych w 2015r. mogą skorzystać 2 gospodarstwa domowe, a kwota świadczeń wyniesie 105zł.

4. GRUPY WYMAGAJĄCE WSPARCIA

Długotrwale bezrobotni

Bezrobocie jest nieodłącznym elementem gospodarki rynkowej. Zgodnie z definicją ustawową, bezrobotnym jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie gotowa i zdolna do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu.

Bezrobocie powoduje szereg negatywnych skutków i następstw – również o charakterze lokalnym - wśród których wymienia się:

- skutki ekonomiczne – obniżenie poziomu życia osób bezrobotnych i ich rodzin, obciążenie dla państwa oraz dla jednostek samorządu terytorialnego wynikające z konieczności wypłacania zasiłków dla bezrobotnych oraz świadczeń z pomocy społecznej zapewniających bezrobotnym oraz ich rodzinom minimum socjalne;
- skutki społeczne – ubóstwo, narastanie zjawisk społecznie niepożądanych i patologicznych, (nadużywanie alkoholu, przemoc w rodzinie, rozpad rodziny, utrata mieszkania, przestępczość), choroby (depresje, nerwice), zmiana ról społecznych, utrata

- lub ograniczenie kontaktów z otoczeniem; długotrwałe bezrobocie wśród młodzieży może prowadzić do wiązania się z różnymi subkulturami i wzmacniać skłonność do narkomanii;
- skutki psychologiczne - utrata poczucia bezpieczeństwa, obniżenie samooceny, niezdolność do pokonywania problemów, poczucie bezradności, poczucie utraty wpływu na własne życie, zanik gotowości i chęci do pracy, osłabienie umiejętności funkcjonowania w formach życia społeczno-gospodarczego, zwiększony stres, depresje.

Z pomocy i wsparcia ze względu na długotrwałe bezrobocie skorzystało w 2014r. 140 rodzin, czyli 413 osób. Prognozy na 2015r. zwiększają liczbę rodzin na 160, a liczbę osób w rodzinach korzystających z pomocy na 472.

Alkoholizm i inne uzależnienia

Nadużywanie alkoholu i zażywanie narkotyków stanowią obecnie jeden z poważniejszych problemów społecznych. Zjawisko to ma istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego (wzrasta liczba nieletnich nietrzeźwych sprawców przestępstw, ale również nieletnich nietrzeźwych ofiar), jak również ogólny stan populacji, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy, a także na relacje interpersonalne z rówieśnikami i środowiskiem rodzinnym.

Definiując uzależnienie od alkoholu stwierdza się, że jest to choroba ciała, duszy i umysłu. Polega ona na utracie kontroli nad ilością wypijanego alkoholu. Spożywanie zazwyczaj dużych ilości alkoholu przez alkoholika jest spowodowane przymusem o charakterze psychicznym i somatycznym i nie podlega jego woli. Mechanizm powstawania uzależnienia nie jest do końca wyjaśniony, ale ma bezpośredni związek z nadużywaniem alkoholu. Jednym z kluczowych objawów w diagnozowaniu choroby alkoholowej, obok utraty kontroli nad ilością wypijanego alkoholu, są objawy abstynencyjne.

Fundamentalnym warunkiem zdrowienia jest abstynencja, wspomagana m.in. przez terapię uzależnień, udział w spotkaniach anonimowych alkoholików, przebudowę stylu życia na abstynencki, zdobywanie wiedzy z zakresu alkoholizmu i dziedzin pokrewnych. Proces zdrowienia z choroby alkoholowej jest niezwykle trudny i skomplikowany, uzależniony przede wszystkim od chęci i dobrej woli osoby uzależnionej oraz dostępności lokalnych instytucji pomocy.

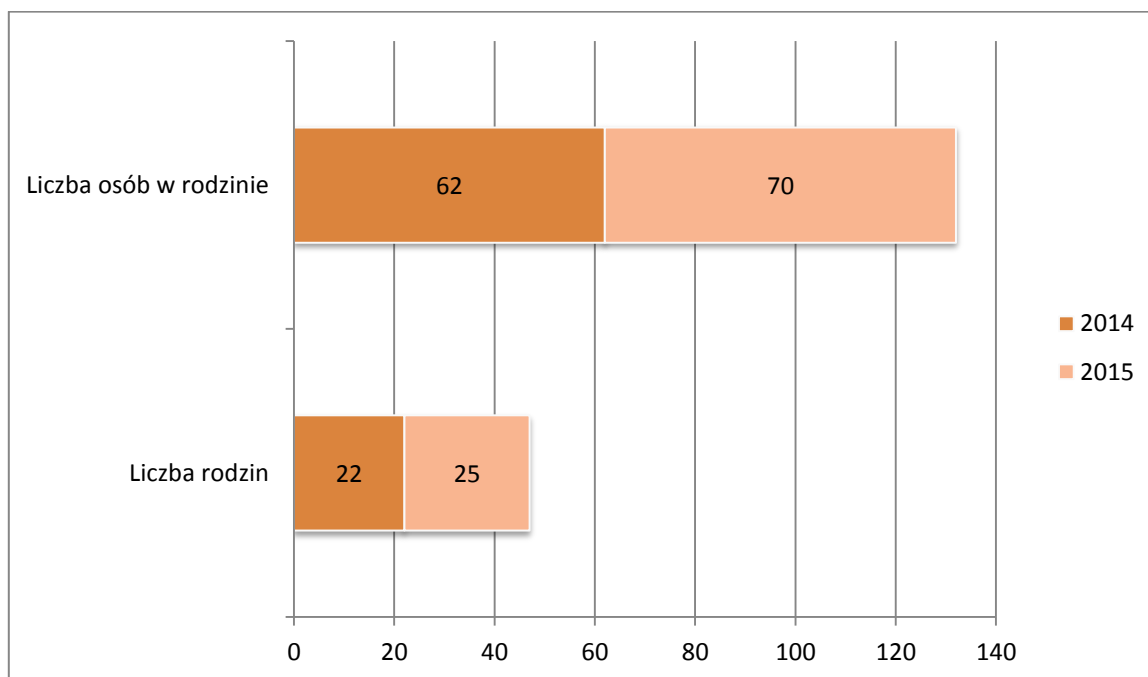
Na terenie gminy Halinów w związku z problemem alkoholowym w rodzinie z pomocy korzystały 22 rodziny w 2014r. (62 osoby), prognozy na 2015r. zakładają, że

będzie to 25 rodzin, czyli 70 osób. Na realizację wszystkich zadań z zakresu ochrony zdrowia w tym: przeciwdziałanie alkoholizmowi i zwalczania narkomanii w 2014 roku wydatkowano kwotę w wysokości 141 470 zł

Działania związane ze zwalczaniem alkoholizmu na terenie gminy to: spotkania indywidualne dla osób uzależnionych od alkoholu, które odbyły się w liczbie 129 godzin a uczestniczyło w nich 17 osób, grupa wsparcia dla osób uzależnionych od alkoholu (92 godziny, 13 uczestników). Jednocześnie prowadzono spotkania dla osób współuzależnionych w wymiarze 214 godzin dla 23 uczestników oraz prowadzono grupę wsparcia, w której uczestniczyło 6 osób, w wymiarze 80 godzin. Grupy te oraz spotkania indywidualne były również prowadzone dla osób, które doświadczyły przemocy w rodzinie.

Wykres 8 Pomoc udzielana ze względu na alkoholizm w rodzinie ze względu na liczbę rodzin i liczbę osób w rodzinie w 2014 i 2015

Źródło 19 Urząd Miejski w Halinowie

Problem narkomanii w gminie dotyczy 1 rodziny.

Należy podkreślić, że powyższe dane dotyczą zweryfikowanych i objętych wsparciem przypadków i nie odzwierciedlają rzeczywistej skali problemu.

Niepełnosprawność i przewlekle chorzy

Niepełnosprawność jest jednym z poważniejszych problemów społecznych, których znaczenie wynika zarówno z rozmiarów i powszechności jej występowania w populacji, a także z konsekwencji, jakie wywołuje w kontekście indywidualnym i społecznym. Polskie społeczeństwo szczególnie w ostatnich kilku latach charakteryzuje się dużym odsetkiem osób niepełnosprawnych. Wzrost liczby osób niepełnosprawnych spowodowany jest m.in. rozwojem cywilizacyjnym oraz starzeniem się społeczeństwa.

Przyczynami powodującymi niepełnosprawność są najczęściej uszkodzenia narządu ruchu, uszkodzenia i choroby narządu słuchu i wzroku, schorzenia układu krążenia, choroby psychiczne, upośledzenie umysłowe oraz schorzenia neurologiczne. Ograniczona sprawność często ma charakter trwały i dotyczy niejednokrotnie całego życia człowieka- od urodzenia aż do śmierci.

Niepełnosprawnością jest to, według definicji zawartej w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych „niepełnosprawność to trwała lub okresowa niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodująca niezdolność do pracy”.

Definicja zawarta w „Karcie Praw Osób Niepełnosprawnych” określa, że „osobami niepełnosprawnymi są osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi”.

Ustalono trzy stopnie niepełnosprawności, które stosuje się do realizacji celów określonych ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych :

- znaczny – do tego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji,
- umiarkowany – do tego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach

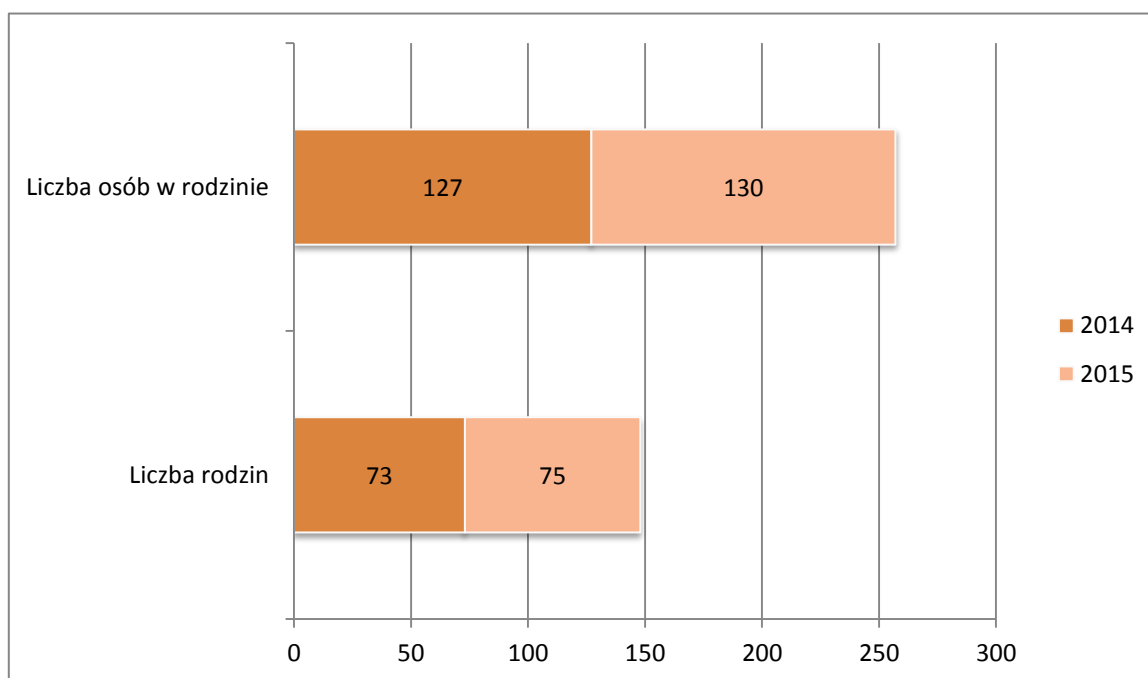
pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych,

- lekki – do tego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mającą ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Stopień niepełnosprawności orzeka się na stałe, jeżeli według wiedzy medycznej stan zdrowia nie rokuje poprawy lub na czas określony, jeżeli według wiedzy medycznej może nastąpić poprawa stanu zdrowia. Obecnie coraz częściej niepełnosprawność jest rozumiana, jako efekt barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania.

W gminie Halinów korzystający z pomocy i wsparcia ze względu na niepełnosprawność w 2014r. były 73 rodziny, 127 osób łącznie w rodzinach. Według prognoz na 2015r. z pomocy ma skorzystać 75 rodzin, czyli ok. 130 osób.

Wykres 9 Liczba rodzin i osób w rodzinie korzystających z pomocy i wsparcia ze względu na niepełnosprawność w 2014 i 2015

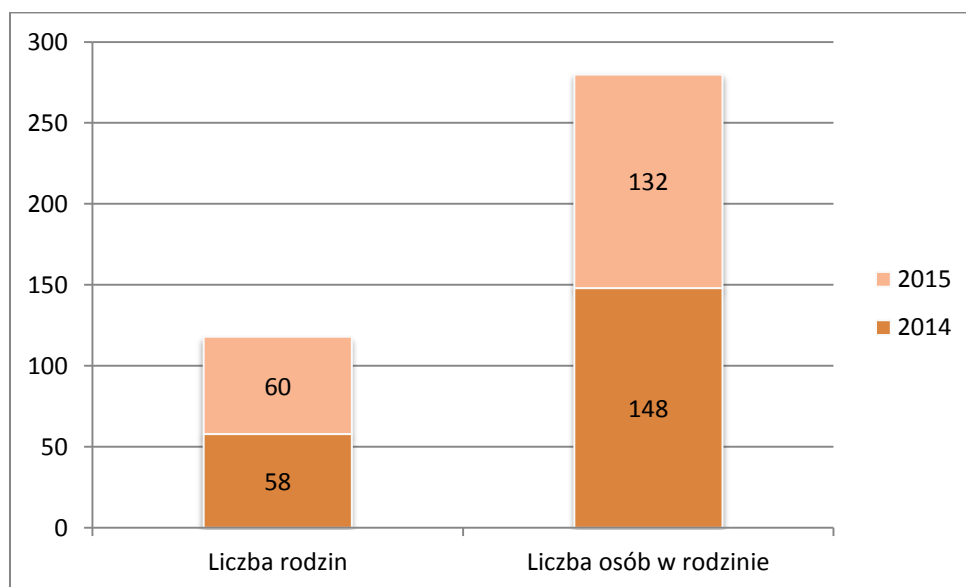
Źródło 20 Urząd Miejski w Halinowie

Rodziny, których członkowie cierpią na długotrwałą lub ciężką chorobę korzystały w 2014r.z pomocy i wsparcia w liczbie 58, czyli 148 osób w rodzinie. Prognozy na 2015r. zakładają, że skorzysta z nich 60 rodzin, czyli 132 osoby.

Wykres 10 Liczba rodzin i liczba osób w rodzinie korzystająca z pomocy i wsparcia ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę w 2014 i 2015

Źródło 21 Urząd Miejski w Halinowie

Bezdomność

Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej osobę bezdomną określa jako „osobę niezamieszkujejącą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowaną na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, a także osobę niezamieszkujejącą w lokalu socjalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania”. Pod pojęciem „bezdomny” można rozumieć człowieka nie posiadającego własnego mieszkania, z reguły bez zameldowania na terenie kraju, nie mającego możliwości powrotu do ostatniego miejsca zameldowania, z powodu braku możliwości zamieszkania.

Wyróżnić można bezdomnych z przymusu i z wyboru. „Bezdomni z wyboru” to ludzie o specyficznych predyspozycjach osobowościowych, przekonaniach, które nie pozwalają im nigdzie osiedlić się na stałe, zadomowić. „Bezdomni z przymusu” to osoby, które ze względów osobistych i ekonomicznych są bezdomne.

Można mówić także o bezdomności „jawnej” i „ukrytej”, rozumiejąc przez pierwszą „sytuację braku mieszkania i dachu nad głową”, a przez drugą „sytuację warunków

mieszkaniowych drastycznie odbiegających od społecznie akceptowanego standardu mieszkaniowego”.

Zjawiska związane z procesem bezdomności i wykluczenia społecznego wiążą się przede wszystkim z:

- rozpadem rodziny- zerwaniem więzi formalnych, psychologicznych i społecznych oraz brakiem możliwości pełnienia przez rodzinę jej podstawowych funkcji,
- eksmisją,
- opuszczeniem zakładu karnego,
- brakiem stałych dochodów (długotrwałe bezrobocie),
- przemocą w rodzinie,
- uzależnieniami,
- konfliktami spowodowanymi brakiem tolerancji społecznej,
- likwidacją hoteli robotniczych, opuszczeniem placówek opiekuńczo - wychowawczych, szpitala psychiatrycznego.

Charakter gminy Halinów, brak obiektów mogących przyciągać bezdomnych (np. poczekalnie, dworce, opuszczone obiekty przemysłowe) powoduje, że zjawisko bezdomności w gminie ma charakter marginalny. Według danych z Urzędu Miejskiego bezdomnością w 2014r. zostały dotknięte 2 rodziny (2 osoby). Prognozy na 2015r. zakładają, że bezdomne będą 3 rodziny.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych, wielodzietnych i wielopokoleniowych

Rodzina jest podstawową komórką społeczną spełniającą istotne funkcje zaspakajające potrzeby społeczeństwa, psychiczne i emocjonalne swoich członków. Na terenie gminy Halinów funkcjonuje wiele rodzin niewydolnych w wypełnianiu funkcji, które powinna spełniać rodzina. Rodziny te najczęściej odznaczają się zaburzeniem struktury w postaci nieustabilizowanych formalnie i społecznie związków, rozkładem pożycia małżeńskiego. Zjawiska patologiczne powszechnie występujące w tych rodzinach to: przemoc, nadużywanie alkoholu i łamanie norm społeczno- prawnych.

Ustawa o pomocy społecznej nakłada obowiązek realizacji istotnych zadań w obszarze rozwiązywania problemów opiekuńczo - wychowawczych, zarówno na samorząd gminny, jak i powiatowy. Do zadań powiatu należy przede wszystkim tworzenie i wdrażanie programów

pomocy dziecku i rodzinie oraz prowadzenie placówek opiekuńczo - wychowawczych wsparcia dziennego, o zasięgu ponadgminnym.

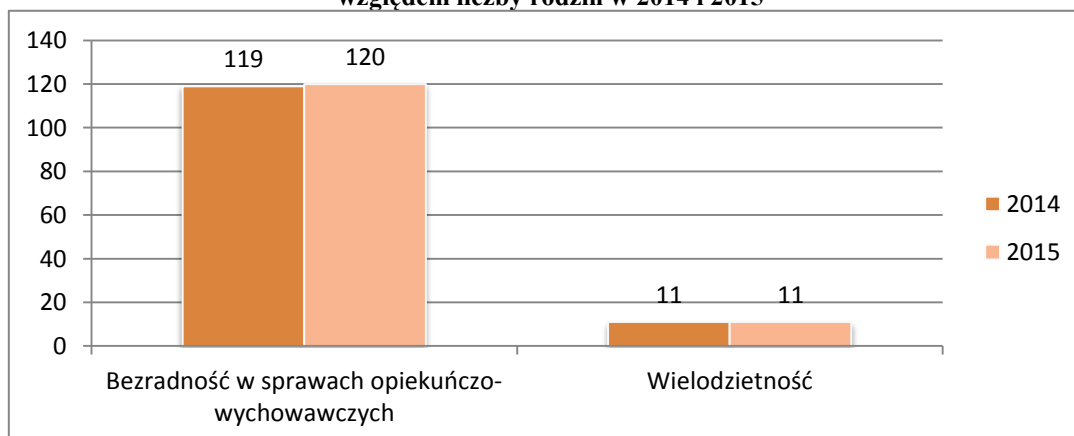
Zadania gminy w zakresie rozwiązywania problemów opiekuńczo – wychowawczych określone w ustawie o pomocy społecznej to:

- tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad rodziną,
- prowadzenie placówek opiekuńczo - wychowawczych wsparcia dziennego, o zasięgu gminnym,
- prowadzenie i zapewnienie miejsc w ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki (w tym domów dla samotnych matek z dziećmi),
- praca socjalna prowadzona z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej oraz ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokojenia potrzeb członków społeczności.

W 2014r. w gminie Halinów ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych udzielono pomocy 119 rodzinom, czyli 395 osobom. Prognozy na 2015r. zakładają, że pomoc otrzyma 120 rodzin, czyli 400 osób.

Ze względu na wielodzietność udzielono pomocy 11 rodzinom w 2014r., takie same wskaźniki założono na 2015r.

Wykres 11 Pomoc udzielona ze względu na bezradność opiekuńczo-wychowawczą i wielodzietność pod względem liczby rodzin w 2014 i 2015

Źródło 22 Urząd Miejski w Halinowie

Przemoc w rodzinie

Przemoc domowa jest zjawiskiem, do którego dochodzi w najbliższej rodzinie, wtedy gdy jedna osoba zaczyna dominować psychicznie i fizycznie nad pozostałymi domownikami. Przemoc objawia się poprzez używanie przewagi fizycznej, znęcania psychicznego, gróźb czy szantażu. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005r. poprzez przemoc domową rozumie jednorazowe lub powtarzające się zachowania, które naruszają prawa i dobra członków rodziny, narażając je na utratę zdrowia lub życia, naruszające ich godność osobistość, nietykalność cielesność, wolność (w tym seksualną), które powodują szkody zarówno fizyczne, jak i psychiczne.

W gminie Halinów pomocą objętą ze względu na przemoc w rodzinie w 2014r. była 1 rodzina (4 osoby). Prognozy na 2015r. zakładają taką pomoc dla 3 rodzin, czyli 12 osób.

Działania związane ze zwalczaniem przemocy w rodzinie na terenie gminy to: spotkania indywidualne dla osób stosujących przemoc w rodzinie, które odbyły się w liczbie 55 godzin a uczestniczyło w nich 6 osób. Jednocześnie prowadzono spotkania dla osób doznających przemocy domowej i współuzależnionych w wymiarze 214 godzin dla 23 uczestników oraz prowadzono grupę wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, w której uczestniczyło 6 osób, w wymiarze 80 godzin. Konsultacje oraz spotkania indywidualne i grupowe prowadzi instruktor terapii uzależnień.

Przemoc w rodzinie jest kolejnym zjawiskiem, którego skala może być zaniżona, a przypadki zarejestrowane nie wyczerpują obszaru realnie występującego problemu.

5. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

Podstawowa definicja infrastruktury społecznej określa ją jako zespół instytucji i usług, które zaspokajają potrzeby ludności w zakresie prawa, bezpieczeństwa, oświaty, kultury, opieki społecznej, służby zdrowia i budownictwa mieszkaniowego. Na poziomie gminy można wyróżnić podstawowe elementy infrastruktury społecznej, takie jak:

- szkoły,
- przedszkola,
- żłobki,
- ośrodki kultury,
- ośrodki sportu,

- publiczne i niepubliczne ośrodki zdrowia,
- instytucje administracji publicznej.

Placówki oświatowe

W gminie Halinów funkcjonuje 5 szkół publicznych, 11 przedszkoli (w tym 6 niepublicznych):

- Zespół Szkół w Halinowie, w skład którego wchodzi: gimnazjum, szkoła podstawowa oraz przedszkole,
- Zespół Szkolno- Przedszkolny w Okuniewie, w skład którego wchodzi: gimnazjum, szkoła podstawowa oraz przedszkole,
- Szkoła Podstawowa w Chobocie,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Cisiu, w skład którego wchodzi: szkoła podstawowa i przedszkole,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Brzezinach, w skład którego wchodzi: gimnazjum dwujęzyczne, szkoła podstawowa i przedszkole,
- Ośrodek Przedszkolny - punkt przedszkolny w Chobocie,
- Niepubliczne Przedszkole „Wesoła Ciuchcia” w Halinowie
- Niepubliczne Przedszkole „Iskierka” w Cisiu, filia Długa Kościelna,
- Niepubliczne Przedszkole „Wyliczanka” w Koniku Starym
- Punkt Przedszkolny „Słoneczko” w Wielgolasie Brzezińskim,
- Punkt Przedszkolny „Wesoły Maluch” w Halinowie,
- Punkt Przedszkolny Dorota Dąbrowska w Hipolitowie.

Według danych z 2015r. w gminie jest 554 dzieci do lat 3, w wieku szkolnym (do 12 r. ż.) 1386, a w wieku gimnazjalnym 552. Uczniów w wieku ponadgimnazjalnym na terenie gminy jest 534. Nie funkcjonuje żaden punkt opieki dla dzieci do lat 3 oraz publiczne szkolnictwo ponadgimnazjalne. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na terenie gminy występuje niedobór miejsc na szczeblu nauczania przedszkolnego. Na przełomie 2013/2014 ilość miejsc w przedszkolach wynosiła 402, podczas gdy dzieci w wieku przedszkolnym było 950. Szkół podstawowych w gminie było 5, uczniów 976. Liczba uczniów przypadających na jeden oddział wynosiła 20. Szkół gimnazjalnych w gminie było 2, a uczniów 387. Liczba uczniów przypadających na jeden oddział wynosiła 23.

W roku 2013 subwencja oświatowa w gminie wynosiła 10 831,8zł, wydatki budżetu gminy na oświatę i wychowanie wynosiły 16 742 zł, co stanowi 39,9% wydatków budżetu gminy ogółem.

Tabela 10 Edukacja w gminie Halinów w roku szkolnym 2013/2014

	2013/2014
Placówki wychowania przedszkolnego	13
Miejsca w przedszkolach	402
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	657
Szkoły podstawowe	5
Uczniowie szkół podstawowych	976
Szkoły gimnazjalne	2
Uczniowie szkół gimnazjalnych	387
Liczba uczniów przypadających na 1 oddział w szkołach:	
podstawowych	20
gimnazjalnych	23

Źródło 23 Główny Urząd Statystyczny

Ośrodki kultury i sportu

Na terenie gminy Halinów funkcjonuje Gminne Centrum Kultury w Okuniewie, ze swoimi obiektami w: Okuniewie, Halinowie, Michałowie, Długiej Szlacheckiej i Długiej Kościelnej. Celem tej placówki jest upowszechnianie kultury, sztuki, edukacji, wychowania i upowszechniania kultury lokalnej na terenie gminy i poza jej granicami. Gminne Centrum Kultury organizuje takie projekty jak:

- Jarmark Okuniewski,
- Odpust św. Rocha w Okuniewie,
- Bieg Rycerza Okunia,
- Święto Miasta i Gminy Halinów,
- Halinowskie Dni Muzyki,
- Powiatowy Przegląd Piosenki Znanej i Nieznanej „Struna”.

Ponadto, Gminne Centrum Kultury opracowuje i wydaje takie publikacje jak m. in.: Informacje Gminy Halinów, Biuletyn, Inwestycje Sprawozdanie, a także wydawnictwa okolicznościowe.

Na terenie gminy funkcjonuje Publiczna Biblioteka Gminy Halinów oraz jej filia w Okuniewie. Placówki te posiadają obecnie 28 278 woluminów, a korzysta z nich ok. 1800

czytelników. W ciągu roku odnotowuje się ponad 15 000 odwiedzin czytelników a liczba wypożyczonych książek sięga 23 000. Biblioteka Publiczna dysponuje bogatym księgozbiorem z różnych dziedzin wiedzy. Znajdują się tu wydawnictwa naukowe, popularnonaukowe, encyklopedie, słowniki, leksykony, monografie literackie, biografie, lektury szkolne i ich opracowania oraz zasobny wachlarz literatury polskiej. Od kilku lat w Bibliotece organizowane są wystawy prac lokalnych artystów i dzieci ze Świątlicy Środowiskowej i Klubu w Halinowie.

Na kulturę i ochronę dziedzictwa kulturowego w gminie Halinów w 2013r. przeznaczono 2,6% środków z budżetu gminy.

Rozwój kultury fizycznej w gminie Halinów jest możliwy dzięki obiektom i placówkom przyszkolnym, pełnowymiarowym wielofunkcyjnym boiskom w Długiej Kościelnej.

Organizacje sportowe działające na terenie gminy:

- Uczniowski Klub Sportowy HALINÓW TEAM-JUDO
- Stowarzyszenie Rozwijamy Talenty
- Szkołka Kolarska VMAX Jacka Tomkiewicza
- Szkołka Combat Kalaki Eksrima – TATSU Halinów
- Klub Sportowy RESPEKT.

Na sport w 2013r. gmina przeznaczyła 1,6% środków ze swojego budżetu.

Ochrona zdrowia

Na terenie gminy Halinów działają 2 placówki świadczące usługi w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej w ramach umowy z NFZ:

- Centrum Medyczne ZANMED w Halinowie,
- Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska Tomasz Dziecioł w Okuniewie.

Ponadto, na terenie gminy działają dwie placówki świadczące usługi w zakresie podstawowej ogólnej opieki stomatologicznej:

- Centrum Medyczne ZANMED w Halinowie,
- M. J. Czajkowski Prywatny Gabinet Stomatologiczny w Halinowie.

Na terenie gminy działa również placówka świadcząca usługi w zakresie rehabilitacji dzieci i dorosłych Centrum Rehabilitacji „Pod Dębami” w Halinowie.

Najbliższa nocna pomoc lekarska (nocna i świąteczna opieka zdrowotna to świadczenia w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej udzielane od poniedziałku do piątku w godzinach od 18.00 do 8.00 dnia następnego oraz w soboty, niedziele i inne dni ustawowo wolne od pracy w godzinach od 8.00 do godziny 8.00 dnia następnego) dostępna jest w Poradni POZ w Sulejówku.

6. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Prawo do dobrowolnego zrzeszania się należy do fundamentalnych praw człowieka, a swoboda działalności i angażowania się obywateli w życie społeczne jest podstawą prawdziwej demokracji. Wśród inicjatyw i instytucji, których nie można zaliczyć ani do struktur administracji państwowej i samorządowej, ani do sfery działań stricte gospodarczych, wyodrębnić trzeba organizacje pozarządowe, czyli powołane przez obywateli dla realizacji celów społecznych, a których podstawą działalności jest wolontarystyczne zaangażowanie obywateli i zewnętrzne finansowanie (darowizny, subwencje, dotacje).

Są to organizacje realizujące pewną misję (tzn. działające w imię wartości lub społecznie pożytecznych celów) a nie dążące do uzyskania zysku czy zdobycia władzy. Zasady działalności tych organizacji powinny być normowane nie tylko przez przepisy prawa, ale także przez swoisty kodeks etyczny.

Na terenie gminy Halinów działa 17 organizacji pozarządowych. Ich działalność skupiona jest wokół szerokiego grona tematów od pomocy osobom chorym i niepełnosprawnym przez promocję regionu aż do tematyki historycznej i rekreacyjnej.

- Stowarzyszenie „ZIELONY WIĄZ” - Stowarzyszenie Obrońców Naturalnych Dóbr Mazowsza w Michałowie,
- Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „KUBUŚ” w Długiej Szlacheckiej,
- Stowarzyszenie „Rozwijamy Talenty” w Długiej Kościelnej,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Gminy Halinów w Halinowie,
- Stowarzyszenie wspierania rozwoju gminy Halinów „RAZEM” w Długiej Szlacheckiej,
- Fundacja Upowszechniania Kultury w Halinowie,

- Stowarzyszenie „POMOCNA DŁOŃ” Dom Pomocy Bezdomnym i Najuboższym w Halinowie,
- Stowarzyszenie na Rzecz Rodzicielstwa Zastępczego i Adopcyjnego „Elfik” w Długiej Kościelnej,
- Stowarzyszenie Historyczno-Edukacyjne im. 7 Pułku Lansjerów Nadwiślańskich w Halinowie,
- Fundacja „LEKO” w Okuniewie,
- Klub Jeździecki „Dworek” w Okuniewie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Cisiu,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Długiej Kościelnej,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Okuniewie,
- CARITAS Diecezji Warszawsko-Praskiej oddział w Halinowie,
- Uczniowski Klub Sportowy HALINÓW TEAM w Halinowie,
- Stowarzyszenie Miłośników Turystyki Motocyklowej w Halinowie.

ROZDZIAŁ II ANALIZA PROBLEMÓW W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ W GMINIE HALINÓW

Problemy społeczne są definiowane jako ogólne wzory zachowania ludzkiego lub warunków społecznych, które są postrzegane jako zagrożenia dla społeczeństwa przez znaczącą liczbę ludności, jednak mogą być rozwiązane lub można nim zaradzić przez wyznaczone działania. Należy podkreślić, że problemy socjalne nie są równoznaczne problemom społecznym.

Zarówno na szczeblu ogólnokrajowym, jak i lokalnym istnieje wiele przyczyn występowania problemów społecznych, upatrywane są zazwyczaj w funkcjonowaniu społeczeństwa. Są nimi przede wszystkim:

- zmiany ustrojowe,
- powielanie złych wzorców,
- dezorganizacja państwa lub samorządu,
- opóźnienia kulturowe,
- nierówności społeczne,
- nieprawidłowości w działaniu instytucji społecznych.

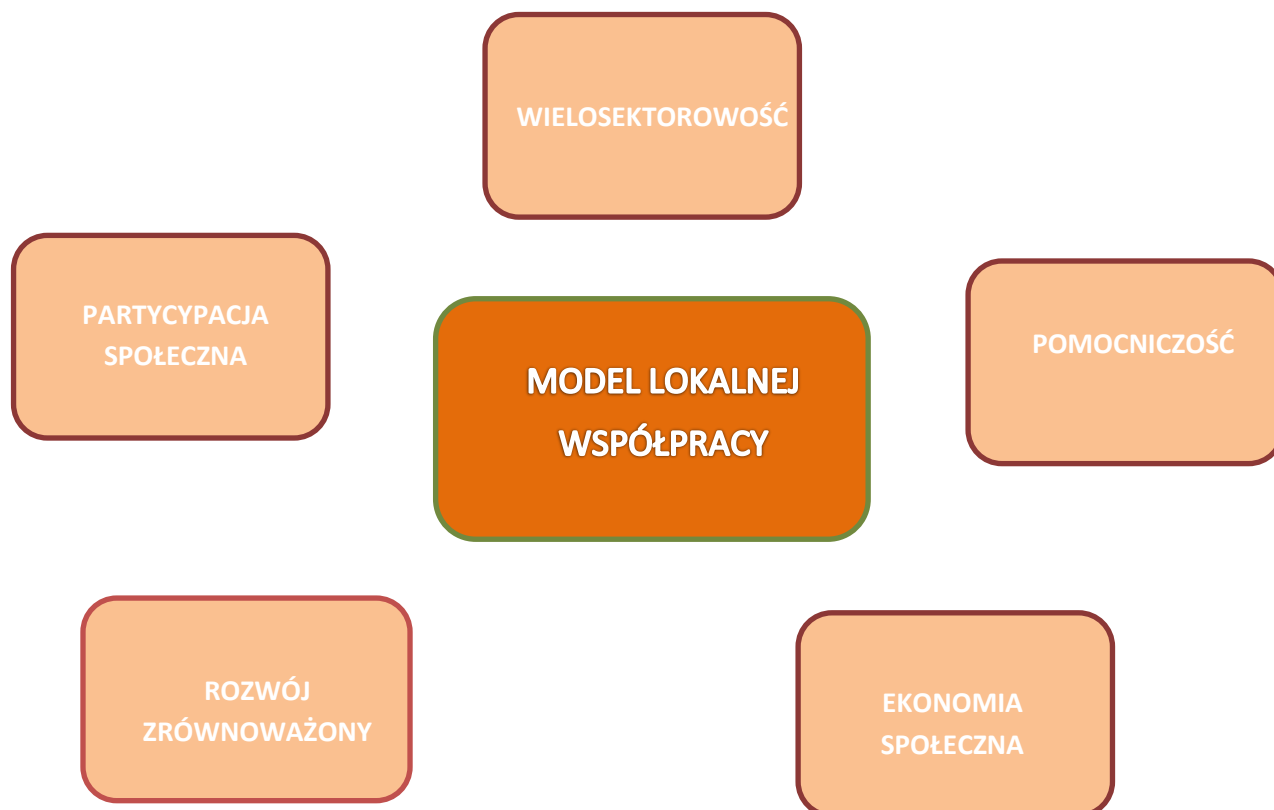
Występowanie problemów społecznych to wyzwanie dla instytucji, które są odpowiedzialne za ich zwalczanie. Z tego powodu niezwykle ważne jest zdefiniowanie oraz opracowanie rozwiązań mających na celu poprawę sytuacji. W związku z dynamicznymi zmianami społecznymi, postępującą decentralizacją władzy oraz nowymi trendami w zarządzaniu publicznym można zaobserwować coraz więcej inicjatyw „oddolnych” czyli takich, które są podejmowane przez społeczeństwo oraz organizacje pozarządowe. Niezwykle ważne jest włączanie społeczeństwa w życie gminy, szczególnie w kwestiach społecznych. Osoby wyłączone społecznie, znajdujące się w trudnej sytuacji rodzinnej, materialnej czy zdrowotnej potrzebują wsparcia i akceptacji ze strony społeczeństwa, ponieważ jest to warunek konieczny do podejmowania prób rozwiązania ich problemów.

Analiza problemów społecznych występujących w gminie Halinów stanowi punkt wyjścia do wypracowania horyzontalnej koncepcji. Sama Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Halinowa jest kompleksową analizą lokalnych problemów społecznych, która posłużyła za podstawę wypracowania ponadstandardowego mechanizmu, tj. Modelu Lokalnej Współpracy jako wzorca postępowania przy rozwiązywaniu problemów. Strategia

opiera się o zasady ekonomii społecznej, zrównoważonego rozwoju, partycypacji społecznej, wielosektorowości, pomocniczości i legalizmu.

Rysunek 2 Głównie założenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

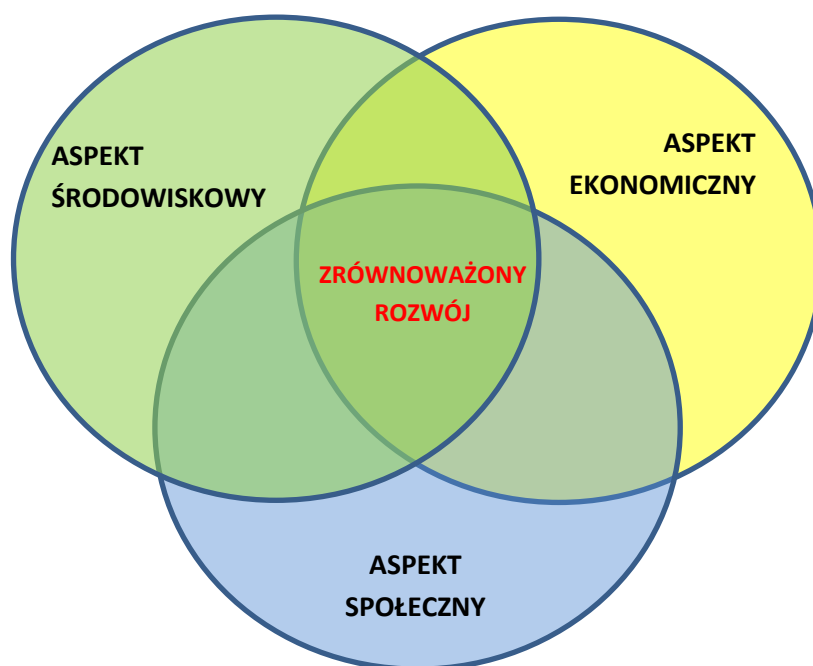
Zalecane rozwiązanie dla gminy jest wypracowanie i wdrożenie **Modelu Lokalnej Współpracy jako elementu realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych**. Celem głównym wprowadzenia takiego modelu jest stworzenie rozwiązań pozwalających na optymalne wykorzystanie ustawy o pomocy społecznej, ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie oraz ustawy o zatrudnieniu socjalnym. Aby to osiągnąć, projekt zakłada wzrost poziomu **współpracy wielosektorowej** między podmiotami odpowiedzialnymi za pomoc i reintegrację społeczną, organizacjami społecznymi, służbami zatrudnienia. Efektem tej współpracy powinno być skoordynowanie działań instytucji odpowiedzialnych za realizację zadań reintegracji społeczno-zawodowej grup zagrożonych społecznym wykluczeniem, a także poprawa jakości i efektywności świadczonych przez te instytucje usług.

Kolejnym założeniem strategii jest wykorzystanie modelu **ekonomii społecznej**. Jest to szerokie zagadnienie, szczególnie ważne w efektywnej pracy socjalnej. Często pojęcie to jest postrzegane tylko przez pryzmat aktywności gospodarczej oraz społeczeństwa obywatelskiego. Istotne znaczenie dla wdrażania i realizacji ekonomii społecznej jest działalność trzeciego sektora (obok administracji państwowej i organizacji gospodarczych działających dla zysku), czyli organizacji pozarządowych, stowarzyszeń non profit. Nie można jednak wykluczać udziału pierwszych dwóch sektorów. W skrócie, definiując ekonomię społeczną można określić ją jako wszelką działalność skupioną wokół potrzeb społeczeństwa i jego członków, obok celu gospodarczego nadrzędna jest misja społeczna – realizowana również na poziomie lokalnym.

Kolejnym założeniem jest **model zrównoważonego rozwoju**. Sama konstrukcja modelu jest przejrzysta, składa się z trzech głównych elementów: aspektu społecznego, ekonomicznego oraz środowiskowego. Te trzy strefy przecinają się a ich punktem wspólnym jest właśnie rozwój zrównoważony.

Rysunek 3 Uproszczony model zrównoważonego rozwoju

Źródło 24 Opracowanie własne

Definicja przedstawia rozwój zrównoważony jako rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów

przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń. W kontekście rozwiązywania problemów społecznych należy skupić się na aspekcie społecznym oraz antycypowaniu sytuacji społecznej przyszłych pokoleń. Zrównoważony rozwój trzeba rozumieć jako działania mające na celu diagnozę oraz eliminację problemów występujących w społeczności lokalnej z uwzględnieniem artykułowanych potrzeb. Działania te nie mogą mieć charakteru tymczasowego, muszą być trwałe i wypracowane w sposób pragmatyczny.

1. OBSZARY WYMAGAJĄCE DZIAŁANIA STRATEGICZNEGO

Biorąc pod uwagę zadania własne i zlecone gminy w zakresie polityki społecznej oraz istniejące problemy zdiagnozowane w gminie Halinów zostały wydzielone obszary, które przeanalizowano. Dodatkowo, każdy z tych obszarów został poddany analizie SWOT w celu zdiagnozowania problemów społecznych oraz podania rekomendacji ich rozwiązań.

Rysunek 4 Obszary wymagające działania

Głównym obszarem niniejszej Strategii jest szeroko rozumiana polityka społeczna, która jest celową działalnością państwa, jednostek samorządowych, związków zawodowych i innych organizacji, zmierzającą do poprawy ogólnych warunków pracy i bytu szerokich warstw ludności, a także stosunków społeczno - kulturowych, które prowadzą do optymalnego zaspokojenia potrzeb społecznych i indywidualnych ludności zarówno w skali ogólnokrajowej, jak i lokalnie. Poprzez przyjęcie i wdrożenie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na gruncie lokalnym powinny być systematycznie osiągnięte wyznaczone cele w ramach planowanego zrównoważonego rozwoju. Gminna polityka społeczna dotyczy wszystkich grup społecznych i ma prowadzić do sytuacji, w której cała społeczność lokalna funkcjonuje sprawnie i efektywnie. Do celów polityki zaliczyć można zarówno ochronę socjalną, ład społeczny czy inwestycje w człowieka.

Analiza SWOT jest jedną z technik służących do konstruowania strategii. Nazwa SWOT pochodzi od angielskich słów Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse), Threats (zagrożenia). Polega na ocenie elementów, które należy wykorzystać lub eliminować podczas realizacji działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych. Służy do zbadania silnych i słabych stron jednostki czy instytucji, a następnie ich konfrontacji wobec szans i zagrożeń tkwiących w bliższym i dalszym otoczeniu. Analiza ta ma na celu oszacowanie potencjału jakim dysponujemy oraz pozwoli odpowiedzieć na pytanie w jakim stopniu nasze zasoby odpowiadają potrzebom i wymogom jednostki i środowiska lokalnego w którym działamy.

Analiza SWOT obejmuje:

Silne strony – wewnętrzne czynniki o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną – to co wyróżnia nas na tle innych; tworzą pozytywny wizerunek instytucji.

Słabe strony – wewnętrzne czynniki o negatywnym wpływie na sytuację społeczną. Powodują ograniczenia i mogą blokować rozwój instytucji.

Szanse – zewnętrzne czynniki o pozytywnym wpływie na wydarzenia i procesy związane z realizacją celów. Są to też kierunki działań, które mogą przynieść w przyszłości społecznie pozytywne efekty.

Zagrożenia - zewnętrzne czynniki mające negatywny wpływ na wydarzenia i procesy związane z realizacją celów. Zagrożenia są postrzegane jako bariery, utrudnienia i możliwości niebezpieczeństwa.

Analiza SWOT obejmie wszystkie wydzielone wcześniej na potrzeby niniejszej strategii obszary, dzięki temu można będzie dokładnie zdiagnozować problemy występujące w sferze społecznej.

Edukacja

Gmina jest zobowiązana do zapewnienia dostępu do bezpłatnej edukacji szkolnej na poziomie podstawowym i gimnazjalnym oraz za prowadzenie przedszkoli publicznych, jeżeli takie działają na jej terenie. Obowiązek prowadzenia bezpłatnego nauczania i wychowywania oznacza, że gmina nie ma prawa pobierać od rodziców i opiekunów dzieci uczęszczających do przedszkoli publicznych opłat za zajęcia mieszczące się w ramach zajęć przewidzianych w rozporządzeniu ministra edukacji narodowej i sportu w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół. Oprócz placówek publicznych coraz bardziej popularne stają się szkoły, przedszkola oraz żłobki niepubliczne. Zobligowane są one realizować obowiązującą podstawę programową, jednak jest ona odpłatna. Placówki niepubliczne wypełniają deficyty miejsc w placówkach samorządowych.

W gminie Halinów realizowane są wszystkie zadania w zakresie edukacji, jednak ze względu na ciągły przyrost ludności konieczne są zmiany, przede wszystkim dotyczące liczby miejsc w przedszkolach oraz warunków nauczania w szkołach podstawowych. Placówki są przepełnione, dotyczy to szczególnie dzieci najmłodszych

Uwarunkowania wewnętrzne	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • stały rozwój sektora niepublicznego (powstające przedszkola niepubliczne), • wzrost liczby dzieci w przedszkolach, • bogata oferta wycieczek oraz zajęć pozalekcyjnych, • dobry poziom nauczania. 	<ul style="list-style-type: none"> • przepełnione placówki szkolne, • konieczność prowadzenia zajęć na dwie zmiany (dotyczy klas 0-3), • brak szkoły średniej, • zbyt mała liczba miejsc dla dzieci w przedszkolach, • brak placówek dla dzieci do trzeciego roku życia.

Uwarunkowania wewnętrzne	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> wzrost kompetencji zawodowych nauczycieli i pedagogów (coraz bogatsza oferta szkoleń i kursów), bliskość Warszawy (możliwość korzystania z bogatej oferty edukacyjnej i kulturalnej). 	<ul style="list-style-type: none"> perspektywa pogłębiającego się niżu demograficznego.

Kultura

Jednym z zadań gminy jest dbałość o rozwój instytucji kultury. Częstą formą popularyzacji kultury w gminach jest działalność gminnych ośrodków kultury. Na terenach wiejskich można również spotkać świetlice wiejskie, które są odpowiednikami instytucji gminnych ale działają w mniejszej skali. Gmina powinna również wspierać inne inicjatywy kulturalne, np. obejmując nad nimi patronat lub udzielając wsparcia (nie tylko w postaci finansowej ale również np. przez udzielenie pomieszczeń) oraz instytucje sektora pozarządowego.

Gmina Halinów jest miejscem przyjaznym do zamieszkania, o czym świadczy stały wzrost liczby mieszkańców. Systematycznie rosną też oczekiwania mieszkańców wobec oferty kulturalnej. Dużą konkurencją dla Halinowa jest pobliska Warszawa, która daje niemal nieograniczone możliwości w zakresie szeroko rozumianej kultury. Z jednej strony oferta kulturalna stolicy dodatkowo rozbudza oczekiwania na dodatkowe formy działalności kulturalnej w Halinowie, z drugiej zaś strony mieszkańcy korzystają z oferty Warszawy. Zadaniem gminy powinno być zainteresowanie mieszkańców własną ofertą. Dużą rolę w tym zakresie odgrywają sami mieszkańcy, którzy występują z własnymi inicjatywami, organizacje pozarządowe oraz Gminne Centrum Kultury. Obecnie oferta kulturalna w gminie jest wystarczająco bogata, jednak pozostaje jeszcze kwestia dotarcia z nią do mieszkańców.

Uwarunkowania wewnętrzne	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> aktywna działalność Gminnego Centrum Kultury, 	<ul style="list-style-type: none"> niskie zainteresowanie społeczeństwa działalnością kulturalną,

<ul style="list-style-type: none"> • planowana modernizacja GCK, • „prywatne” inicjatywy kulturalne (organizatorem nie jest GCK), • istnienie Gminnej Biblioteki Publicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczająca ilość miejsca na zbiory w bibliotece.
Uwarunkowania zewnętrzne	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • młode, kreatywne społeczeństwo w gminie, • możliwość korzystania z funduszy zewnętrznych, np. pochodzących z UE. 	<ul style="list-style-type: none"> • spadek zainteresowania ofertą kulturalną gminy ze względu na bliskość Warszawy (mieszkańcy mogą wybierać ofertę kulturalną stolicy).

Sport i rekreacja

Wszystkie zadania w zakresie kultury fizycznej jednostki samorządu terytorialnego realizują jako zadania własne gminy – we współdziałaniu z organami administracji rządowej, klubami sportowymi oraz stowarzyszeniami kultury fizycznej i ich związkami – zobowiązane są do organizowania działalności w dziedzinie rekreacji oraz tworzenia odpowiednich warunków materialno-technicznych dla jej rozwoju.

Zazwyczaj podstawową jednostką organizacyjną realizującą cele i zadania w zakresie kultury fizycznej jest klub sportowy. Częstym sposobem instytucjonalnym popularyzacji sportu i kultury fizycznej jest też działalność publicznych ośrodków sportu i rekreacji. Tego typu placówki skupiają i koordynują działania na rzecz sportu, organizują wydarzenia, prowadzą zajęcia sportowe.

Jednostki samorządu terytorialnego mogą również przyznawać wyróżnienia, stypendia i nagrody dla zawodników osiągających wysokie wyniki sportowe we współzawodnictwie międzynarodowym lub krajowym (regionalnym i lokalnym) oraz dla trenerów i działaczy sportowych.

W gminie Halinów nie funkcjonuje lokalny ośrodek sportu, nie przyznawane są również stypendia dla najlepszych sportowców. Wraz z upowszechnianiem aktywności fizycznej niezbędne staje się dostosowywanie infrastruktury do potrzeb mieszkańców.

Szczególnie sygnalizowany jest brak ścieżek rowerowych oraz miejsc i ścieżek do biegania. Mieszkańcy uskarżają się również na niedostateczną ofertę zajęć sportowych przeznaczonych zarówno dla dzieci jak i dorosłych.

Uwarunkowania wewnętrzne	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • aktywna działalność klubów sportowych, • zainteresowanie mieszkańców kwestią sportu w gminie. 	<ul style="list-style-type: none"> • brak Ośrodka Sportu i Rekreacji, • brak oferty dla dorosłych (szczególnie w okresie wakacyjnym), • niedostateczna infrastruktura sportowa (brak basenu, profesjonalnej siłowni, boisk do siatkówki, pełnowymiarowego boiska do piłki nożnej), • problemy z udostępnianiem obiektów sportowych grupom zorganizowanym • brak szerokiej oferty przeznaczonej dla kobiet, • brak ścieżek rowerowych.
Uwarunkowania zewnętrzne	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • popularność kultury fizycznej, • możliwość korzystania z funduszy zewnętrznych, np. pochodzących z UE, • organizacja ogólnospołecznych imprez sportowych, np. maratony, biegi przełajowe. 	<ul style="list-style-type: none"> • trudności z utrzymaniem i finansowaniem dużych obiektów sportowych.

Ochrona zdrowia

Zapewnienie dostępu do podstawowej opieki zdrowotnej to jedno z zadań gminy. Są to świadczenia zdrowotne, profilaktyczne, diagnostyczne, lecznicze, rehabilitacyjne oraz pielęgnacyjne z zakresu medycyny ogólnej, rodzinnej i pediatrii, udzielane w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. Do zadań gminy w zakresie ochrony zdrowia należy również pełnienie funkcji organu założycielskiego dla samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej (SPZOZ). Niezwykle istotna jest sprawna działalność ośrodków zdrowia, ponieważ są to miejsca pracy lekarzy pierwszego kontaktu, szczególnie ważne na terenach wiejskich i w miejscowościach oddalonych od szpitala powiatowego.

W gminie Halinów istnieją dwa niepubliczne ośrodki zdrowia świadczące usługi z zakresu podstawowej opieki medycznej. Dostęp do nich jest dobry, jednak ocena ich jakości jest dużo niższa. Największym problemem jest brak lekarzy specjalistów, którzy przyjmowaliby pacjentów w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia. Według prawa, gmina nie ma obowiązku zapewnienia opieki lekarzy specjalistów w ramach NFZ. W centrum zdrowia „Zanmed” nieodpłatnie można skorzystać tylko z porady lekarza rodzinnego, internisty oraz pediatry. Pozostałe wizyty są odpłatne.

Uwarunkowania wewnętrzne	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • dobry dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej, • możliwość rejestracji na wizytę za pomocą Internetu. 	<ul style="list-style-type: none"> • niska ocena mieszkańców na temat jakości świadczonych usług i organizacji w ośrodkach zdrowia, • brak lekarzy specjalistów świadczących usługi w ramach NFZ, • brak placówki udzielającej świadczeń w ramach nocnej i świątecznej opieki lekarskiej.

Uwarunkowania zewnętrzne	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • prace rządu nad udoskonaleniem systemu opieki zdrowotnej. 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost zagrożenia chorobami cywilizacyjnymi (większa liczba pacjentów), • ogólne problemy z organizacją i funkcjonowaniem służby zdrowia w Polsce.

Ubóstwo i wykluczenie społeczne

Ubóstwem będziemy nazywać sytuację, w której jednostka (osoba, rodzina, gospodarstwo domowe) nie dysponuje wystarczającymi środkami (zarówno pieniężnymi jak i materialnymi) pozwalającymi na zaspokajanie jej potrzeb. Państwo w ramach prowadzonej polityki społecznej podejmuje działania służące organizowaniu pomocy na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych ubóstwem.

Wykluczenie społeczne to sytuacja, gdy jednostka nie może uczestniczyć w życiu społeczności z różnych, niekoniecznie zależnych od niej względów. Wykluczenie społeczne jest zjawiskiem wielowymiarowym i w praktyce oznacza niemożność uczestnictwa w życiu gospodarczym, politycznym jak i kulturowym, w wyniku braku dostępu do zasobów, dóbr i instytucji, ograniczenia praw społecznych oraz deprivacji potrzeb. Ubóstwo nie jest równoznaczne z wykluczeniem społecznym ale może stanowić jedną z jego przyczyn.

Gminy za pośrednictwem ośrodków pomocy społecznej mają za zadanie wspierać osoby dotknięte ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Podstawową formą pomocy jest zasiłek finansowy, jednak istnieją również instrumenty pomocy niematerialnej. Może to być między innymi wsparcie wolontariuszy, konsultantów, terapeutów. Ważnym elementem takiej pomocy są również specjalne programy opracowywane i realizowane zarówno przez instytucje samorządowe jak i różnego rodzaju organizacje i stowarzyszenia. Istotna jest aktywizacja osób dotkniętych szczególnie wykluczeniem społecznym aby zapobiec pogłębianiu się problemu. Gmina Halinów z racji obowiązku wykonywania zadań własnych i zleconych musi świadczyć pomoc osobom dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem

społecznym. Wykonuje te zadania nie tylko poprzez udzielanie zasiłków finansowych ale również przez inne działania takie jak:

- pomoc w formie paczek żywnościowych,
- pomoc w formie obiadów dla dzieci z rodzin ubogich,
- pomoc w formie usług opiekuńczych dla osób starszych i chorych,
- pomoc w formie specjalistycznych usług opiekuńczych,
- praca socjalna z podopiecznymi ośrodka,
- poradnictwo,
- pośrednictwo pomiędzy instytucjami a osobami potrzebującymi wsparcia.

Uwarunkowania wewnętrzne	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • aktywna działalność pracowników służb społecznych na rzecz osobom ubogim i wykluczonym społecznie, • posiadanie środków finansowych na rzecz osób ubogich i wykluczonych społecznie, • działalność organizacji pozarządowych na rzecz osób ubogich i wykluczonych. 	<ul style="list-style-type: none"> • rosnące koszty utrzymania powodujące rozszerzanie się kręgu osób i rodzin wykluczonych społecznie i zagrożonych tym problemem, • niski poziom wynagradzania, • brak świetlicy środowiskowej.
Uwarunkowania zewnętrzne	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • współpraca gminy z organizacjami pozarządowymi w celu pomocy osobom ubogim i wykluczonym, • pomoc wolontariuszy w pracy na rzecz osób ubogich i wykluczonych społecznie. 	<ul style="list-style-type: none"> • pogłębianie zjawiska ubóstwa i wykluczenia, • obojętność społeczeństwa na problemy innych.

Bezrobocie

Zwalczanie bezrobocia nie należy do zadań gmin, jednak problemy, które to zjawisko generuje muszą być rozwiązywane na poziomie lokalnym, są to między innymi ubóstwo, wykluczenie społeczne, niekiedy nałogi oraz przemoc w rodzinie. Z tego powodu gmina powinna prowadzić działania związane z aktywizacją osób bezrobotnych. Instytucją odpowiedzialną za takie działania są Powiatowe Urzędy Pracy, dlatego też samorządy lokalne mogą ściśle z nim współpracować i podejmować wspólne działania naprawcze i profilaktyczne.

Według mieszkańców w gminie Halinów istnieje problem bezrobocia. Świadczy o tym nie tylko analiza SWOT (oparta m.in. na danych statystycznych) ale również opinia mieszkańców wyrażona za pośrednictwem ankiet. Dużym problemem jest ilość osób bezrobotnych w wieku od 25 do 54 lat. Jest to wiek najwyższej aktywności zawodowej. Ze względu na swoje położenie Halinów przyciąga osoby młode i wykształcone, które przeprowadzają się z Warszawy. Niestety, nie niesie to ze sobą pozytywnych skutków dla lokalnego rynku pracy. Osoby te muszą dojeżdżać do Warszawy, ponieważ w gminie nie ma wystarczającej liczby ofert pracy skierowanych do ludzi z wyższym wykształceniem. Główne przyczyny bezrobocia w gminie podawane w ankietach przez mieszkańców to: ogólna sytuacja gospodarcza (zaniedbania w rozwoju kraju), brak chęci podjęcia pracy, niedostosowanie wykształcenia do wymogów rynku pracy, brak doświadczenia zawodowego szczególnie wśród osób młodych.

Uwarunkowania wewnętrzne	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • bliskość Warszawy – największego rynku pracy w Polsce, • Rozwój ekonomiczny, społeczny i gospodarczy gminy, • spadek bezrobocia w odniesieniu do 2014r. (o dwa punkty procentowe). 	<ul style="list-style-type: none"> • duży odsetek osób długotrwale bezrobotnych oraz osób od 25 do 54 lat (okres najwyższej aktywności zawodowej) • brak wystarczającej oferty dla osób z wyższym wykształceniem.
Uwarunkowania zewnętrzne	

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • szereg programów realizowanych w ramach walki z bezrobociem, • działalność organizacji pozarządowych w celu podnoszenia kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych, • możliwość korzystania z funduszy zewnętrznych, np. pochodzących z UE. 	<ul style="list-style-type: none"> • przekształcenie gminy w „sypialnię” Warszawy, ze względu na zarobkowych większość mieszkańców pracuje w stolicy, • pojawienie się zjawiska wykluczenia społecznego w środowisku osób bezrobotnych, • brak stabilizacji w rodzinach objętych bezrobociem.

Przemoc w rodzinie

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie stanowi, że przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności. Na gminę nałożono szereg zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy oraz świadczeniem pomocy jej ofiarom, takich jak:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Gmina Halinów świadczy szeroką pomoc ofiarom przemocy domowej. Policja ściśle współpracuje z instytucjami odpowiedzialnymi za udzielanie takiej pomocy. Zazwyczaj ofiarami są dzieci pochodzące z rodzin o obniżonym statusie społecznym, często przyczyną są problemy alkoholowe i inne uzależnienia. Istniejący Punkt Wsparcia Rodziny działający przy Urzędzie Miasta Halinów razem z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów

Alkoholowych współpracują w zakresie profilaktyki i diagnozy problemów oraz pomocy osobom uzależnionym. Dodatkowo Punkt Wsparcia Rodziny opiekuje się ofiarami doznającymi przemocy w rodzinie oraz sprawcami tej przemocy.

Uwarunkowania wewnętrzne	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • wsparcie dla osób doznających przemocy w rodzinie oraz spotkania indywidualne z osobami, które ją stosują, • istniejąca grupa wsparcia dla osób objętych przemocą domową, • działalność Punktu Wsparcia Rodziny, który oferuje profesjonalną pomoc ofiarom przemocy, osobom uzależnionym i współuzależnionym, • działalność punktu informacyjnego do przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 	<ul style="list-style-type: none"> • brak wystarczających środków na pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.
Uwarunkowania wewnętrzne	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • działalność społeczna na rzecz osób doznających przemocy w rodzinie (praca wolontariuszy), • akcje informacyjne mające na celu zachęcenie osób poszkodowanych do zgłaszania się po pomoc. 	<ul style="list-style-type: none"> • zagrożenie wykluczeniem społecznym osób doznających przemocy w rodzinie, • zaburzony rozwój dzieci pochodzących z rodziny, w której stosowana była przemoc – negatywny wpływ na kształtowanie osobowości dziecka, • strach przed zgłaszaniem się po pomoc przez osoby poszkodowane.

Polityka prorodzinna

W związku z pogarszającą się sytuacją demograficzną w Polsce konieczne jest poszukiwanie rozwiązań, które pozwolą na złagodzenie niekorzystnych zjawisk. Najprostszym sposobem - aczkolwiek wymagającym zastosowania wielu instrumentów - jest zachęcenie do posiadania większej liczby dzieci. Jednak wraz z rozwojem cywilizacyjnym zmienia się model rodziny, w społeczeństwach Europy Zachodniej dominującym modelem jest „2+1”, czyli rodzice i jedno dziecko. W Polsce wiąże się to głównie z wysokimi kosztami utrzymania i wykształcenia dzieci. Doraźna pomoc w postaci „becikowego” nie stanowi dużej zachęty dla rodziców a na pewno nie jest głównym powodem decyzji o chęci posiadania dziecka. Konieczny jest szereg działań, które odciążą rodziców w kwestiach finansowych ale też wychowawczych. Dobrym rozwiązaniem jest wprowadzenie Karty Dużej Rodziny. Obowiązuje już ona na poziomie krajowym ale coraz więcej gmin implementuje tego typu rozwiązania na swój grunt lokalny. Dzięki temu posiadacze takiej karty mogą korzystać z wielu ulg na usługi dostępne na terenie gminy, np. w sklepach spożywczych, kinach, na koncertach, w komunikacji zbiorowej, księgarniach itp. Zazwyczaj Karty Dużej Rodziny wydaje się osobom, które posiadają troje i więcej dzieci.

W gminie Halinów mieszkańcy mogą korzystać z ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny. Od 16 czerwca rodziny z co najmniej trójką dzieci mogą składać wnioski o wydanie takiej karty. Niestety wciąż jest zbyt mało prywatnych partnerów akcji, rodziny wielodzietne na terenie gminy mogą skorzystać z takich ulg tylko w trzech punktach. Dodatkowo, poza kartą, funkcjonują zniżki na transport publiczny oraz dopłaty do dzieci w przedszkolach (jeżeli w rodzinie jest trójka dzieci w wieku przedszkolnym to opłata wnoszona jest za dwoje). Gmina Halinów ma duży potencjał rozwojowy, przyrost naturalny jest dodatni, wciąż przybywa nowych mieszkańców. Atrakcyjna polityka prorodzinna prowadzona przez gminę może podnieść konkurencyjność samorządu na tle sąsiednich jednostek.

Uwarunkowania wewnętrzne	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • dodatni przyrost naturalny w gminie, • aktywna postawa gminy w promowaniu Karty Dużej Rodziny, • Zniżki dla rodzin wielodzietnych na 	<ul style="list-style-type: none"> • zbyt mała liczba partnerów akcji na terenie gminy, • brak Gminnej Karty Dużej Rodziny, • brak innych niż ulgi form wspierania

transport publiczny oraz w przedszkolach gminnych.	rodzin wielodzietnych.
Uwarunkowania zewnętrzne	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • rozwój inicjatyw związanych z polityką prorodzinną, • zainteresowanie rządu wspieraniem rodzin wielodzietnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • brak wystarczających środków pochodzących z budżetu państwa.

Polityka senioralna

Kolejnym skutkiem pogarszającej się sytuacji demograficznej jest wzrost liczby osób w tak zwanym wieku poprodukcyjnym czyli proces starzenie się społeczeństwa. Dzięki postępowi medycyny i wzrastającej jakości życia znacznie przedłużyła się średnia długość życia. W 2013 roku wynosiła ona dla kobiet 81 lat a dla mężczyzn 73. W polskim prawie zaczynają się pojawiać nowe zapisy dotyczące sytuacji osób starszych. Przez Rząd przyjęty został dokument „Założenia Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce na lata 2014-2020”, który zdefiniował politykę senioralną jako ogół celowych działań organów administracji publicznej wszystkich szczebli oraz innych organizacji i instytucji, które realizują zadania i inicjatywy kształtujące warunki dla godnego i zdrowego starzenia się. Oznacza to, że skuteczna polityka senioralna musi być równocześnie budowana na wielu poziomach, również lokalnym. W związku z tym polityka senioralna w Polsce zaczyna być realizowana także na szczeblu samorządowym.

Od grudnia 2013 roku rady gmin mogą powoływać rady seniorów mające charakter konsultacyjny, doradczy i inicjatywny. Dzięki pracy rad seniorów osoby starsze będą mogły skutecznie korzystać z prawa do współudziału w tym, jak gmina ma funkcjonować, wyglądać, czemu służyć, na jakie programy i inwestycje ma wydawać środki budżetowe.

Gmina Halinów nie prowadzi specjalnie dedykowanej polityki senioralnej, można wskazać pojedyncze i doraźne działania wspierające aktywność osób starszych, takie jak dofinansowanie wyjazdów oraz zajęć rehabilitacyjnych.

Uwarunkowania wewnętrzne	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • dostrzeganie ze strony gminy konieczności prowadzenia działań w zakresie polityki senioralnej, • wsparcie ze strony gminy działalności osób starszych (dofinansowania do wycieczek), • zniżki na zajęcia w Centrum Rehabilitacji (opłacane przez gminę), • działalność Niepublicznego Zakładu Pielęgnacyjno-Opiekuńczego. 	<ul style="list-style-type: none"> • zbyt uboga oferta przeznaczona dla osób starszych, • zbyt mała liczba miejsc w ośrodkach opiekuńczych dostosowanych do potrzeb seniorów.
Uwarunkowania zewnętrzne	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • coraz bardziej aktywna postawa seniorów w zakresie samoorganizacji, • powstawanie niepublicznych ośrodków przeznaczonych dla osób starszych (domy opieki, świetlice). 	<ul style="list-style-type: none"> • marginalizacja potrzeb osób starszych, • wykluczenie społeczne seniorów.

Organizacje pozarządowe i społeczeństwo obywatelskie

Istotną rolę w funkcjonowaniu społeczności lokalnej mogą odgrywać organizacje pozarządowe, czyli różnego rodzaju stowarzyszenia, fundacje. Mogą one pełnić funkcję nieformalnych organów pomocniczych w wykonywaniu niektórych zadań na szczeblu lokalnym. Gminy mają obowiązek sporządzania periodycznych planów współpracy z organizacjami pozarządowymi. Główne cele takich programów to:

- tworzenie warunków dla rozwoju i realizacji inicjatyw obywatelskich na rzecz społeczności lokalnej,

- wprowadzenie jasnych i czytelnych rozwiązań włączających organizacje w system demokracji lokalnej,
- poprawa jakości życia poprzez zwiększenie wpływu mieszkańców na kreowanie polityki społecznej,
- otwarcie na innowacyjność i konkurencyjność.

Ważne są również ustalone wcześniej zasady współpracy pomiędzy gminą a organizacjami pozarządowymi, są to np. zasady:

- **pomocniczości** – gmina zleca organizacjom realizację zadań publicznych a organizacje zapewniają ich realizację w sposób ekonomiczny, profesjonalny i terminowy,
- **suwerenności stron** – stosunki pomiędzy gminą a organizacjami kształtowane będą z poszanowaniem wzajemnej autonomii i niezależności w swojej działalności statutowej,
- **partnerstwa** – oznacza dobrowolną współpracę równorzędnych sobie podmiotów w rozwiązywaniu wspólnie zdefiniowanych problemów i osiągnięciu razem wytyczonych celów,
- **efektywności** – polegającej na wspólnym dążeniu do osiągnięcia możliwie najlepszych efektów w realizacji zadań publicznych,
- **uczciwej konkurencji** – gmina będzie równorzędnie traktowała organizacje przy realizacji zadań publicznych,
- **jawności** – wszystkie możliwości współpracy gminy z organizacjami są powszechnie wiadome i dostępne oraz jasne i zrozumiałe w zakresie stosowanych procedur i kryteriów podejmowanych decyzji.

Jak wynika z wyżej wymienionych zasad bardzo ważne jest, aby gmina traktowała organizacje pozarządowe jako partnera a nie podmiot wykonujący wyłącznie powierzone zadania. Jest to warunek niezbędny do osiągnięcia jak najlepszych rezultatów.

W gminie Halinów działa kilka organizacji pozarządowych, których działania skupiają się na kwestiach społecznych. Samorząd współfinansował niektóre z ich projektów, takie jak:

- „Bądź przy mnie... Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci niepełnosprawnych z terenu gminy Halinów” w ramach zadania publicznego „Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym, realizowany przez Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Kubuś”,

- Jarmark Okuniewski organizowany przez Gminne Centrum Kultury i Fundację Upowszechniania Kultury.

Uwarunkowania wewnętrzne	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • aktywna współpraca organizacji pozarządowych z gminą, • działalność organizacji samorządowych w sferze społecznej, • zgłaszanie i realizacja w miarę możliwości projektów pochodzących z inicjatyw społecznych. 	<ul style="list-style-type: none"> • brak wystarczających środków na finansowanie projektów zgłaszanych przez organizacje samorządowe, • niskie zainteresowanie mieszkańców konsultacjami społecznymi i sprawami gminy.
Uwarunkowania zewnętrzne	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • możliwość korzystania z funduszy strukturalnych z UE przeznaczonych na działalność organizacji pozarządowych, • podnoszenie świadomości obywatelskiej społeczeństwa. 	<ul style="list-style-type: none"> •

Podsumowując, na podstawie analizy SWOT, ankiet przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Halinów oraz własnej wiedzy możliwe było określenie głównych problemów społecznych. Ze względu na swoje położenie gmina jest dosyć specyficzna. Znajduje się w bliskiej odległości od Warszawy, dlatego ma to wpływ na jej funkcjonowanie, model społeczeństwa oraz możliwości rozwoju. Położenie gminy należy do niezmiennych uwarunkowań zewnętrznych, , dlatego należy je jak najbardziej wykorzystać do wzmocnienia konkurencyjności na tle innych gmin.

Wyniki analizy

Wyodrębnione zostały następujące problemy w poszczególnych obszarach:

Obszar	Problemy
Edukacja	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przepelnione placówki szkolne a co za tym idzie konieczność prowadzenia zajęć na dwie zmiany (dotyczy klas 0-3). 2. Brak szkoły średniej 3. Zbyt mała liczba miejsc dla dzieci w przedszkolach. 4. Brak placówek dla dzieci do trzeciego roku życia.
Kultura	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niska aktywność społeczna w sferze kultury. 2. Mało komfortowe warunki panujące w Gminnej Bibliotece Publicznej (ciasnota).
Sport i rekreacja	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak instytucji koordynującej działalność sportową w gminie (Ośrodek Sportu i Rekreacji). 2. Niedostatek infrastruktury sportowej: ścieżki rowerowe, siłownia, basen, boisko do siatkówki, pełnowymiarowe boisko do piłki nożnej. 3. Zbyt uboga oferta zajęć zarówno dla dorosłych jak i dla dzieci.
Ochrona zdrowia	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak specjalistów świadczących usługi w ramach NFZ. 2. Niska ocena mieszkańców na temat jakości świadczonych usług i organizacji w ośrodkach zdrowia. 3. Brak placówki udzielającej świadczeń w ramach nocnej i świątecznej opieki lekarskiej.
Ubóstwo i wykluczenie społeczne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak wystarczających środków na zapewnienie należytej pomocy osobom dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym. 2. Brak programów mających zapobiec pogłębianiu się problemu ubóstwa i wykluczenia społecznego.
Bezrobocie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych. 2. Brak oferty dla osób z wyższym wykształceniem.
Przemoc w rodzinie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak wystarczających środków na pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.
Polityka	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak jasno wyznaczonej przez gminę polityki prorodzinnej.

prorodzinna	2. Zbyt mała liczba partnerów ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny na terenie gminy.
Polityka senioralna	1. Brak jasno wyznaczonej przez gminę polityki senioralnej. 2. Zbyt mała liczba miejsc w ośrodkach opiekuńczych dostosowanych do potrzeb seniorów.
Organizacje pozarządowe i społeczeństwo obywatelskie	1. Brak wystarczających środków na finansowanie projektów zgłaszanych przez organizacje samorządowe. 2. Niskie zainteresowanie mieszkańców konsultacjami społecznymi i sprawami gminy.

ROZDZIAŁ III CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE

Misja Gminy w zakresie polityki społecznej jest ogólnym założeniem kierunku, w jakim ma ta polityka się rozwijać. Stanowi krótkie podsumowanie działań, jakie mają zostać podjęte aby osiągnąć założone cele.

Misja Gminy:

Włączenie społeczne oraz zwiększenie aktywności gminy w sprawach społecznych w celu poprawy warunków i jakości życia mieszkańców gminy Halinów.

Planowanie strategiczne opiera się na wyróżnianiu problemów występujących w danej dziedzinie oraz próbach wyznaczenia ich rozwiązań. Diagnoza, na której opiera się część koncepcyjna jest punktem wyjściowym do opracowania celów.

Cele podzielone są w sposób hierarchiczny. Pewnego rodzaju celem nadrzędnym jest misja Gminy w zakresie polityki społecznej. Następnie można wyodrębnić cel główny strategii oraz cele operacyjne, które muszą być z nim spójne.

Cel główny strategii: Szczegółowa diagnoza problemów społecznych oraz wskazanie rozwiązań w oparciu o wyznaczone cele operacyjne, rekomendacje oraz Model Lokalnej Współpracy.

Cele operacyjne zostały przypisane do wyodrębnionych obszarów.

Edukacja.

Cele operacyjne:

- Wygospodarowanie dodatkowych pomieszczeń do nauki, w szczególności dla klas młodszych Zapewnienie opieki dzieciom do trzeciego roku życia przez utworzenie żłobka/punktu przedszkolnego/klubu malucha.
- Zapewnienie odpowiedniej liczby miejsc w przedszkolach, zarówno publicznych, jak i niepublicznych.

Wygospodarowanie dodatkowych pomieszczeń do nauki jest konieczne ze względu na wzrastającą liczbę uczniów. W szczególności dotyczy to dla klas młodszych, które potrzebują bardziej kameralnej atmosfery w szkole. Nie jest konieczna budowa nowej placówki, ze

względu na pogarszającą się sytuację demograficzną i prognozy dotyczące stanu ludności, możemy przypuszczać, że pomimo rosnącej liczby ludności, liczba dzieci nie będzie gwałtownie rosła. Dobrym rozwiązaniem może być tymczasowe utworzenie filii szkoły podstawowej.

W gminie Halinów nie istnieją punkty opieki dla dzieci do trzeciego roku życia, dlatego rekomendowane jest utworzenie tego rodzaju placówki publicznej lub zaproszenie do jej założenia przez osobę prywatną, np. na preferencyjnych warunkach (ulgi podatkowe, dodatkowa dopłata ze strony Gminy do kosztów utrzymania każdego dziecka). Podobne działania nie muszą dotyczyć tylko punktów opieki dla najmłodszych dzieci. W diagnozie oraz ankietach został wskazany problem niewystarczającej liczby miejsc w przedszkolach działających na terenie gminy.

Kultura

Cele operacyjne:

- Wykorzystanie mediów społecznościowych do aktywnej promocji wydarzeń kulturalnych organizowanych na terenie Gminy.
- Utworzenie wewnętrznego programu współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi działającymi w sferze kultury.
- Wykorzystanie potencjału napływowych mieszkańców do organizacji forum wymiany doświadczeń kulturalnych.
- Organizacja spotkań cyklicznych z podróżnikami.

Oferta kulturalna w gminie Halinów w ocenie mieszkańców jest bogata, jednak przyznają, że rzadko z niej korzystają. Może to wynikać ze słabej informacji na temat organizowanych spotkań i wydarzeń. Ważna jest w tym miejscu współpraca organizatorów z władzami powiatu mińskiego. Odpowiednia promocja przyciągnie większą liczbę mieszkańców, nie tylko gminy ale też powiatu, co może zaowocować rosnącą frekwencją na imprezach, szczególnie cyklicznych takich jak Jarmark Okuniewski, Bieg Rycerza Okunia czy Jarmark Św. Rocha. Ważną rolę w promocji mogą odgrywać media społecznościowe, Gminne Centrum Kultury powinno bardziej angażować się w prowadzenie swojego profilu na facebooku.

Kolejnym pomysłem na wzbogacenie oferty kulturalnej może być aktywna współpraca Gminy z organizacjami pozarządowymi oraz osobami prywatnymi, które wykazują się własną inicjatywą w obszarze kultury. Należy wykorzystywać fakt, że do gminy napływa coraz więcej mieszkańców, często młodych i kreatywnych, którzy mogą wykazać się dużą aktywnością obywatelską, zadaniem gminy jest wykorzystanie tego potencjału, np. przez zachęty do tworzenia kół zainteresowań, klubów (fotograficznych, plastycznych) w postaci nie tylko wsparcia finansowego ale również przez udostępnianie pomieszczeń oraz objęcie patronatem imprez. Warto również wykorzystać doświadczenia kulturalne tych osób i zachęcić do zaangażowania w ramach organizacji spotkań z, np. podróżnikami.

Sport

Cele operacyjne:

- Tworzenie Gminnego Ośrodka Sportu i Rekreacji.
- Zwiększenie oferty sportowej przeznaczonej dla mieszkańców.
- Budowa ścieżki pieszo - rowerowych.
- Budowa siłowni plenerowej.

Utworzenie Gminnego Ośrodka Sportu i Rekreacji może ułatwić synchronizację i nadzór nad działaniami gminy w obszarze sportu i rekreacji. Jego zadaniem byłaby koordynacja i organizacja zajęć, imprez sportowych. Taki ośrodek nie musi być nowoczesnym obiektem sportowym, na jego działalność mogą być przeznaczone obiekty istniejące już w gminie, jednak ważna jest rola ośrodka jako jednostki nadzorującej działania przez zespół osób odpowiedzialnych za upowszechnianie kultury fizycznej w gminie. Taki sposób zarządzania jest bardziej efektywny niż pojedyncze inicjatywy oraz nieskoordynowana oferta różnych podmiotów. Mieszkańcy zwracają szczególną uwagę na kwestie związane ze sportem, świadczy to o ich zainteresowaniu tym obszarem życia społecznego, utworzenie w gminie ścieżki pieszo-rowerowej z odpowiednią małą architekturą (ławki, miejsca postojowe dla rowerów, punkty widokowe) oraz siłowni plenerowej mogą zwiększyć aktywność fizyczną mieszkańców i stanowić odpowiedź na zapotrzebowanie mieszkańców. Takie rozwiązanie służyłoby wszystkim, rowerzystom, pieszym oraz biegaczom. Inwestycja to potencjalnie duże obciążenie dla budżetu gminy, dlatego warto dobrze wykorzystać możliwości, jakie dają

fundusze europejskie (w szczególności Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020).

Ochrona zdrowia

Cele operacyjne:

- Zapewnienie dostępu do specjalistycznej opieki medycznej w ramach NFZ lekarzy: ginekologa, okulisty.
- Popularyzacja profilaktyki zdrowotnej.
- Organizacja raz w roku nieodpłatnych badań mammograficznych dla kobiet powyżej 40 roku życia.
- Wprowadzenie systemu informacyjnego przypominającego o corocznych badaniach – rozsyłanie ulotek do wszystkich pacjentów zarejestrowanych w lokalnych przychodniach świadczących usługi w ramach POZ.
- Wprowadzenie systemu dopłat do badań specjalistycznych w zakresie profilaktyki onkologicznej dla osób powyżej 50 roku życia.
- Wprowadzenie bezpłatnych szczepień dla osób powyżej 65 roku życia.

Pomimo braku obowiązku zapewnienia przez gminę specjalistycznej opieki medycznej (w ramach NFZ) władze powinny dążyć do utworzenia takich gabinetów ze względu na zapotrzebowanie ze strony mieszkańców.

Działania profilaktyczne wpisują się w zakres zadań związanych z zapewnieniem Podstawowej Opieki Zdrowotnej. Nie wymagają wysokiego udziału kosztów ze strony budżetu lokalnego, mogą jednak przyczynić się do ograniczenia skutków chorób lub schorzeń, które nie zostały wykryte w odpowiednim czasie.

Ubóstwo i wykluczenie społeczne

Cele operacyjne:

- Opracowanie programu wsparcia przedsiębiorczości społecznej.
- Utworzenie na terenie gminy zakładu pracy chronionej.
- Utworzenie grupy wolontariuszy, którzy pracowaliby z dziećmi niepełnosprawnymi.
- Organizacja zajęć sportowych dla dzieci pochodzących z rodzin ubogich.
- Utworzenie świetlicy środowiskowej jako miejsca pracy wolontariuszy.

Jednym z założeń idei przedsiębiorczości społecznej jest działalność na rzecz osób dotkniętych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Jest to rodzaj aktywności gospodarczej nie nastawionej głównie na zysk a na pomoc grupom potrzebującym. Przykładem tego rodzaju zakładu pracy może być zakład pracy chronionej, w którym zatrudniane są przede wszystkim osoby niepełnosprawne.

Kolejną propozycją w zakresie przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu może być organizacja wolontariatu, którego członkowie pracowaliby z dziećmi niepełnosprawnymi, pochodzącymi z rodzin ubogich. Miejscem ich pracy byłaby świetlica środowiskowa. Zajęcia miałyby podwójny charakter: rekreacyjny i edukacyjny. Dzieci uczyłyby się pracy w grupie, mogłyby dostrzec możliwości jakie daje nauka. Ważna w tym miejscu jest organizacja spotkań z doradcami zawodowymi dla starszej młodzieży oraz osobami, którym udało się przezwyciężyć ubóstwo dzięki wykształceniu.

Bezrobocie

Cele operacyjne:

- Organizacja kursów zawodowych odpowiadających zapotrzebowaniu na rynku pracy.
- Wprowadzenie spotkań motywacyjnych dla osób długotrwale bezrobotnych.
- Wprowadzenie spotkań z doradcami zawodowymi.
- Organizacja prac publicznych dla osób długotrwale bezrobotnych w celu zmotywowania ich do pracy
- Tworzenie odpowiednich warunków do powstawania nowych miejsc pracy przez wprowadzenie zachęt finansowych, ulg podatkowych.
- Powołanie Klubu Integracji Społecznej.

Ścisła współpraca Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Halinowie w obszarze aktywizacji osób bezrobotnych z Powiatowym urzędem Pracy może pomóc w dopasowaniu oferty oraz organizacji kursów zawodowych dla osób bezrobotnych. Szkolenia muszą być organizowane w oparciu o aktualne zapotrzebowanie występujące na rynku pracy. Celem jest pomoc w znalezieniu pracy a w efekcie zwiększenie samodzielności osób do tej pory bezrobotnych. Może w tym pomóc aktywne wykorzystywanie funduszy europejskich, szczególną uwagę należy zwrócić na możliwości wynikające z Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 oraz Regionalnego Programu Operacyjnego

Województwa Mazowieckiego na lata 2014 – 2020. Wprowadzenie spotkań motywacyjnych dla osób długotrwale bezrobotnych i bezskutecznie poszukujących pracy, jest pierwszym etapem pomocy osobom, które długo pozostawały bez pracy. Wiele z nich jest już pozbawiona motywacji, dlatego należy je zaktywizować. Dobrym pomysłem może być również organizacja prac publicznych.

Przemoc w rodzinie

Cele operacyjne:

- Szeroka profilaktyka uzależnień prowadzona w szkołach od wczesnych lat edukacji podstawowej (lekcje wychowawcze, spotkania z osobami uzależnionymi).
- Organizacja zajęć pozalekcyjnych dla dzieci dotkniętych przemocą w rodzinie.
- Prowadzenie kampanii informacyjnej na temat ogólnokrajowych programów wsparcia (np. niebieska karta, linia zaufania).
- Utworzenie grupy wsparcia dla osób doznających przemocy w rodzinie.

Objęcie szczególną opieką dzieci pochodzących z rodzin, w których stosowana jest przemoc ma na celu „wyrwanie” je ze swojego środowiska przez organizowanie zajęć pozalekcyjnych (prowadzonych przez wolontariuszy), spotkania z psychologiem, uświadamianie w zakresie skutków stosowania przemocy a w późniejszym okresie poprzez wskazanie ścieżki rozwoju zawodowego i pomoc w osiągnięciu sukcesu (każde z takich dzieci znajdowałoby się pod opieką pracownika socjalnego, który ustalałby indywidualny tok rozwoju). Ważna w tym przypadku jest aktywna współpraca nauczycieli z pracownikami pomocy społecznej.

Prowadzenie kampanii informacyjnej na temat przemocy w rodzinie, jej skutków oraz sposobów pomocy ofiarom i sprawcom jest działaniem profilaktycznym ale też uświadamiającym osoby postronne skutki stosowania przemocy. Ofiary często nie chcą zgłaszać się po pomoc, szczególnie, gdy dotyczy to ich najbliższej rodziny. W takim przypadku należy zapewnić im jak najwyższy poziom bezpieczeństwa

Polityka prorodzinna

Cele operacyjne:

- Utworzenie zespołu do spraw polityki prorodzinnej składającego się z pracowników urzędu oraz przedstawicieli rodzin wielodzietnych.
- Udział w programie „Postaw na rodzinę” oraz „Szkoła przyjazna rodzinie”.
- Pozyskiwanie partnerów akcji „Karta Dużej Rodziny”.
- Wprowadzenie „becikowego samorządowego”.
- Wprowadzenie programu pomocy powrotu do pracy zawodowej matkom z rodzin wielodzietnych we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Mińsku Mazowieckim.

W odpowiedzi na pogarszające się prognozy demograficzne samorzady lokalne muszą zacząć wypracowywać własne rozwiązanie dotyczące polityki prorodzinnej. Tego typu działania powinny być skoordynowane i zaplanowane, w tym celu dobrym rozwiązaniem jest opracowanie jasno określonej polityki prorodzinnej. Elementy takiej polityki zostały wymienione jako cele operacyjne. Pierwszym krokiem ze strony władz lokalnych powinno być utworzenie zespołu do spraw polityki prorodzinnej, który opracowałby projekt działań.

Polityka senioralna

Cele operacyjne:

- Wyznaczenie przez miasto jasno określonej polityki senioralnej w oparciu o Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020.
- Powołanie Rady Seniorów.
- Udział w „Programie Solidarności Pokoleń. Działania dla zwiększenia aktywności zawodowej osób w wieku 50+”.
- Utworzenie Uniwersytetu Trzeciego Wieku.
- Zwiększenie liczby miejsc w ośrodkach specjalizujących się w opiece nad osobami starszymi.

Zmieniająca się sytuacja demograficzna wymaga od samorządów lokalnych działań na rzecz osób starszych. Stale rośnie średnia długość życia, seniorzy są coraz bardziej aktywni

społecznie, wielu z nich wymaga również dodatkowej opieki. W tym celu koniecznym wydaje się opracowanie jasno określonej polityki senioralnej Gminy. Rządowy Program na Rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014 – 2020 może być podstawą do opracowania działań na rzecz seniorów. Kolejnym rozwiązaniem zwiększającym udział osób starszych w życiu Gminy jest powołanie Rady Seniorów, która z założenia jest organem opiniującym i doradczym powoływanym przy Radzie Miejskiej. Zadania Rady polegałyby między innymi na:

- ścisłej współpracy z władzami Gminy przy rozstrzygnięciu o istotnych oczekiwaniach i potrzebach ludzi starszych,
- przedstawianiu propozycji w zakresie ustalania priorytetowych zadań w perspektywie krótko- i długookresowej oraz inicjowaniu działań na rzecz seniorów,
- monitorowaniu potrzeb seniorów,
- wydawaniu opinii i formułowaniu wniosków, służących rozwojowi działalności na rzecz seniorów,
- zgłaszaniu uwag do aktów prawa miejscowego,
- inicjowaniu działań mających na celu upowszechnianie współpracy gminy Halinów ze środowiskiem osób starszych,
- informowaniu społeczności o szczególnych kierunkach działalności podejmowanych przez władze gminy i partnerów pozarządowych na rzecz środowiska seniorów.

Gmina może rozważyć również powołanie Uniwersytetu Trzeciego Wieku. Tego rodzaju inicjatywy dają nie tylko możliwość edukacji ale również są miejscem spotkań i integracji.

Poza aktywizacją osób starszych Gmina musi zapewnić opiekę tym, którzy nie są w stanie prowadzić samodzielnego życia. W tym celu konieczne jest sukcesywne zwiększanie liczby miejsc w domach opieki, prywatnych lub publicznych.

Organizacje pozarządowe i społeczeństwo obywatelskie

Cele operacyjne:

- Wdrożenie modelu partycypacji społecznej.
- Zwiększenie wydatków na finansowanie działań organizacji pozarządowych, których działalność statutowa dotyczy obszaru pomocy społecznej.

- Opracowanie wraz z organizacjami pozarządowymi wewnętrznego planu podziału zadań w obszarze społecznym.
- Aktywizacja społeczeństwa w zakresie konsultacji społecznych przez prowadzenie szerokich kampanii informacyjnych.
- Powołanie Centrum Aktywności Lokalnej.

Dzięki współpracy z organizacjami pozarządowymi Gmina może zlecić część swoich zadań jednostkom zewnętrznym. Opracowanie wewnętrznego planu podziału zadań może stać się punktem wyjściowym do stałej współpracy w przyszłości. Należy wskazać te działania, które samorząd mógłby zlecić organizacjom pozarządowym. Wzajemna współpraca zwiększy efektywność działań, obie strony mogą korzystać ze swojego doświadczenia oraz pomocy, np. przy opracowywaniu wniosków na dofinansowanie projektów.

Spółeczeństwo obywatelskie charakteryzuje się wysoką aktywnością i zaangażowaniem w sprawy lokalne. Powołanie Centrum Aktywności Lokalnej może przyczynić się do aktywizacji mieszkańców. Jego zadaniem również tworzenie poczucia przynależności do gminy (szczególnie ważne ze względu na napływ nowych mieszkańców z różnych części Polski) oraz mobilizowanie, ożywianie i wspieranie rozwoju społeczności lokalnych.

ROZDZIAŁ IV ZGODNOŚĆ STRATEGII Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest zgodna z prawem wspólnotowym, dokumentami koncepcyjnymi oraz strategiami europejskimi, narodowymi, regionalnymi i lokalnymi.

Prawo wspólnotowe nie ingeruje w systemowe rozwiązania w zakresie pomocy społecznej obowiązujące w państwach członkowskich. Funkcjonuje jednak polityka społeczna Unii Europejskiej koordynująca narodowe polityki społeczne w zakresie koniecznym z punktu widzenia funkcjonowania wspólnego rynku. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest spójna z polityką społeczną Unii Europejskiej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest też zgodna z zapisami w strategii na szczeblu regionalnym. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Halinów ma spójne priorytety ze **Strategią Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020**. Dotyczą one działań na rzecz osób i rodzin znajdujących się w ubóstwie, zagrożonych wykluczeniem społecznym, określenia nowych polityk społecznych (senioralnej i prorodzinnej). Działania te zmierzają również do ograniczenia skutków długotrwałego bezrobocia, umacniania rodziny jak też zwalczania patologii społecznych i wzrostu poczucia bezpieczeństwa.

Spójność ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych występuje również w kontekście **Strategii Zrównoważonego Rozwoju Miasta i Gminy Halinów do 2020 roku**. Jednym z celów tej strategii jest poprawa oferty oświatowej, zdrowotnej, kulturalnej, rekreacji i wypoczynku, warunków ekologicznych i bezpieczeństwa publicznego dla podniesienia jakości życia mieszkańców. W Strategii Zrównoważonego Rozwoju można również zauważyć szczególną troskę o rozwój infrastruktury technicznej, przedsiębiorczości, bazy oświatowej, pomocy społecznej i zdrowotnej. Wszystkie te założenia mają na celu dobro mieszkańców gminy Halinów w ujęciu realizowania lokalnej polityki społecznej.

Dokument jest również zgodny z celami rozwojowymi **Strategii Rozwoju Lokalnego Powiatu Mińskiego na lata 2008 – 2020**. Planowane zmiany dotyczą m.in. rozwoju infrastruktury społecznej i uczestnictwa organizacji pozarządowych w rozwiązywaniu problemów społecznych.

Opracowując Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Halinów opierano się również na innych dokumentach planistycznych mających w zakresie cele lub działania zbieżne z opracowanym dokumentem. Są nimi:

- Roczny program współpracy gminy Halinów z organizacjami pozarządowymi oraz z podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i wolontariacie w 2015 roku,
- Założenia Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce na lata 2014-2020,
- Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020.

ROZDZIAŁ V MONITORING STRATEGII

Monitoring i kontrola realizacji

Dla skutecznej i efektywnej realizacji ustaleń Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych niezbędne jest stworzenie systemu stałego monitorowania i kontroli realizacji jej ustaleń (celów i kierunków działań). Generalnie rzecz biorąc, systemy monitoringu i kontroli służą do wykrywania:

- istniejących bądź możliwych tendencji i zdarzeń powodujących zakłócenia w wykonywaniu decyzji wynikających z przyjętych ustaleń strategii,
- negatywnych konsekwencji tychże decyzji dla jakości życia mieszkańców,
- odchyleń realizacyjnych od założonych celów rozwoju polityki społecznej w gminie.

Monitoring i kontrola realizacji ustaleń strategii służy więc rozwiązywaniu problemów, gdyż nastawione są one na ich wykrywanie oraz zapobieganie skutkom. Pozwala to na zwiększenie zdolności władz gminy Halinów do szybkiej i skutecznej reakcji na zmiany zachodzące zarówno w otoczeniu, jak i wewnątrz niej. Monitoring jest procesem systematycznego zbierania i analizowania ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażania ustaleń strategii. Składa się on z trzech współzależnych faz, z zachowaniem poniższej sekwencji:

Faza 1 – **monitoring stanu**. Jego efektem jest permanentna diagnoza sytuacji społecznej gminy, dokonana w poszczególnych dziedzinach i przekrojach. Warunkiem jego przeprowadzenia jest dostępność w miarę kompletnych danych źródłowych, w tym wskaźników statystycznych najbardziej charakterystycznych dla wybranych zjawisk ze sfery społecznej. Monitoring stanu będzie prowadzony w sposób permanentny.

Faza 2 – **monitoring działań**. Jest to pośrednia faza procesu monitoringu strategii. Polega na ewidencjonowaniu planowanych, podejmowanych i zrealizowanych przedsięwzięć, w celu ich późniejszej analizy ilościowo-jakościowej. Monitoring działań będzie prowadzony w sposób permanentny.

Faza 3 – **monitoring realizacji celów**. Jest ściśle związany z zasadą oceny *ex post*. Jego istotą jest wyciąganie wniosków z tego, co zostało, a co nie zostało zrobione, określenie przyczyn tego stanu rzeczy, a także modyfikowanie dalszych poczynań w taki sposób, aby osiągnąć zakładane cele (operacyjne i strategiczne). Ma on więc na celu systematyczne analizowanie

stanu zaawansowania realizacji poszczególnych kierunków działań i ich zgodności ze sformułowanymi celami. W ocenie tej należy przyjąć za podstawę analizę wskaźników bezpośrednio korespondujących z poszczególnymi kierunkami działań. Monitoring realizacji celów będzie prowadzony w sposób cykliczny (nie częściej niż raz na rok).

Monitoring realizacji ustaleń strategii prowadzony będzie w zakresie rzeczowym i finansowym. Monitoring rzeczowy obejmować będzie skwantyfikowane dane obrazujące postęp w realizacji zapisanych w strategii kierunków działań oraz umożliwiać będzie oceny ich wykonania w odniesieniu do celów rozwoju.

Monitoring finansowy obejmować będzie ocenę racjonalności i sprawności wydatkowania środków finansowych (własnych i zewnętrznych) na realizację planowanych przedsięwzięć zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Halinów. Będzie obejmowała w szczególności:

- zbieranie i interpretowanie (oceny) danych opisujących postęp i efekty realizowanych przedsięwzięć,
- bieżący nadzór, kontrolę i ocenę realizacji poszczególnych przedsięwzięć,
- wczesne diagnozowanie trudności mogących mieć niekorzystny wpływ na realizowanie Strategii,
- przedsięwzięcie, zwłaszcza jego terminowość i ostateczne koszty realizacji,
- korygowanie i modyfikowanie planowanych przedsięwzięć, jeśli nie ma szans i możliwości ich wykonania,
- weryfikację zgodności założonych planów finansowych z faktyczną ich realizacją,
- weryfikację zgodności uzyskiwanych efektów z założonymi celami,
- ocenę efektywności wykorzystania środków finansowych pozostających w dyspozycji budżetu gminy i aktualizację prognoz finansowych,
- aktualizację i uzupełnianie zapisów strategii, w zależności od pojawiających się zewnętrznych i wewnętrznych merytorycznych przyczyn,
- sporządzanie przez Burmistrza informacji z realizacji ustaleń strategii (nie częściej niż raz na rok) i jego przekazywanie do Rady Gminy, a także rozpowszechnianie wśród mieszkańców.

Monitoring i kontrola realizacji ustaleń strategii mają więc za zadanie szybko wykrywać tendencje i zdarzenia mogące mieć negatywny wpływ na skalę i tempo realizacji zapisanych w strategii celów i kierunków działań (planowanych przedsięwzięć). W zależności

od wyniku tej oceny sformułowane wnioski powinny sygnalizować potrzebę:

- intensyfikacji bądź ograniczenia podejmowanych kierunków działań (planowanych przedsięwzięć) realizacyjnych,
- aktualizacji i modyfikacji zapisów strategii,
- kontynuacji dotychczasowych kierunków działań.

Ocena efektów realizacji

Ocena efektów realizacji ustaleń Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Halinów umożliwia – poprzez odpowiednio dobrany system wskaźników – badanie rezultatów (postępów) wdrażania strategii.

Będzie ona prowadzona w dwóch aspektach:

- bieżąca (*on-going*) – ocenie tej będą podlegać poszczególne kierunki działań w trakcie ich realizacji,
- *ex post* - ocenie tej będą podlegać poszczególne kierunki działań (planowane przedsięwzięcia) po ich zakończeniu.

Przy ocenie efektów realizacji ustaleń strategii należy uwzględnić następujące trzy kryteria:

- skuteczności, co pozwala określić, czy i na ile cele zapisane w strategii zostały osiągnięte,
- efektywności, co pozwala porównać zasoby zaangażowane przy realizacji danego przedsięwzięcia z rzeczywistymi osiągnięciami – jest to stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych efektów,
- korzystności, co pozwala ocenić faktyczne efekty z realizacji danego przedsięwzięcia – jest to ocena „saldo” skutków pozytywnych i negatywnych powstałych w wyniku jego realizacji.

Ocena efektów zdefiniuje również czynniki, które przyczyniły się do sukcesu lub niepowodzenia we wdrażaniu poszczególnych kierunków działań, a także określi rekomendacje i proponowane zmiany w zapisach strategii. Szczególną uwagę należy zwrócić na sposób rozpowszechniania wyników tej oceny tak, aby dotarły one do jak najszerszego grona mieszkańców gminy, organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów szczególnie zainteresowanych wdrażaniem strategii, np. uczestnikom Modelu Lokalnej Współpracy.

Zestaw wskaźników do monitorowania, kontroli i oceny efektów realizacji

W celu ułatwienia monitorowania, kontroli i oceny efektów realizacji ustaleń Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Halinów wprowadzić należy zestaw wskaźników. Można je również wykorzystać do prowadzenia stałej analizy i oceny przemian społeczno-gospodarczych oraz dotąd osiągniętego poziomu rozwoju gminy.

Proponowane wskaźniki stanu realizacji strategii:

- Przyrost naturalny ludności,
- Liczba nowych klas (pomieszczeń) oddanych na użytek szkoły,
- Liczba dzieci do trzeciego roku życia znajdujących się w placówkach świadczących opiekę,
- Liczba nowych miejsc w przedszkolach publicznych i niepublicznych funkcjonujących na terenie gminy,
- Ilość oddanej do użytku nowej infrastruktury sportowej (długość ścieżek rowerowych, ilość i rodzaj pomieszczeń),
- Liczba specjalistów świadczących usługi w ramach NFZ,
- Liczba podmiotów ekonomii społecznej działających na terenie gminy,
- Liczba wolontariuszy pracujących z dziećmi i młodzieżą niepełnosprawną oraz pochodzącą z rodzin ubogich,
- Liczba osób zatrudnionych po przebyciu szkolenia zawodowego,
- Liczba osób korzystających ze wsparcia w związku z doznawaniem przemocy w rodzinie,
- Liczba miejsc w domach opieki dla seniorów,
- Liczba punktów na terenie gminy Halinów honorujących Kartę Dużej Rodziny,
- Środki z budżetu gminy przeznaczone na realizację inicjatyw obywatelskich i wspieranie działalności organizacji pozarządowych.

Tak określone wskaźniki pozwalają na ukazanie dynamiki zachodzących zmian w poziomie rozwoju społecznego gminy Halinów w czasie oraz stopień zaawansowania realizacji przyjętych celów i kierunków działań (planowanych przedsięwzięć) realizacyjnych. Powyższe wskaźniki można również stosować do porównań z innymi gminami podobnej wielkości.

Bezpośredni nadzór nad realizacją ustaleń strategii należeć będzie do Burmistrza zaś bieżący nadzór sprawować będzie wyznaczony pracownik Urzędu Gminy – koordynator realizacji strategii. Do jego zadań będzie należało:

- bieżąca koordynacja, kontrola i analiza realizacji ustaleń strategii,
- stała obserwacja zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych rozwoju gminy,
- aktualizacja strategii (w zależności od potrzeb wydziały oraz jednostki organizacyjne powinny na bieżąco zgłaszać zmiany),
- monitoring realizacji ustaleń strategii – pozyskiwanie i przetwarzanie niezbędnych danych,
- ocena efektów realizacji ustaleń strategii – analiza wskaźników (produktu i rezultatu) zawartych w powyższym zestawieniu,
- przygotowywanie raportów z realizacji ustaleń strategii i ich przekazywanie Burmistrzowi
- identyfikacja i analiza rozbieżności pomiędzy założeniami strategicznymi a osiągniętymi rezultatami oraz określanie rodzajów działań naprawczych,
- aktywne pozyskiwanie zewnętrznych środków finansowych na realizację poszczególnych kierunków działań zawartych w strategii, w tym dotacji z Unii Europejskiej.

ROZDZIAŁ VI ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Cele przyjęte w strategii oraz wynikające z nich działania wymagają opracowania prognozy finansowania. Gmina może korzystać zarówno ze środków własnych jak i zewnętrznych. Główne źródła finansowania działań zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych to:

1. Środki pochodzące z budżetu gminy Halinów w zakresie finansowania zadań własnych pomocy społecznej oraz w innych obszarach przedstawionych w strategii;
2. Środki pochodzące z budżetu państwa w zakresie zadań zleconych przez administrację rządową;
3. Środki pochodzące z funduszy społecznych i infrastrukturalnych UE, m.in.:
  - Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020,
  - Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020;
4. Środki z innych pomocowych funduszy europejskich oraz pozaeuropejskich:
  - Norweski Mechanizm Finansowy oraz Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
  - Polsko –Amerykańska Fundacja Wolności,
  - Fundacja Orange,
  - Fundacja Banku Zachodniego,
  - Fundacja Kronenberga,
  - Fundacja Polska Miedź KGHM,
  - Fundacja PZU - "Młodzi niepełnosprawni - sprawni z PZU",
  - Fundacja PZU - "Z PZU po lekcjach",
  - Fundacja RWE - "Orliki RWE",
  - Fundacja Wspomagania Wsi;
5. Środki pochodzące z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
6. Środki pochodzące z programów rządowych, takich jak:
  - Fundusz inicjatyw Obywatelskich,
  - Program Aktywności Społecznej Osób Starszych (ASOS) na lata 2014-2020,
  - Rządowy Program „Senior-WIGOR”;

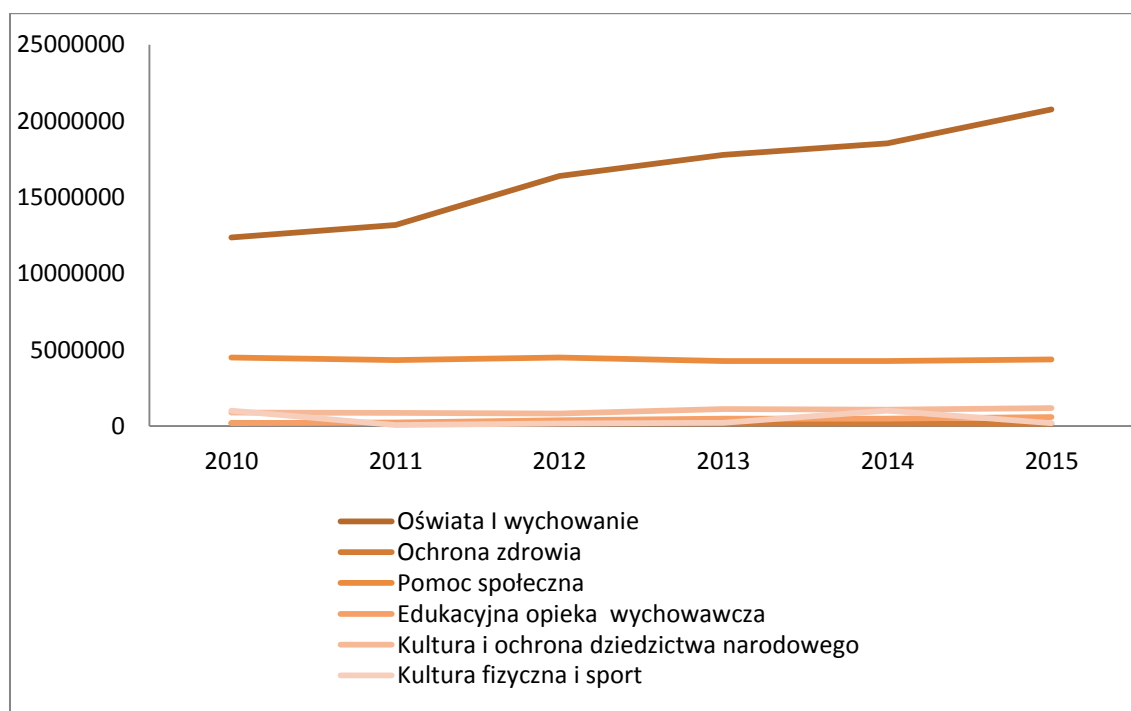
7. Środki pochodzące ze Starostwa Powiatu Mińsk Mazowiecki w ramach zawieranych porozumień;
8. Środki pochodzące od sponsorów prywatnych, przedstawicieli II sektora działalności społeczno-gospodarczej.

Należy podkreślić, że realizacja celów zawartych w niniejszej strategii wymaga prowadzenia zrównoważonej i prognostycznej gospodarki budżetowej gminy z jednoczesnym zwiększeniem aktywności w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych. Programy UE w perspektywie finansowej do 2020 roku powinny stanowić kluczowy obszar aplikowania o środki pomocowe.

Należy również podkreślić, że prognoza finansowania celów strategicznych powinna antycypować przełom roku 2020/2021 jako okres wygaszania środków pomocowych w ramach funduszy UE.

Pragmatyka nakazuje maksymalne wykorzystanie funduszy w perspektywie do 2020 roku z jednoczesnym planowaniem wydatków z budżetu gminy (jako głównego źródła finansowania) w latach kolejnych.

Wykres 12 Wydatki na poszczególne działy polityki społecznej

Źródło 25 Wydatki na poszczególne działy polityki społecznej

ROZDZIAŁ VII MODEL LOKALNEJ WSPÓŁPRACY

Wraz z rozwojem nowoczesnych metod zarządzania (new governance) zmieniają się również polskie samorządy oraz kształt ich polityk lokalnych. Obecnie obserwujemy, że gminy starają się zlecać niektóre ze swoich zadań nie tylko jednostkom organizacyjnym i zakładom budżetowym ale również prywatnym podmiotom oraz PES (podmiotom ekonomii społecznej). Takie podejście wynika m.in. z koncepcji New Public Management. Dla samorządów oznacza to komercjalizację niektórych usług i zadań publicznych, takich jak np. zaopatrzenie mieszkańców w wodę, odbiór odpadów komunalnych. Nowe metody zarządzania dotyczą również lokalnej polityki społecznej. Działania samorządu skupiają się zarówno na partycypacji w strategicznych programach społecznych, jak i na konkretnych oraz praktycznych działaniach skierowanych bezpośrednio do mieszkańców. Dla osiągnięcia lepszych rezultatów należy jednak rozważać współpracę z różnymi jednostkami i organizacjami w ramach szeroko rozumianej polityki wielosektorowej. Umożliwia to lepszą wymianę informacji oraz wspólne wypracowywanie efektywnych rozwiązań.

Proponowany Model Lokalnej Współpracy został stworzony w celu opracowania rozwiązań pozwalających na optymalne wykorzystanie ustawy o zatrudnieniu socjalnym, ustawy o pomocy społecznej, ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie oraz innych ustaw stanowiących podstawę prawną do udzielania pomocy społecznej. Możliwe jest jednak jego szersze wykorzystanie. W przypadku gminy Halinów Model posłuży do stworzenia optymalnych warunków współpracy pomiędzy różnymi instytucjami wykonującymi zadania z zakresu polityki społecznej na szczeblu lokalnym.

Efektem tej współpracy powinno być skoordynowanie działań instytucji odpowiedzialnych za realizację zadań reintegracji społeczno-zawodowej grup zagrożonych społecznym wykluczeniem, a także poprawa jakości i efektywności świadczonych przez te instytucje usług. Stworzenie Modelu Lokalnej Współpracy ma na celu również zainicjowanie, a następnie rozwijanie i koordynację efektywnych działań nowoczesnej polityki społecznej. Pozwoli to na synergię różnych interesów instytucjonalnych wokół aktualnych problemów społecznych gminy i jej najbliższego otoczenia. Wprowadzenie Modelu Lokalnej Współpracy powinno także oznaczać zwiększenie świadomości społecznej w zakresie spójnego działania instytucji odpowiedzialnych za aktywizację społeczno-zawodową. Jednym z założeń projektu jest umożliwienie mieszkańcom Gminy

bezpośredniego udziału w planowaniu i organizowaniu działań przeciw wykluczeniu społecznemu. Kooperacja instytucji i obywateli pozwoli na wybieranie takich rozwiązań, które są najbardziej optymalne w danym środowisku. Przy okazji realizowany będzie cel wdrażania mechanizmów partycypacyjnych.

Działania związane z wprowadzeniem Modelu Lokalnej Współpracy

W pierwszej kolejności należy poinformować środowisko lokalne o planowanym wprowadzeniu nowej metody zarządzania lokalną polityką społeczną. Szczegółowa informacja powinna trafić przede wszystkim do instytucji, które w późniejszym czasie podejmą współpracę oraz do mieszkańców. Zanim powstanie **Zespół Synergii Lokalnej**, powinien zostać wyznaczony instytucjonalny **Koordinator Wprowadzenia MLW**, np. (OPS), którego zadaniem będzie wykonywanie czynności administracyjnych takich jak organizacja spotkań, przygotowanie listów intencyjnych, itp. Jednym z zadań koordynatora jest opracowanie listy interesariuszy MLW.

We wstępnym **Katalogu Lokalnych Interesariuszy MLW** powinny znaleźć się przedstawiciele:

- I sektora działalności społeczno – gospodarczej: organy władzy publicznej administracji terenowej, samorządowej, jednostki organizacyjne samorządu gminnego (placówki oświatowe, kulturalne, ośrodki zdrowia),
- II sektora działalności społeczno – gospodarczej: przedsiębiorstwa prowadzące działalność na terenie gminy Halinów,
- III sektora działalności społeczno – gospodarczej: stowarzyszenia, fundacje, Kościół Katolicki i inne związki wyznaniowe
- mieszkańcy Gminy zajmujący się działalnością na rzecz społeczności lokalnej.

Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że ten katalog powinien być podzielony na interesariuszy wewnętrznych (jednostki i organizacje działające na terenie gminy) oraz zewnętrznych np. (jednostki samorządu terytorialnego „wyższego” szczebla, urzędy pracy, regionalne media). Poszczególne pozycje katalogu powinny zostać zakodowane, dzięki czemu lista interesariuszy podzielona zostanie na trzy kategorie. Pierwsza kategoria – **zwolennicy** – oznacza grupę zainteresowaną rozwojem usług społecznych. Druga – **neutralni** – oznacza grupę instytucji, która z uwagi na inne zobowiązania nie będzie zainteresowana współpracą na początkowym etapie. Trzecia – **przeciwnicy** – oznacza grupę niezainteresowaną

uczestnictwem w projekcie. Do czynników kategoryzujących interesariuszy można zaliczyć stopień zainteresowania MLW albo siłę oddziaływania konkretnej jednostki na projekt. Jednostki podległe miastu będą zobligowane do udziału w projekcie. Podział odbędzie się w oparciu o ankiety

Kolejny krok to powstanie **Zespołu Synergii Lokalnej MLW**, w którym zagwarantowany udział powinni mieć przedstawiciele najważniejszych organizacji i instytucji, a także liderzy społeczni – z założeniem, że wszyscy oni znajdują się w kategorii zwolenników MLW. Zadanie stworzenia ZSL należy do kompetencji burmistrza, który stanie na czele zespołu. ZSL ma za zadanie również opracować analizę ekonomiczno-organizacyjną miasta, której celem będzie scharakteryzowanie grupy docelowej MLW. Za podstawę diagnozy można uznać część pierwszą niniejszej strategii (Rozdział I Diagnoza w zakresie polityki społecznej w gminie Halinów).

Kolejnym zadaniem jest przygotowanie planu działań wobec interesariuszy, którzy przy tworzeniu katalogu zostali sklasyfikowani jako neutralni bądź przeciwni MLW. Po określeniu działań Zespół powinien podjąć negocjacje z interesariuszami. Jednocześnie do zadań Zespołu należy określenie ryzyka, z jakim wiąże się niewłączenie lub nieuwzględnienie w procesie konkretnych instytucji, organizacji czy jednostek.

Po wykonaniu tych zadań Zespół Synergii Lokalnej opracowuje projekt **Paktu na rzecz MLW**. Projekt ten powinien zawierać kilka elementów:

- misję Paktu – część określającą istotę zawartego partnerstwa i przedstawiającą cel jego utworzenia,
- deklarację przystąpienia do Paktu – część potwierdzającą wolę przystąpienia do MLW,
- regulamin Paktu – część określającą reguły uczestnictwa i procesu decyzyjnego, jak również potwierdzającą przyjęcie celów MLW jako wyznaczników postępowania, a także reguły dotyczące przystępowania do Paktu lub występowania z Paktu oraz przyjmowania/wykluczania interesariuszy.

Pakt na rzecz Modelu Lokalnej Współpracy ma stanowić podstawę dla formalizacji partnerskiej współpracy poszczególnych instytucji i organizacji. W pakcie powinny się również znaleźć tezy dotyczące interesariuszy określonych jako zwolennicy. Tezy powinny opisywać wieloaspektowość partnerstwa. Warto zauważyć, że jest ono jednocześnie uzupełnieniem i wsparciem działań organów samorządu terytorialnego i zbiorem wiedzy na

temat środowiska lokalnego, ale także potencjalnym miejscem rozwiązywania przekrojowych problemów społecznych. Partnerstwo może być również pojmowane jako sposób na opracowywanie dobrych koncepcji rozwoju lokalnego ze względu na możliwość czerpania wiedzy i doświadczenia z wielu źródeł równoległe. Przedstawienie efektów pracy Zespołu powinno odbyć się w obecności Burmistrza oraz wszystkich interesariuszy – zwolenników MLW i sygnatariuszy Paktu MLW. Należy również wspomnieć, że podczas wdrażania Modelu Lokalnej Współpracy ZSL powinien przekazywać informacje o postępie procesu wszystkim interesariuszom MLW, Burmistrzowi i Radzie Miejskiej.

Gmina chcąc przystąpić do pilotażu MLW obowiązana jest realizować projekt według określonych wytycznych, w ramach których będą wykonywane poszczególne zadania. ZSL przygotowuje również raporty cząstkowe z postępów pilotażu MLW, trudności pojawiających się w trakcie jego realizacji czy rekomendacji na przyszłość. Kolejne wytyczne odpowiadają etapom wdrażania MLW w danej gminie. Model Lokalnej Współpracy zakłada partnerstwo interesariuszy w wymiarze planowania i określania ról poszczególnych członków partnerstwa, sposobu realizacji tych ról, jak również odpowiedzialności za efekty współpracy czy – w wymiarze realizacji – trwałej, efektywnej współpracy wszystkich interesariuszy w zakresie świadczenia usług i koordynowania działań. Partnerstwo odbywa się również w zakresie stałego monitorowania i oceny funkcjonowania Modelu oraz podejmowania związanych z tym decyzji.

Wdrażany Model ma szansę przynieść rezultaty dobre dla wszystkich uczestniczących w nim stron. Dla interesariuszy Modelu będzie to korzystne zarówno ze względu na zysk w postaci przeszkolenia urzędników, pracowników socjalnych czy przedstawicieli organizacji, ale także ze względu na szereg rezultatów „miękkich” takich jak wzrost kompetencji związanych z pracą na rzecz grup zagrożonych społecznym wykluczeniem, lepsza motywacja do podejmowania działań w zakresie polityki społecznej czy poprawa umiejętności pracy w zespole.

Z kolei dla beneficjentów projektu wdrożenie Modelu oznaczać będzie szerszy zakres proponowanych form wsparcia, lepsze rozpoznanie ich potrzeb, a co za tym idzie, szybsze i efektywne dopasowywanie oferty wsparcia do konkretnego przypadku. Proponowana w Modelu zasada włączenia beneficjentów w proces decyzyjny dotyczący świadczonych usług przyczynić się powinna zarówno do uświadomienia ich w zakresie wpływu na sukces

procesu reintegracji społecznej, jak i – w dalszej perspektywie – do poprawy ich świadomości społecznej i obywatelskiej.

Organizacja i funkcjonowanie Modelu Lokalnej Współpracy w gminie Halinów

Głównym celem wprowadzenia Modelu Lokalnej Współpracy jest wypracowanie rozwiązań problemów społecznych zdiagnozowanych w gminie. Część rekomendacji została przedstawiona w strategii, jednak władze muszą na bieżąco reagować na nowe problemy i starać się je eliminować. Dodatkowo, oprócz szybszego reagowania, współuczestnicy MLW będą mogli wspólnie wypracowywać koncepcje działania, dzielić się doświadczeniami oraz dobrymi praktykami. Część z tych działań powinno mieć charakter profilaktyczny.

Klucz doboru członków ZSL

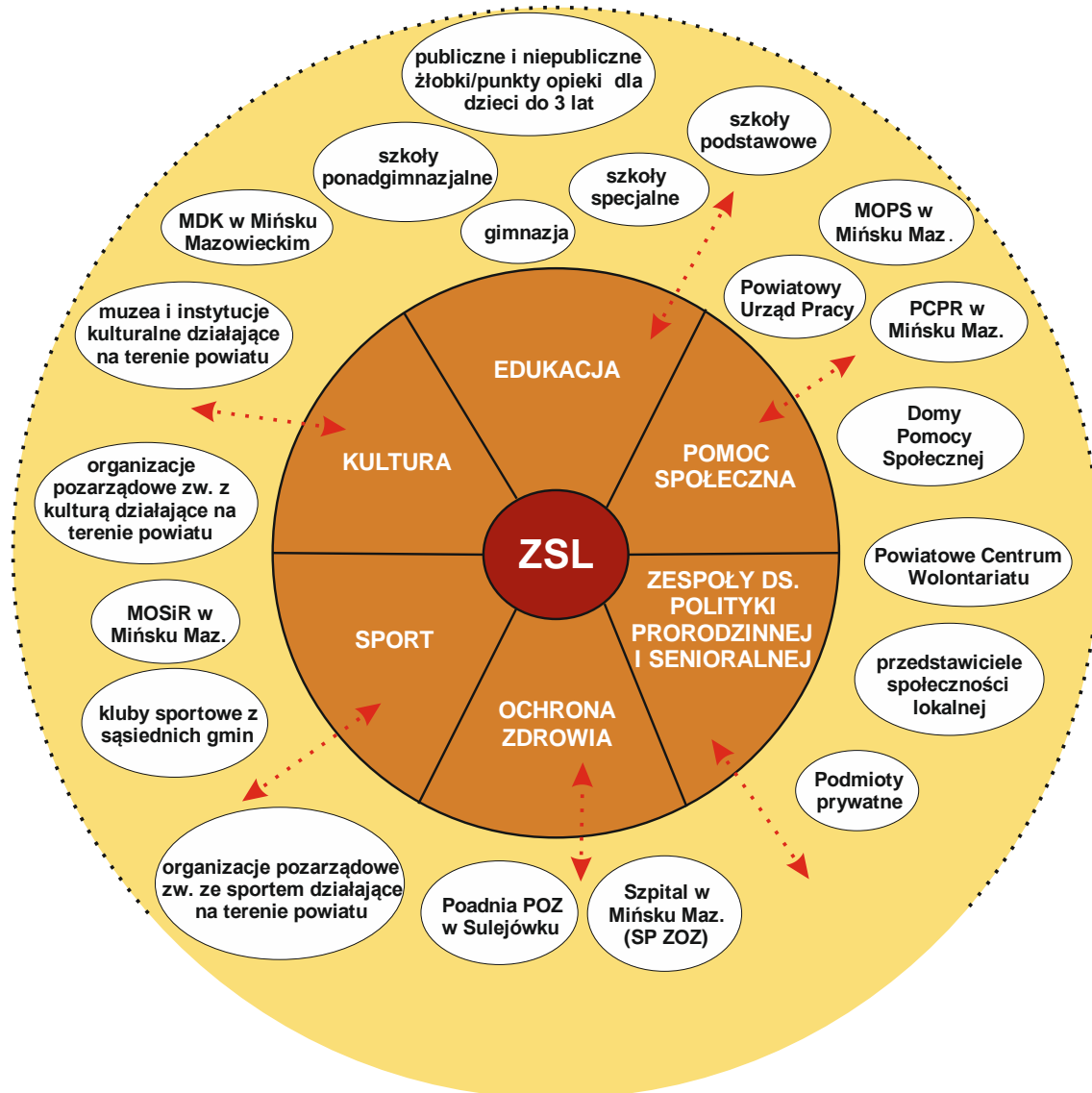
Koordinator oraz osoby wchodzące w skład Zespołu Synergii Lokalnej powinny zostać wyznaczone przez Burmistrza (wariant administracyjny), w jego skład wejdą: pracownik Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, pracownik urzędu (zajmujący się sprawami społecznymi), przedstawiciel szkolnictwa wyznaczony spośród pracowników placówek oświatowych, pracownik Gminnego Centrum Kultury, przedstawiciel środowiska sportu, przedstawiciel środowiska seniorów, przedstawiciel przedsiębiorców lokalnych, osoby cieszące się uznaniem w społeczności lokalnej, przedstawiciel organizacji pozarządowych działających na terenie gminy (związanych z działalnością społeczną), osoba reprezentująca rodziny wielodzietne oraz osoby reprezentujące ośrodki zdrowia funkcjonujące na terenie gminy. Dodatkowo, poza instytucjami gminnymi do współpracy w ramach MLW powinni zostać zaproszeni przedstawiciele Powiatowego Urzędu Pracy, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz innych podmiotów pochodzących spoza gminy Halinów. Szczegółowy dobór członków zostanie przedstawiony przy okazji omawiania Modeli Szczegółowych MLW. Ważne jest, aby każdy w wyznaczonych obszarów był reprezentowany przez osoby, które są zwolennikami Modelu Lokalnej Współpracy i są przekonane o słuszności jego założeń.

Poza ZSL w każdym z obszarów powinny działać grupy robocze. Zgodnie z zasadą subsydiarności (pomocniczości), powinny starać się rozwiązywać wszystkie problemy wewnątrz grupy, na posiedzeniach ZSL reprezentanci przedstawiają jedynie te kwestie, których nie są w stanie sami rozwiązać. W celu stworzenia grup roboczych należy wewnątrz

każdego obszaru wyznaczyć osoby reprezentujące poszczególne instytucje. Osoby te będą kontaktować się między sobą.

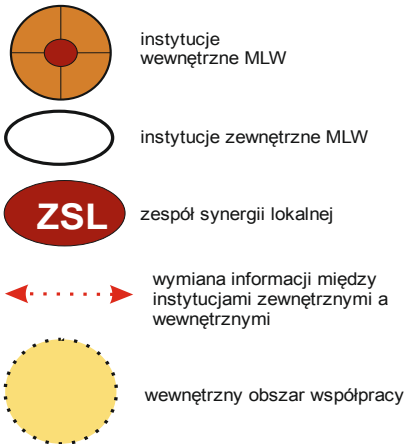
Rysunek 5 Struktura Modelu Lokalnej Współpracy w gminie Halinów

Legenda:

Dzięki uczestnictwie w Zespole Synergii Lokalnej przedstawiciele wszystkich wyznaczonych obszarów można szybko i skutecznie przekazywać informacje o pracach zespołu do poszczególnych placówek i instytucji współpracujących w ramach Modelu. Całość działań ma koordynować ZSL, który powinien spotykać się periodycznie w celu zdawania relacji z działalności MLW oraz wyznaczać nowe zadania.

Struktura Modelu Lokalnej Współpracy składa się z trzech części. Rdzeń stanowi Zespół Synergii Lokalnej, który „czuwa” nad całokształtem. Wokół niego są skupione instytucje zależne od ZSL. Są to instytucje bezpośrednio podległe gminie związane z obszarem edukacji, pomocy społecznej, ochrony zdrowia, sportu i kultury oraz zespoły ds. polityki prorodzinnej i senioralnej, które powinny zostać powołane. Poza kręgiem instytucji zależnych od gminy znajduje się szereg instytucji zewnętrznych. Współpraca z nimi może dać szersze spojrzenie na sytuację w danym obszarze nie tylko w gminie Halinów ale również w powiecie mińskim. Przedstawiciele tych organizacji i środowisk powinni zostać zaproszeni do udziału w pracach nad MLW, ich uczestnictwo jest ważne ze względu na wiedzę i działalność w zakresie polityki społecznej.

Z Modelu głównego MLW można wyróżnić modele szczegółowe (MS). Każdy z nich opiera się na instytucjach, które go tworzą i są odpowiedzialne za prawidłowe funkcjonowanie całego Modelu Lokalnej Współpracy. Zasady funkcjonowania każdego MS są analogiczne (szczegółowy opis w **Klucz doboru członków ZSL**).

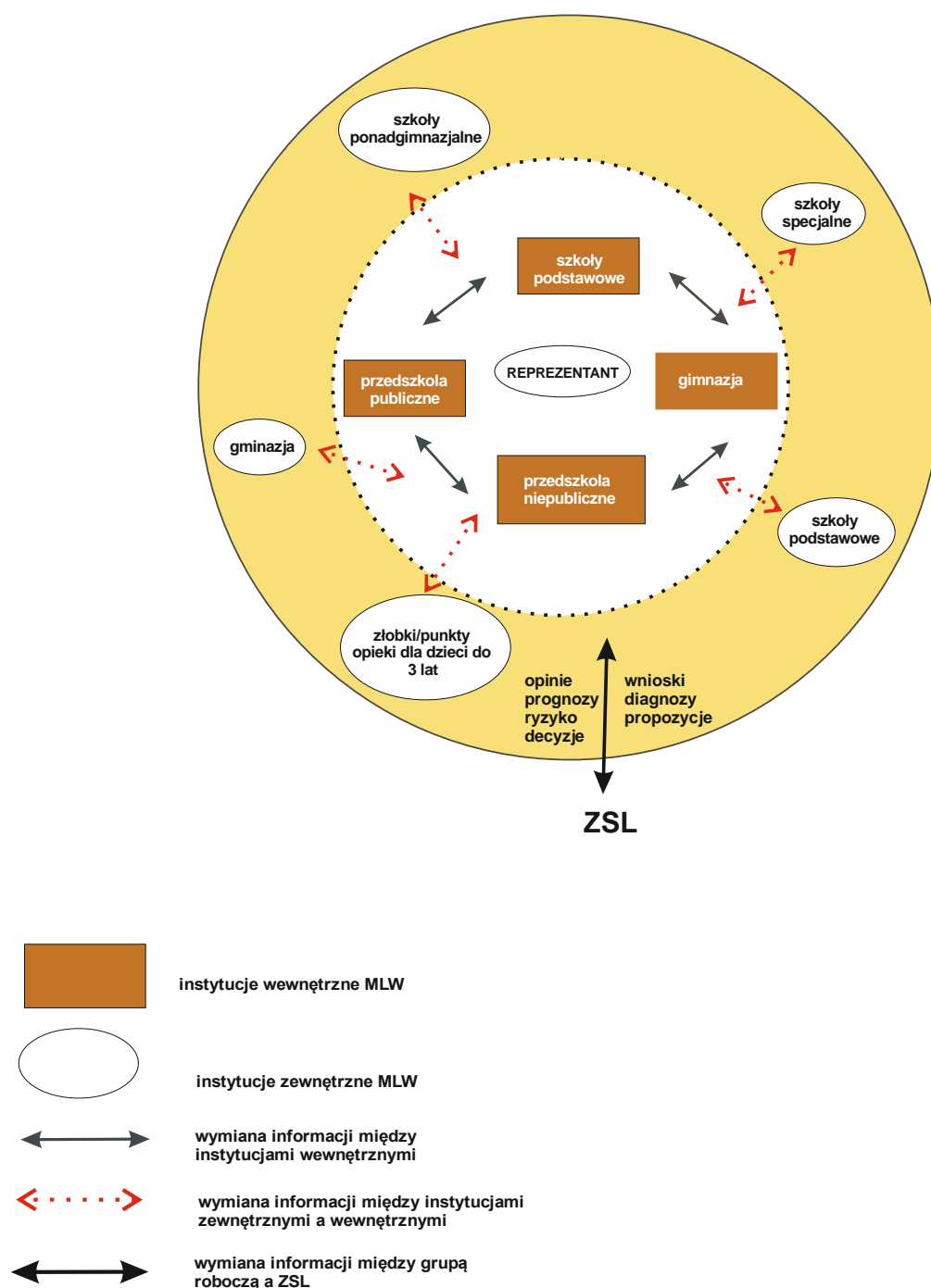
Model szczegółowy obszaru edukacja (MS Edukacja) zakłada ścisłą współpracę instytucji oświatowych funkcjonujących na terenie gminy Halinów. Dodatkowo, w celu rozszerzenia diagnozy sytuacji zakłada się kontakt z instytucjami działającymi na terenie powiatu mińskiego, są to: szkoły ponadgimnazjalne, szkoły specjalne, żłobki/punkty opieki

dla dzieci do 3 lat. Ze względu na to, że na terenie gminy nie funkcjonują tego typu placówki wskazane jest, aby utrzymywały one kontakt ze szkołami i przedszkolami lokalnymi. Celem kluczowym MLW jest utworzenie sieci kontaktów i współpracy pomiędzy pokrewnymi instytucjami. Poszerzy to wiedzę poszczególnych jednostek i pomoże im w diagnozowaniu oraz rozwiązywaniu problemów.

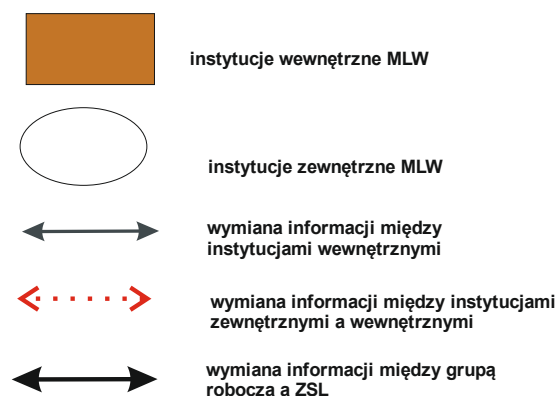
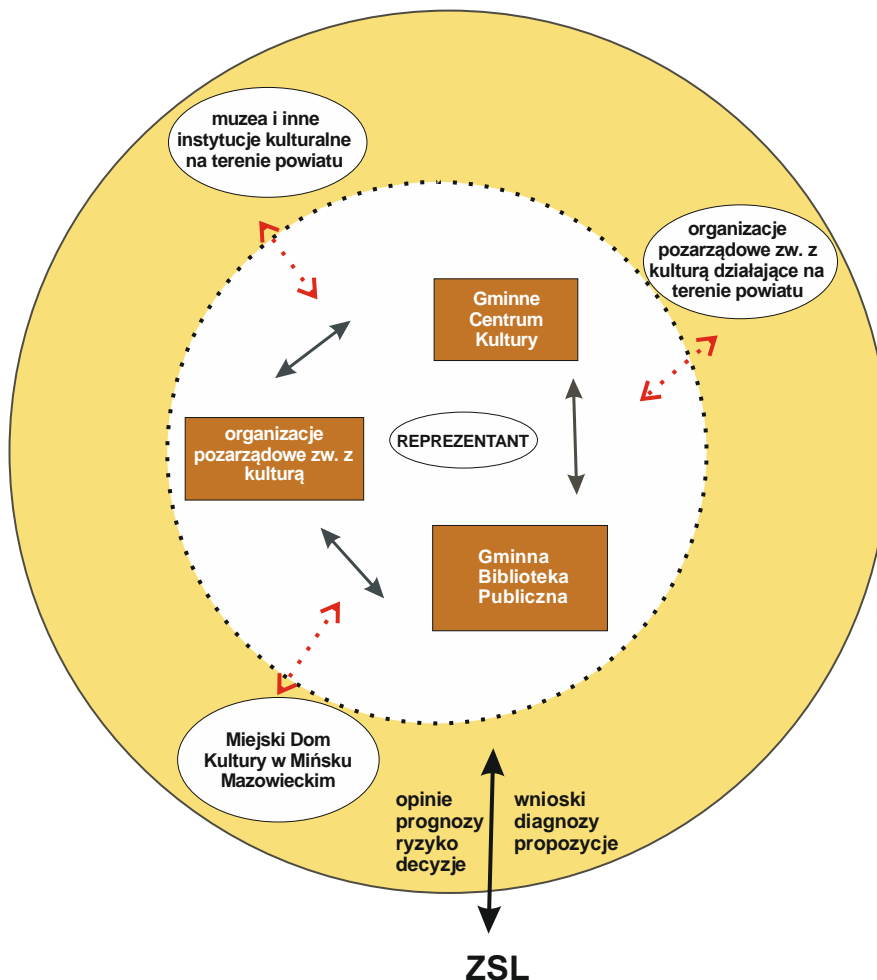
Rysunek 6 MS Edukacja

Kolejny model szczegółowy dotyczy kultury (MS Kultura). Jako instytucje wewnętrzne zostały wyznaczone: Gminne Centrum Kultury, Gminna Biblioteka Publiczna, organizacje pozarządowe związane z kulturą działające na terenie gminy Halinów. Instytucje wewnętrzne to: Miejski Dom Kultury w Mińsku Mazowieckim, muzea i inne instytucje kulturalne na terenie powiatu oraz organizacje pozarządowe związane z kulturą.

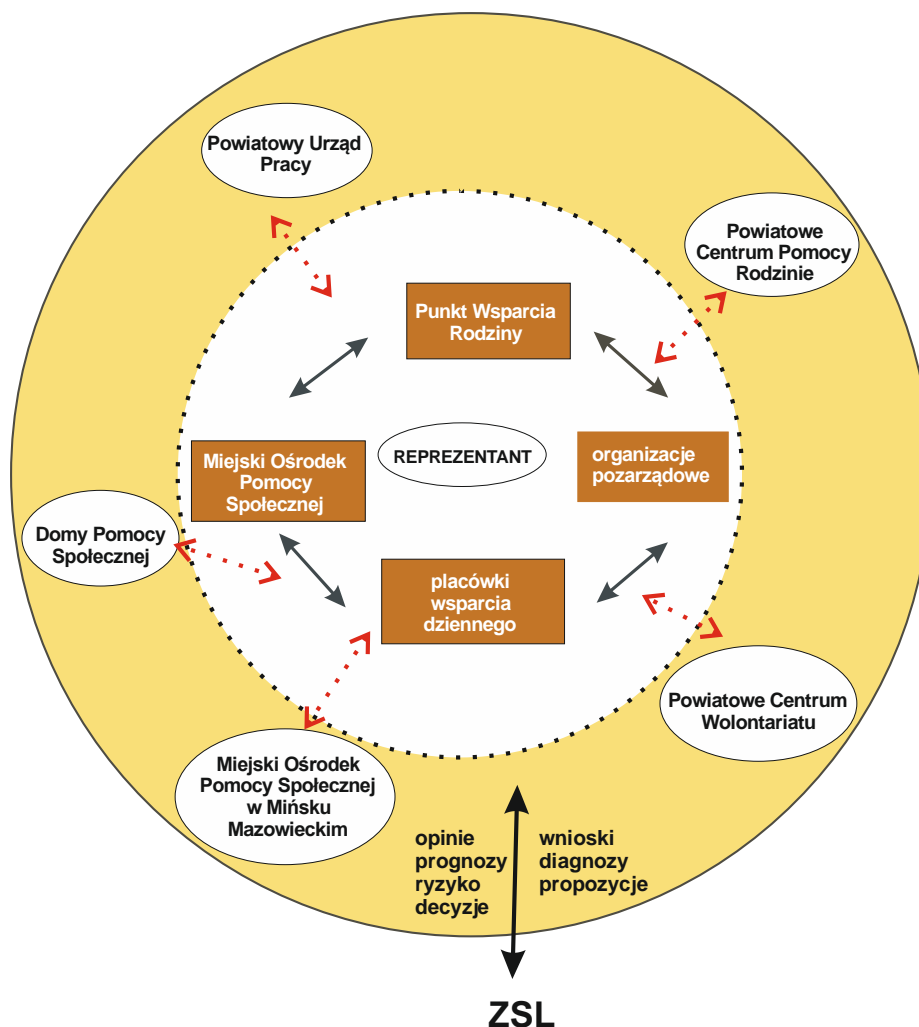
Rysunek 7 MS Kultura

Szczegółowy Model dotyczący pomocy społecznej zakłada szeroką współpracę z instytucjami zewnętrznymi. Gmina musi realizować swoje zadania własne w tym zakresie, jednak przy pomocy innych instytucji może robić to bardziej efektywnie. Do wewnętrznych członków MLW zalicza się: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Punkt Wsparcia Rodziny, placówki wsparcia dziennego oraz organizacje pozarządowe działające na terenie gminy, których działalność statutowa zakłada pomoc potrzebującym grupom społecznym. Członkowie zewnętrznymi to instytucje działające na terenie powiatu mińskiego, które również odpowiedzialne są za pomoc społeczną, są to: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mińsku Mazowieckim, Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowe Centrum Wolontariatu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Domy Pomocy Społecznej. Kluczowym elementem tej współpracy, oprócz wymiany informacji, jest adaptacja dobrych praktyk wypracowanych wcześniej przez członków MLW.

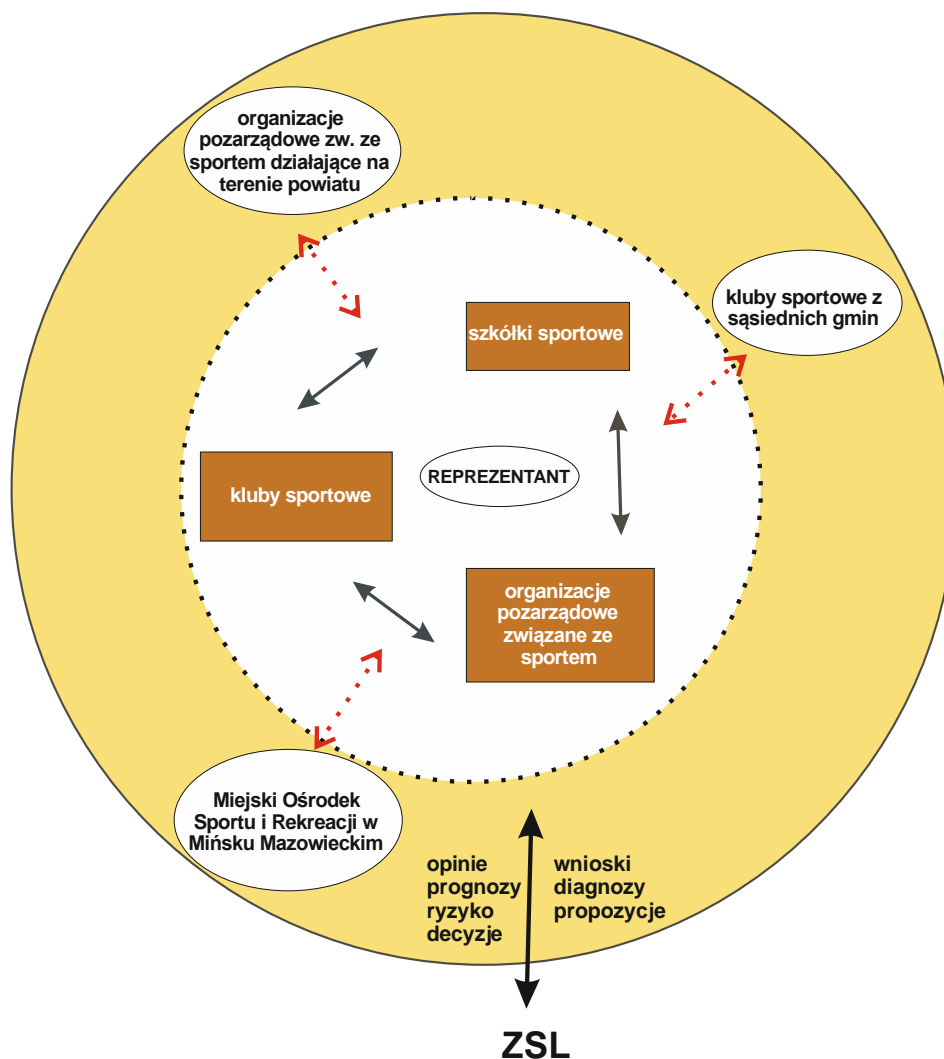
Rysunek 8 MS Pomoc Społeczna

Kolejnym obszarem polityki społecznej gminy jest sport i rekreacja. W Halinowie nie funkcjonuje Ośrodek Sportu i Rekreacji, który koordynował by działania związane ze sportem, natomiast istnieją kluby i szkoły sportowe. Razem z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze sportu będą one członkami wewnętrznymi MLW. Organizacje zewnętrzne to: Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Mińsku Mazowieckim, kluby sportowe z sąsiednich gmin, organizacje pozarządowe związane ze sportem i rekreacją działające na terenie powiatu mińskiego. Ze względu na to, że gmina Halinów nie ma rozbudowanej infrastruktury sportowej (brakuje np. basenu, boisk do siatkówki i koszykówki), współpraca powinna również zakładać, oprócz wymiany informacji, współorganizację zajęć oraz imprez sportowych.

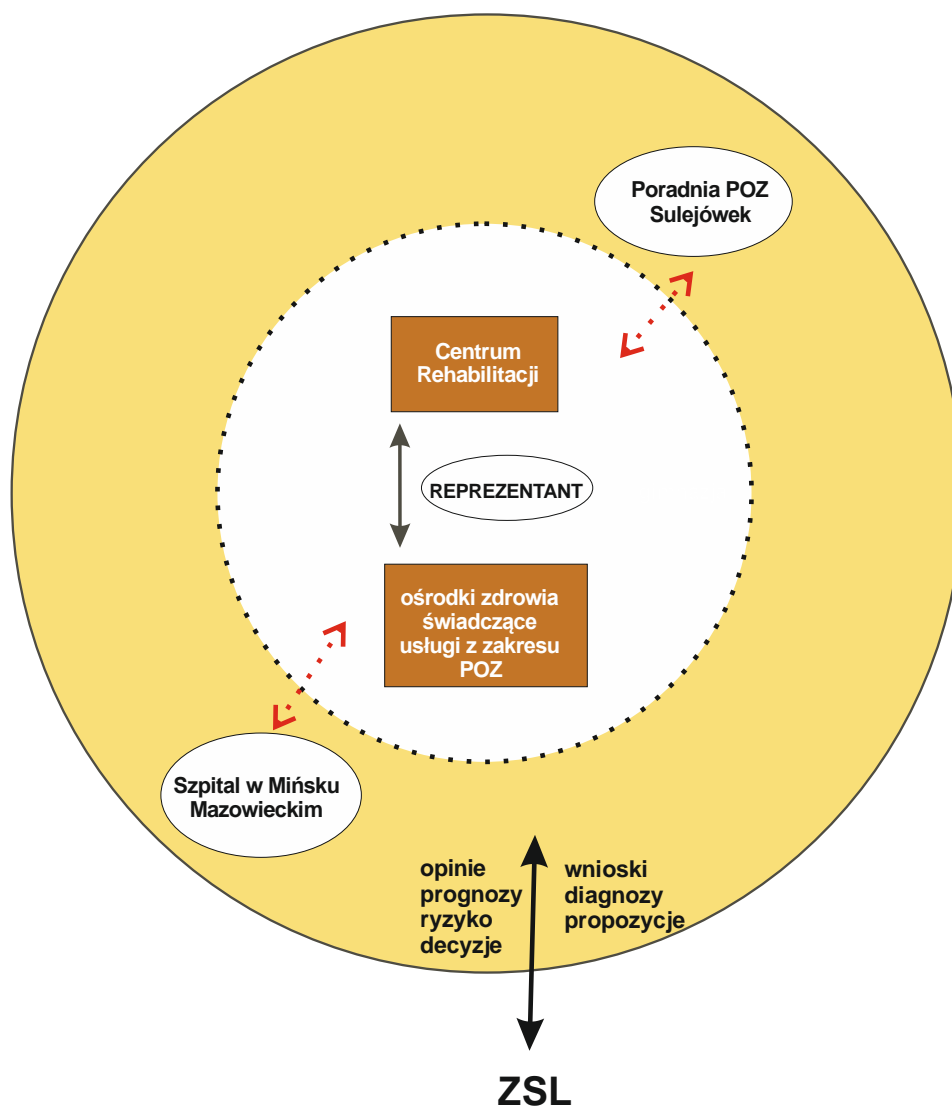
Rysunek 9 MS Sport i rekreacja

Gmina jako jednostka samorządu lokalnego jest zobowiązana do zapewnienia mieszkańcom usług z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej (POZ). Z tego powodu w małych gminach takich jak Halinów nie ma zazwyczaj rozbudowanej sieci placówek publicznej służby zdrowia. Instytucjami wewnętrznymi MLW będą ośrodki świadczące usługi z zakresu POZ, natomiast zewnętrznymi: Poradnia POZ Sulejówek, która świadczy usługi nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej dla mieszkańców gminy Halinów i szpital w Mińsku Mazowieckim (SP ZOZ).

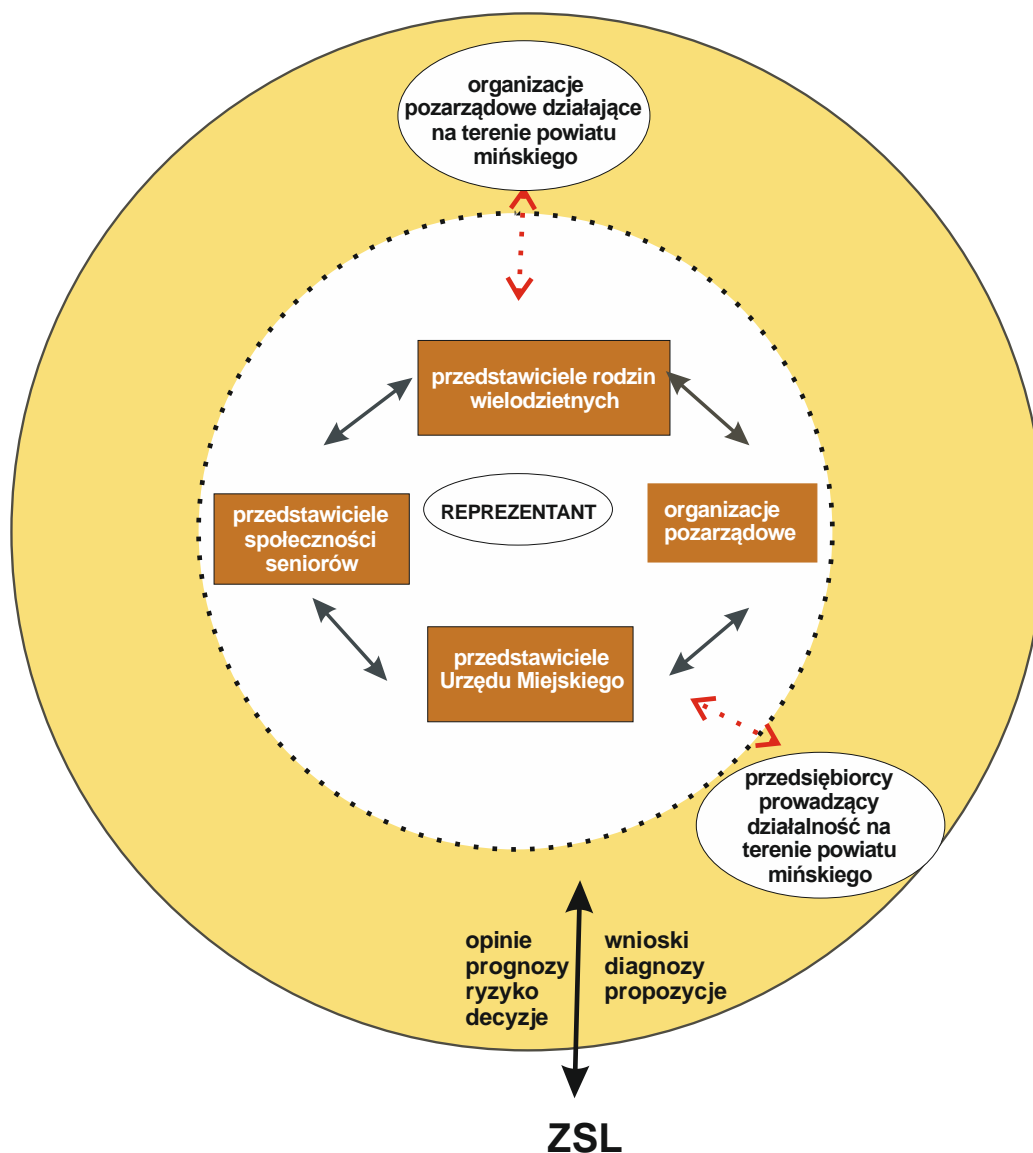
Rysunek 10 MS Ochrona zdrowia

Model szczegółowy dotyczący zespołów do spraw polityki prorodzinnej i senioralnej powstał w oparciu o cele operacyjne wyznaczone na potrzeby strategii. Jest to nowy element polityki społecznej gminy Halinów, który wiąże się z potrzebą wypracowywania nowych rozwiązań na rzecz rodzin wielodzietnych oraz osób starszych, którzy są mieszkańcami Gminy. Interesariuszami wewnętrznymi byłyby grupy, których proponowane działania najbardziej by dotyczyły, czyli przedstawiciele rodzin wielodzietnych, środowiska seniorów, organizacji pozarządowych oraz Urzędu Miejskiego. Po stronie interesariuszy wewnętrznych we wstępnej fazie projektu znaleźliby się przedsiębiorcy oraz organizacje pozarządowe prowadzące działalność na terenie powiatu mińskiego.

Rysunek 11MS Zespoły ds. polityki prorodzinnej i senioralnej

Struktura Modelu Lokalnej Współpracy opiera się na powiązaniach instytucjonalnych, zarówno w całym modelu jak i wewnątrz modeli szczegółowych. Prawdliwe funkcjonowanie możliwe jest tylko przy stałej współpracy wszystkich instytucji biorących udział w budowaniu partnerstwa. Osoby wyznaczone do udziału w grupie roboczej powinny regularnie się ze sobą kontaktować w celu diagnozowania problemów oraz przedstawiania propozycji ich rozwiązań ma na celu sprawne. Podział na mniejsze grupy robocze pracujące w poszczególnych obszarach usprawni działanie Zespołu oraz efektywności wykonanych zadań.

Zasady działania oraz procedury wdrażania Modelu Lokalnej Współpracy

Zespół Synergii Lokalnej powinien wdrażać Model Lokalnej Współpracy oraz wypracowywać rozwiązania. W tym celu konieczne są regularne spotkania ZSL. Zaangażowanie osób biorących w spotkaniach ma zazwyczaj charakter społeczny, instytucja koordynująca może jednak przyznać środki przeznaczone na pracę grup roboczych. Poza spotkaniami roboczymi ZSL, jego uczestnicy podczas swojej codziennej pracy zawodowej powinni zbierać obserwacje oraz prowadzić wykaz spraw, które powinny być poruszane na spotkaniach. Praca Zespołu Synergii Lokalnej powinna po pewnym czasie doprowadzić do opracowania systemu komunikacji pomiędzy uczestnikami, który funkcjonowałby na co dzień, poza spotkaniami uczestników ZSL.

Dla sprawnego działania partnerstwa na rzecz MLW należy zastosować następujące podstawowe zasady:

- 1. Zasada dialogu społecznego:** konsultacja i dialog organów władzy publicznej z podmiotami samoorganizującego się społeczeństwa obywatelskiego, partnerstwo uzupełnia działania lokalnych instytucji, ale ich nie zastępuje;
- 2. Zasada jawności działań:** bieżące informowanie o działalności partnerstwa, jawny system komunikacji;
- 3. Zasada pomocniczości:** partnerstwo podejmuje działania, które przerastają potencjał indywidualnych obywateli;
- 4. Zasada efektywności:** połączenie zasobów i możliwości partnerów zapewnia większą skuteczność działania niż działanie pojedynczych obywateli;
- 5. Zasada wzajemnego zaufania, poszanowanie i tolerancja:** umożliwia/ułatwia współpracę, daje poczucie, że realizowane działania są korzystne dla wszystkich;

6. Zasada oddolności: uwzględnianie w działaniach inicjatyw obywatelskich;

7. Zasada otwartości: partnerstwo jest otwarte na nowych członków;

8. Zasada legalizmu: czyli działania zgodne i na podstawie prawa.

Partnerstwo powinno znaleźć własną drogę powstania i rozwoju, każde jest indywidualne - ma swoje cele, partnerów i otoczenie, w którym funkcjonuje. Sposób tworzenia partnerstwa i jego rozwój jest wypadkową dążeń wszystkich partnerów, specyfiki środowiska lokalnego oraz problemów, dla rozwiązania których partnerstwo powstało. Przyjęte, na początku działalności, założenia często muszą być weryfikowane na skutek zmieniających się warunków otoczenia i pojawienia się problemów odmiennych od uwzględnionych pierwotnie.

Procedury

Za koordynację zadań w ramach wprowadzania Modelu lokalnej Współpracy odpowiada Zespół Synergii Lokalnej. Do prawidłowego wdrożenia i funkcjonowania Modelu Lokalnej Współpracy konieczne jest opracowanie i wykorzystanie procedur:

Procedura 1: Konsultacje środowiskowe

Procedura 2: Wyznaczenie Koordynatora Modelu Lokalnej Współpracy

Procedura 3: Opracowanie wstępnego katalogu interesariuszy MLW

Procedura 4: Powołanie Zespołu Synergii Lokalnej

Procedura 5: Opracowanie planu działań wobec interesariuszy

Procedura 6: Przygotowanie projektu Paktu na rzecz MLW

Procedura 7: Opracowanie harmonogramu pracy Zespołu Synergii Lokalnej

Procedura 8: Przygotowanie zasad komunikacji pomiędzy uczestnikami MLW podlegającym gminie

Procedura 9: Przygotowanie zasad komunikacji pomiędzy zewnętrznymi i wewnętrznymi (podlegającym gminie) uczestnikami MLW

Procedura 10: Opracowanie i wdrożenie standardu etycznego pracy z osobami wykluczonymi społecznie

Procedura 11: Diagnozowanie problemu wykluczenia społecznego

Procedura 12: Opracowanie i wdrożenie standardu etycznego pracy z osobami doznającymi przemocy w rodzinie

Procedura 13: Opracowanie i wdrożenie standardów aktywizacji zawodowej osób długotrwale bezrobotnych

Procedura 14: Opracowanie i wdrożenie standardów sprawozdawczości z pracy ZSL

Bibliografia

1. (red.) Bąkiewicz M., Grewiński M., 2010, *System lokalnej pomocy społecznej. Wybrane aspekty instytucjonalne i praktyczne*, Wyd. Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP, Warszawa
2. Biuletyn Informacji Publicznej gminy Halinów [online], <http://bip.halinow.pl/public/>, dostęp w okresie lipiec – listopad 2015r.
3. Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej [online], <https://prod.ceidg.gov.pl/ceidg.cms.engine/>, dostęp: lipiec 2015 r.
4. Głąbicka K., 2014, *Ekonomia społeczna. Podmioty i instrumenty*, Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej, Warszawa
5. Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych [online], http://stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks , dostęp w okresie lipiec - listopad 2015 r.
6. Gminne Centrum Kultury w Halinowie [online] <http://gckgminahalinow.pl/>, dostęp w okresie lipiec – listopad 2015 r.
7. (red.) Grewiński M., Karwacki A. , *Strategie w polityce społecznej*, Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej, Warszawa
8. Marszałkowska M., 2005, *Standard pracy socjalnej. Raport końcowy. Analiza zasobów.*, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa.
9. Ministerstwo Edukacji Narodowej [online], www.men.gov.pl , dostęp: lipiec 2015 r.
10. *Model Lokalnej Współpracy „Kompleksowe formy reintegracji społeczno-zawodowej w środowisku lokalnym”*, 2014, Legionowo.
11. Oficjalny Serwis Internetowy gminy Halinów [online], <http://www.halinow.pl/> dostęp w okresie lipiec – listopad 2015 r.
12. Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych [online], <http://ofop.eu/>, dostęp: listopad 2015 r.
13. Statystyczne Vademecum Samorządowca , 2014, Urząd Statystyczny w Warszawie.
14. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Legionowo do roku 2013, Legionowo 2008.
15. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Halinów, 2010, Warszawa-Halinów.

16. Śmietanka T., 2014, *Polityka społeczna jako czynnik rozwoju lokalnego (Na przykładzie gmin miejsko-wiejskich: Grójec, Kozienice, Szydłowiec)*, Związek Miast Polskich, Poznań.
17. Witkowski K., Starościc D., 2008, *System infrastruktury społecznej w gminie*, Wyd. PWSZ IPiA [w:] *Studia Lubuskie*, Tom IV, Sulechów.

Spis tabel

Tabela 1 Liczba ludności w gminie, powiecie mińskim i województwie mazowieckim w latach 2010-2014.....	8
Tabela 2 Statystyka mieszkańców według wieku i płaci na dzień 30.06.2015r.....	8
Tabela 3 Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w gminie Halinów, powiecie mińskim i województwie mazowieckim w 2014 r.....	9
Tabela 4 Liczba bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy w gminie Halinów.....	14
Tabela 5 Liczba osób, którym zostało przyznane wsparcie.....	24
Tabela 6 Zestawienie świadczeń pieniężnych ze względu na liczbę osób, liczbę świadczeń oraz kwotę łączną w 2014 i prognoza na 2015.....	25
Tabela 7 Świadczenia pieniężne ze względu na liczbę osób, liczbę świadczeń i kwotę za rok 2014 oraz prognoza na 2015.....	25
Tabela 8 Innego rodzaju pomoce i świadczenia w 2014 i 2015.....	26
Tabela 9 Usługi pomocy społecznej w 2014 i prognoza na 2015.....	27
Tabela 10 Edukacja w gminie Halinów w roku szkolnym 2013/2014.....	38

Spis wykresów

Wykres 1 Struktura własności gruntów w gminie Halinów.....	7
Wykres 2 Liczba bezrobotnych w powiecie w 2014 i 2015 roku.....	11
Wykres 3 Stopa bezrobocia w powiecie w 2014 i 2015.....	11
Wykres 4 Liczba bezrobotnych w gminie Halinów ze względu na wiek na koniec II kwartału 2015r. 13	
Wykres 5 Liczba osób korzystająca z pomocy i wsparcia w porównaniu do liczby ludności w 2014r. 23	
Wykres 6 Powody udzielania pomocy i wsparcia w 2014r. ze względu na liczbę rodzin.....	24
Wykres 7 Indywidualne programy pomocy w 2014 i prognoza na 2015.....	26
Wykres 8 Pomoc udzielana ze względu na alkoholizm w rodzinie ze względu na liczbę rodzin i liczbę osób w rodzinie w 2014 i 2015.....	30
Wykres 9 Liczba rodzin i osób w rodzinie korzystających z pomocy i wsparcia ze względu na niepełnosprawność w 2014 i 2015.....	32
Wykres 10 Liczba rodzin i liczba osób w rodzinie korzystająca z pomocy i wsparcia ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę w 2014 i 2015.....	33
Wykres 11 Pomoc udzielona ze względu na bezradność opiekuńczo-wychowawczą i wielodzietność pod względem liczby rodzin w 2014 i 2015.....	35

Spis rysunków

Rysunek 1 Rys.1 Mapa gminy Halinów – powiązania komunikacyjne.....	5
Rysunek 2 Główne założenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	43
Rysunek 3 Uproszczony model zrównoważonego rozwoju.....	44
Rysunek 4 Obszary wymagające działania.....	45
Rysunek 5 Struktura Modelu Lokalnej Współpracy w gminie Halinów.....	87
Rysunek 6 MS Edukacja.....	89
Rysunek 7 MS Kultura.....	90

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY HALINÓW DO 2020 ROKU

Rysunek 8 MS Pomoc Społeczna	91
Rysunek 9 MS Sport i rekreacja	92
Rysunek 10 MS Ochrona zdrowia.....	93
Rysunek 11MS Zespoły ds. polityki prorodzinnej i senioralnej	94

Załączniki

Załącznik nr 1 Pakt na rzecz Modelu Lokalnej Współpracy

PAKT NA RZECZ MODELU LOKALNEJ WSPÓLPRACY

§ 1 MISJA PAKTU

Misją Paktu jest współpraca między instytucjami w celu wprowadzenia rozwiązań problemów społecznych zdiagnozowanych w gminie oraz wiążąca się z tym likwidacja barier utrudniających komunikację między instytucjami oraz wsparcie dla klientów z wykorzystaniem potencjału poszczególnych instytucji.

§ 2 ISTOTA PAKTU

1. Partnerstwo ze swej natury jest uzupełnieniem i inicjatywą wspomagającą działania samorządów terytorialnych i ich jednostek organizacyjnych poprzez zdolność do niekonwencjonalnych przedsięwzięć z udziałem wszystkich instytucji, organizacji i osób indywidualnych, kierujących się zasadą solidaryzmu w przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu na obszarze Gminy;
2. Partnerstwo to zbiór wiedzy o lokalnym środowisku, a także siła „sojuszu” administracji i organizacji pozarządowych oraz indywidualnych osób uznanych za autorytety w wyczuwaniu rzeczywistych problemów społeczności lokalnej;
3. Partnerstwo to ścieżka do budowy dobrych programów i strategii lokalnego rozwoju, opartych na wiedzy i doświadczeniu różnych grup społecznych i instytucji, tworzących kapitał społeczny na obszarze Gminy;
4. Partnerstwo to platforma dla rozwiązywania najtrudniejszych problemów społecznych, które obecnie mają charakter przekrojowy, a sposoby ich rozwiązywania wymagają zgody lokalnego społeczeństwa i współpracy różnych instytucji, przy jednoczesnym zapewnieniu koordynacji działań;
5. Partnerstwo to sposób na inkluzję każdego członka lokalnego społeczeństwa, każdej organizacji pozarządowej oraz każdej instytucji administracyjnej na obszarze Gminy.

§ 3 CEL

1. Celem Paktu na rzecz Modelu Lokalnej Współpracy są m. in.:

2. Wypracowanie wspólnej strategii, poszerzenie współpracy, analiza potrzeb wspólnego klienta oraz określenie planu działania wobec wspólnego klienta i monitoring podjętych działań;
3. Poprawa i usprawnienie komunikacji pomiędzy instytucjami;
4. Promowanie aktywności społecznej.

§ 4

1. Sygnatariusze oświadczają, że przystępują dobrowolnie do Paktu na rzecz Modelu Lokalnej Współpracy w gminie Halinów i utożsamiają się z misją i celami niniejszego Paktu.
2. Sygnatariusze zobowiązują się do aktywnej współpracy na rzecz realizacji misji i celów Paktu na rzecz Modelu Lokalnej Współpracy w gminie Halinów.

§ 5

Pakt na rzecz Modelu Lokalnej Współpracy na charakter otwarty dla wszystkich wykazujących gotowość działania zgodnego z misją i celami Paktu.

§ 6

Szczegółowe zasady funkcjonowania partnerstwa w ramach zawartego Paktu określa Regulamin stanowiący załącznik nr 1 do niniejszego Paktu.

Podpisy Sygnatariuszy Paktu na rzecz Modelu Lokalnej Współpracy w gminie Halinów.